

IN TIJDEN VAN VERVOLGING

EERSTE BUNDEL PREDIKATIES

DOOR

JAMES RENWICK

VERTAALD DOOR

A. DOCTER TE DELFT

1939

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2006

INHOUD

Levensbericht James Renwick

1. Niet ver van het Koninkrijk Gods. I.

Gij zijt niet verre van het Koninkrijk Gods. I. Markus 12:34

2. Niet ver van het Koninkrijk Gods II.

Gij zijt niet verre van het Koninkrijk Gods. II. Markus 12:34.

3. Uit benauwdheid verlost. I.

O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is, en het is een tijd van benauwdheid voor Jacob: nóg zal hij daaruit verlost worden. Jeremia 30: 7.

4. Uit benauwdheid verlost. II.

O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is, en het is een tijd van benauwdheid voor Jacob: nóg zal hij daaruit verlost worden. Jeremia 30: 7.

5. De liefde van Christus de grondslag van der gelovigen liefde tot Hem. I.

Zijn gehemelte is enkel zoetigheid, en al wat aan Hem is, is gans begerlijk. Zo'n is mijn Liefste, ja, zo'n is mijn Vriend, u dochters van Jeruzalem! Hooglied 5: 16.

6. De liefde van Christus de grondslag van der gelovigen liefde tot Hem. II.

Zijn gehemelte is enkel zoetigheid, en al wat aan Hem is, is gans begerlijk. Zo'n is mijn Liefste, ja, zo'n is mijn Vriend, u dochters van Jeruzalem! Hooglied 5: 16.

7. Een gebed met een tweeledig verzoek

Ontwaak, Noordenwind! en kom, gij Zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten! Hooglied 4: 16.

JAMES RENWICK 1662-1688

James Renwick werd geboren de 15den Februari 1662 te Glencairn. Zijn ouders waren Godvrezende lieden. Op zeer jeugdige leeftijd zag zijn moeder reeds, hoe de kleine James pogingen aanwendde om te bidden. Als kind schepte hij vermaak in de wegen des Heeren; in 't verborgen kon men hem zien bidden en lezen in het Woord Gods. Tot rijpere leeftijd gekomen en onderscheidende kennis, werd hij veelvuldig aangevallen met verzoeken over atheïsme, waaruit hij door de genade des Heeren verlost werd. Hij bezocht de universiteit te Edinburgh, maar kon geen graad verwerven, aangezien hij weigerde *de eed van getrouwheid en opperhoofdigheid* af te leggen, waarbij de koning van Engeland als het hoofd van de kerk erkend werd. Eerst leefde hij in vriendschap met de Presbyteriaanse predikanten in Edinburgh, maar ziende hun beklagenswaardige afval van het werk van de Reformatie kon hij zich niet langer met hen verenigen en onttrok zich aan hun gezelschap.

Hij was tegenwoordig bij de terechtstelling, van de Godvruchtige leraar Donald Cargill, 27 Juli 1681. Dit maakte zo'n indruk op Renwick, dat hij zich afscheidde van de ontrouwe predikanten in Schotland en zich voegde bij des Heeren getrouwe, vervolgde getuigen, die destijds geen predikant hadden om het Woord te bedienen.

Niet lang daarna, 12 Januari 1682, volgde de Declaratie van Lanerk, welke de voorafgaande Verklaring van Sanquhar bevestigde en de redenen weergaf, waarom zij opstonden tegen de regering van de tiran Karel II.

Het vervolgde overblijfsel, overtuigd van Renwicks Godsvrucht, ijver en kennis, zond hem naar Holland in december 1682. Hij voltooide zijn studiën aan de universiteit te Groningen, totdat hij door de Goddelijke Voorzienigheid geordend werd tot predikant van de kerk van Schotland, 10 Mei 1683, zonder enige beperking dan dat hij zou onderwijzen volgens het Woord Gods en de Schotse belijdenis.

Na zijn ordening brandde hij van verlangen om de talenten, die hij ontvangen had, te besteden tot vertroosting en profijt van het arme volk in Schotland. Hij scheepte zich in naar Ierland, maar werd door een storm gedwongen naar Ryehaven in Engeland te gaan. Eindelijk, na veel gevaren, landde hij te Dublin in Ierland. Hier wachtte Renwick veel strijd met de ontrouwe dienaren in Ierland, die hij openlijk wederstond en bestrafte.

Na zich enige tijd in dit land opgehouden te hebben, scheepte hij zich in naar Schotland. Het was een tocht met veel moeiten en gevaren, die groter zouden worden, aangezien hij niet wist, waar hij zou landen noch ongemerkt aan land kon komen. Alle havens werden destijds streng bewaakt, met het oog op de passagiers, die zouden landen en de kapitein weigerde hem te laten gaan alvorens zijn naam op te geven. Toch zette de kapitein hem aan land. Na een moeitevolle tocht door onbekende streken kwam Renwick eindelijk bij vrienden aan, maar weigerde te prediken, voordat degenen, die hem naar Holland hadden gezonden hem daartoe wettig zouden roepen. Aldus werd hij beroepen door de algemene vergadering van de ware presbyterianen van de vervolgde kerk van Christus in Schotland, die de 3^e oktober 1683 te Darnead, Clydesdale, bijeenkwam.

Zijn eerste openbare prediking hield hij in deze plaats, 23 November 1683, zijnde een dag, uitgeschreven om zich te verootmoedigen, een vasten en bededag, voor de zonden van land en volk.

De vervolgte kudde des Heeren werd grotelijks vertroost door zijn bediening, waarbij op hem van toepassing was 2 Kor. 6: 4-10. En de kerk van God bevond tot haar zoete zielsvertrouwing, dat de Heere hem zo'n kennis en bevatting geschonken had in de grote verborgenheden van de religie, ware Godzaligheid en zielsoefeningen, dat hij met de moede een woord ter rechter tijd wist te spreken. En, gedurende de tijd van zijn bediening, gaf de bazuin een zeker geluid, betreffende de plichten, zonden en gevaren van de tijd.

Hij reisde met grote moeite en ijver door de moerassen en bergen van Schotland; de banier des Evangelies getrouw ontplooiend, zowel in de donkere, koude en stormachtige nachten als overdag; brekende het brood des levens voor zijn hoorders, hun de volle Raad Gods verkondigende, tijdelijk en ontijdelijk. Menigmaal had hij geen betere plaats om zich af te zonderen dan een koude kloof of grot in de aarde; *welke de wereld niet waardig was, dolende in woestijnen, en op bergen, en in spelonken en in de holen van de aarde* (Hebr. 11: 38); niets hebbende, waar hij zijn hoofd kon neerleggen. En dat vanwege de zuivere, oprechte, ware en ongeveinsde liefde tot Christus, Zijn zaak en de vervolgte kudde. Hij werd vurig vervolgd en nagejaagd door openlijke vijanden, smartelijk berispt door leugentaal en schandelijke lasteringen, tegen hem geuit en verspreid door valse broeders, afvallige belijders, welke zelf des Heeren zaak hadden verlaten en hem daarom haatten, omdat hun eigen werken kwaad en de zijne rechtvaardig waren.

Onder al deze vervolgingen en lasteringen gaf hij menig overtuigend bewijs, dat hij de smaadheid van Christus meerderen rijkdom achtte te zijn dan de schatten in de wereld. En onder alle deze vervolgingen en lasteringen werd hij door de Heere zó gesteund, dat, hoe meer hij in deze weg verdrukt werd, hoe meer hij en het werk des Heeren wies (Exodus 1: 12). Want, hoewel *de schutters hem veel bitterheid aandeden en hem beschoten en haatten, nochtans is zijn boog in stijvigheid gebleven en zijn de armen zijner handen gesterkt geworden door de handen van de Machtige Jakobs* (Gen. 49: 23, 24). Want, onder alle beproevingen en verzoekingingen, zowel vóór als gedurende de tijd van zijn gevangenneming, liet de Heere niet toe, dat hij wankelde. God gaf hem genade, niet alleen in Zijn Naam te geloven, maar ook geduldig voor Zijn Zaak te lijden.

Totdat hij, tenslotte, verwaardigd werd, om al deze waarheden, waarvoor hij met allen ernst gestreden had en die hij anderen had onderwezen, met zijn bloed te verzegelen, door het martelaarschap, op de Grasmarkt te Edinburgh, de 17^e februari 1688, zijnde 26 jaar en 2 dagen.

Evenals hij beminnelijk en aangenaam in zijn leven was, zo ging er van zijn dood zo'n waardig getuigenis uit, dat zijn nagedachtenis zoet en liefelijk zal zijn voor het geslacht van de rechtvaardigen.

*Zolang er zon of maan
Bij 't nageslacht ten licht zal wezen,
En op en ondergaan.*

Een vriend van Renwick schreef:

„In 't laatst van dit jaar hoorde ik die grote man Gods, Mr. James Renwick, predikende over Hooglied 3 vs. 9, 10; toen hij handelde over het Verbond van de Verlossing, overeengekomen tussen God de Vader en God de Zoon, ten gunste van de uitverkorenen; en het Verbond van de Genade, opgericht met de gelovigen in Christus. O, dit was een grote en zoete dag des Evangelies, want hij handelde over de voorrechte van het Verbond van de Genade, tot grote stichting van de hoorders. Zoet

en liefelijk was het aanbod van Christus. Er was die dag één ding zeer opmerkelijk voor mij; want hoewel het van de morgen tot de avond regende en wij nat waren, als waren wij in het water gedrenkt, nochtans werd niemand ziek. En hoewel er een tent voor hem opgeslagen was, wilde hij dezelve niet binnengaan, maar stond buiten in de regen te preken. Welk voorbeeld een grote uitwerking had op de hoorders, toen zij zagen, hoezeer hij met hen begaan was. Hoewel hij een prediker was, die dicht bij zijn tekst bleef, nochtans ziende, hoe de mensen dicht bij elkaar kropen vanwege de regen, dwaalde hij thans een weinig af en riep met een aangename, tedere stem: „Lieve vrienden, bekommert u niet om de regen, want om een aandeel in het verbond met Christus, de waren Salomo, te verkrijgen, en de zegeningen en weldaden van Zijn gezegende verwerving te bekomen, is het wel waard alle tijdelijke stormen en die van de elementen te verduren. En deze Salomo, Welke hier bedoeld wordt, verduurde een gans anderen storm voor Zijn volk; ja een storm van onvermengde toorn. En o, wat zouden de ongelukkige, verdoemde verworpingen in de hel willen geven voor deze dag, dat de zoete en beminnelijke Christus nog wordt aangeboden! En o, hoe welkom zou deze aanbidding van Christus dezen dag zijn voor onze vrienden, die in gevangnissen zuchten of in ballingschap omzwerven!”

In 't laatst van Januari 1688 viel Renwick zijn vijanden te Edinburgh in handen. Op de 3^e februari ontving hij zijn schuldigverklaring, waarin gezegd werd, dat hij alle vreze Gods afgelegd had. Nadat hij zijn aanklacht ontvangen had, mocht zijn moeder, de Godvruchtige Elizabeth Carson, hem nu en dan bezoeken. Bij een van deze gelegenheden vroeg zijn moeder hem, hoe hij het maakte. Zijn antwoord luidde: „Wèl, maar sinds mijn laatste ondervraging heb ik nauwelijks kunnen bidden.” Toen zijn moeder zich over dit antwoord scheen te ontzetten, voegde hij er aan toe: „Ik kan nauwelijks bidden, nadien ik zozeer met loven en danken ben opgenomen, en zo verrukt worde met de blijdschap des Heeren.”

8 Februari verscheen hij voor het Gerechtshof. Toen men hem vroeg, of hij alles erkende, hetgeen in zijn aanklacht stond, antwoordde hij: „Alles, uitgenomen dat er gezegd wordt, dat ik alle vreze Gods hebbe afgelegd; dit ontken ik, want het is, omdat ik vreze God te vertoornen en Zijn Wet te overtreden, dat ik hier sta om veroordeeld te worden.”

Zijn veroordeling volgde: hij zou ter dood gebracht worden. In zijn consciëntie was Renwick verzekerd, dat de Heere zijn vijanden niet zou toelaten zijn lichaam verder te pijnigen noch geen haar van zijn hoofd verder te beschadigen. De zachtheid van de rechters was verwonderlijk.

Eindelijk brak de dag aan, waarop hij op het schavot zou worden gebracht, 17 Februari 1688. Zijn moeder en zusters mochten hem nog even bezoeken. Samen gebruikten zij enige spijs en in het dankgebed riep hij uit: „O! Heere, nu hebt u mij binnen twee uren van de eeuwigheid gebracht, en dit is voor mij geen zaak van verschrikking, zo weinig alsof ik in een bed van rozen moest nederliggen; ja, ik mag door genade, en tot Uwen lof, zeggen, dat ik, sedert ik tot deze gevangenis gekomen ben, geen vreze des doods gehad heb. Maar zoude van de plaats, waar ik gevat werd, met grote stilheid en bedaardheid naar het schavot hebben kunnen gaan. O, hoe kan ik de gedachten hiervan inhouden, dat ik binnen twee uren de kroon van de heerlijkheid ontvangen zal.”

Toen hij bemerkte, dat zijn moeder weende, sprak hij tot haar: „Indien u mij liefhebt, verheug u dan, dat ik tot mijn Vader heenga, om datgene te genieten, hetwelk geen oog gezien, noch geen oor gehoord heeft, noch in 't hart van enig mens is opgeklimmen.”

Buiten weerklonk het geroffel van de trommel. Dit horende, viel hij in een verrukking, zeggende: „Ginds is de welkome waarschuwing tot mijn voltrokken huwelijk; de Bruidegom komt, en ik heb mij bereid, ik heb mij bereid!”

Op een hartroerende wijze nam hij afscheid van zijn moeder en zuster en vervolgens werd hij naar het Raadhuis geleid, alwaar men hem verzocht te spreken, wat hij te zeggen had. Hij zeide: „Ik heb niets tot u te zeggen, dan hetgeen geschreven staat in Jeremia 26: 14. 15: “Maar ik, ziet, ik ben in uw handen; doet mij, als het goed en als het recht is in uw oren. Maar weet voorzeker, dat gij, zo u mij doodt, gewisselijk onschuldig bloed zult brengen op u, en op deze stad, en op haar inwoners; want in van de waarheid, de Heere heeft mij tot u gezonden, om al deze woorden voor uw oren te spreken.”

Met grote blijmoedigheid ging Renwick naar de gerechtsplaats, in het midden van een ontelbare menigte van mensen. Bij het schavot zong hij Psalm 103, las Openbaring 19 en begaf zich in gebed, waarbij hij zijn ziel aan God aanbeval. Hij verklaarde, dat dit de heugelijkste dag was, die hij ooit gezien had; dankende God, dat Hij hem geëerd had met de kroon van het marteldom, zijnde een eer, waar de Engelen niet voor vatbaar zijn. Aangezien de trommelen onophoudelijk sloegen, klaagde hij, dat hij verstoord werd in God te dienen; „doch”, zeide hij, „ik zal haast boven die wolken zijn; dan zal ik U genieten en verheerlijken zonder verstoring tot in eeuwigheid.”

Op het schavot sprak hij de grote schare vermanend en vertroostend toe, totdat zijn vijanden het hem beletten. Hij stierf met deze woorden in de mond: „*Heere, in Uw handen beveel ik mijnen geest; want Gij hebt mij verlost, o Heere, God der Waarheid.*”

Wat betreft de volgende voorwoorden en predikatiën, zij zijn, wat de zaak betreft, degelijk en eenvoudig en gemakkelijk te verstaan, niet in bewegelijke woorden van de menselijke wijsheid, maar in betoning des geestes en van de kracht. Niet verzameld en vergaard uit het werk van andere mensen, maar gesproken, zoals de Geest hem gaf uit te spreken; vrij en getrouw toegepast op de plichten en tegen de zonden van de tijd, wanneer zij gepredikt werden.

En hoewel Renwick jong in jaren was, spreekt hij als iemand met rijpe ervaring in de grote verborgenheden van de Godzaligheid.

Nulla regula sine exceptione.

Jaspis, veelkleurig en schitterend schoon,
 Abana, verkoelende, heerlijke stroom,
 Mirre, voortreffelijk houdt g' alles in stand.
 Engedi, stad in een wonderlijk land.
 Saffier, zo zuiver, zo rein en zo wit.

Ree, waar veel vlugheid en ijver in zit.
 Elpenbeen, schitterend tot alle versier.
 Nardus, verdeelt gij u daar en dan hier.
 Wijngaard, wat levert u zeldzame wijn.
 Indigo, doet g' uw standvastigheid zijn.
 Cypres, u veel reukgevende plant.
 Kalmus, houdt heilige olie in stand.

S/S.

1. Niet ver van het Koninkrijk Gods. I.

Gij zijt niet verre van het Koninkrijk Gods. Markus 12:34

Er zijn in de wereld twee koninkrijken; God heeft een koninkrijk en van Satan kan gezegd worden, dat hij een koninkrijk in de wereld heeft. Hoewel het waar is, dat God zelfs onder de verdoemden een koninkrijk heeft, waarin Hij in Zijn rechtvaardigheid verheerlijkt zal worden; waaronder zelfs de uitverkorenen vóór hun bekering. Want Christus is in de wereld gekomen om de werken des duivels te vernietigen.

Hij heeft een koninkrijk, hetwelk is Zijn zichtbare kerk; want Zijn kerk is Zijn bijzonder koninkrijk. Ik bedoel de verkiezing volgens vrije genade, want Hij heeft een koninkrijk binnen een koninkrijk; een onzichtbaar binnen een zichtbaar koninkrijk.

Om tot de woorden van onze tekst te komen, zal ik u niet vermoeien om alle zaken in de voorafgaande verzen te herhalen; alleen in het 28ste vers is er een gesprek tussen Christus en een van de schriftgeleerden, die verstandig antwoordde. Hij vroeg onze Heere: „Wat is het eerste en grootste gebod?” En toen Christus hem de hoofdsom van alle geboden verteld had, antwoordde de schriftgeleerde: „God lief te hebben uit geheel het hart, geheel het verstand, geheel de ziel en uit geheel de kracht en de naaste lief te hebben als zichzelf, is meer dan alle brandofferen en de slachtofferen.” Toen antwoordde Christus hem opnieuw en zeide: „Gij zijt niet ver van het Koninkrijk Gods”. Dus kunnen de woorden aan de ene kant bevestigend en aan de andere kant ontkennend opgevat worden. Zo heeft de Heere een koninkrijk over de gehele aarde, als Voortbrenger van al Zijn schepselen. Maar voornamelijk heeft Hij een koninkrijk in Zijn kerk.

Maar op een bijzondere wijze heeft Hij een koninkrijk naar Zijn verkiezing, waarover Hij regeert, heerst en waarbij Hij woont door Zijn Woord en Geest. En dit hebben wij te verstaan onder het Koninkrijk, waarvan door Christus in deze woorden gesproken wordt. Daarom zal ik deze lering naar voren brengen.

Eerste lering.

Van hen, die Jezus Christus omhelzen in het vrije aanbod van het Evangelie, Die de hoofdinhoud van het Evangelie is, kan gezegd worden, dat zij het Koninkrijk Gods ontvangen.

Want het wordt genoemd het Evangelie des Koninkrijks, .Mattheus 4 : 23 en 9 : 35. En dit verrijkt alleen de zielen en maakt hen geschikte leden van dit Koninkrijk. O, het is een zielsbevredigend koninkrijk, alle genot is er in te verkrijgen.

Doch om de lering duidelijk te maken, zal ik ze bevestigen met enige bewijzen door u te tonen, hoe het Evangelie het Koninkrijk Gods genoemd kan worden.

1. Het Evangelie kan het Koninkrijk Gods genoemd worden, omdat het de weg naar het Koninkrijk Gods aanwijst, door de plichten aan te duiden, die verlangd worden van allen die in het Koninkrijk willen zijn; en de weg om ze na te leven door de sterkte, die in Christus is. Het Evangelie is als de ster, die de wijzen uit het Oosten naar Christus leidde. Het Evangelie verlaat hen, die geloven nooit, totdat het hen in het bezit van het Koninkrijk gebracht heeft.

2. Het Evangelie kan het Koninkrijk Gods genoemd worden, omdat in dit

Evangelie de weg bepaald is en de voorwaarden voorgesteld zijn, niet slechts voor de zaligen, maar voor alle zondaren. Indien u het aanbod wilt aangrijpen, er niet aan hoeft te twijfelen, of u zult in het Koninkrijk ontvangen worden overeenkomstig de vrije uitnodiging in Jesaja 55 : 1 : „ O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja, komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk". Openbaringen 22 : 17 : „En de Geest en de Bruid zeggen: Kom. En die het hoort, zegge: Kom. En die dorst heeft, kome: en die wil, neme het water des levens om niet". Zodat, waar het Evangelie ook aangeboden wordt, het Koninkrijk der hemelen daarin aangeboden wordt. O mensen, indien gij tot Christus wilt komen, ik bied Hem u vrij aan in dit Evangelie. Kiest dan wat u wilt doen; indien u Hem in dit Evangelie wilt ontvangen, zult u erfgenamen met Hem zijn van dit nimmer verdwijnende en heerlijke Koninkrijk.

3. Het Evangelie kan het Koninkrijk Gods genoemd worden, omdat zij, die het Evangelie aannemen, recht hebben op alles hetwelk in dit Koninkrijk is; dit is hun _ privilege, zij hebben een recht op God, zij hebben een recht op Christus, en zij hebben een recht op de heerlijkheid, gelukzaligheid en eindeloze blijdschap. Indien gij een recht wilt hebben op dit eeuwige leven van gelukzaligheid, hier is de weg; komt en grijpt het aanbod aan, hetwelk in het Evangelie gedaan wordt. Als u het wilt doen, ik zeg u: dit is alles dat de gerechtigheid Gods van u vordert: om te komen en Christus te omhelzen en Hem aan te nemen op Zijn eigen voorwaarden ; dan zijn alle de rijke beloften in den Bijbel de uwe; ja, gij zult een recht hebben op alle grote en dierbare beloften des Evangelies en op deze belofte in 't bijzonder, 2 Kor. 6 : 17, 18, „En Ik zal ulieden aannemen, en Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige”.

4. Het Evangelie kan het Koninkrijk Gods genoemd worden, omdat de Heere hun, die het Evangelie aannemen, dit rijke voorrecht schenkt, dat Hij hun het onderpand van de erfenis geeft, zoals de Apostel zegt, Efeze 1 : 13, 14, „Nadat gij geloofd hebt, zijt gij verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte, die het onderpand is van onze erfenis". Zij krijgen dit als het zekere onderpand van het Koninkrijk, zodat men kan zeggen, dat zij in de hemel zijn, omdat zij het onderpand des hemels hebben gekregen. O, weet u wat dit is? Het gaat ver boven onze bevatting. Ja, zet alle rekenkundige van de wereld aan 't werk, zij zouden ver te kort schieten het handgeld te tellen, dat zij gekregen hebben, die het onderpand van die erfenis verkregen hebben. En o, wat zal het volle bezit en de volle genieting van Christus, van de hemel en van de heerlijkheid zijn, wanneer het handgeld zodanig is! Zij zijn verzegeld met de Heilige Geest der belofte. Kent iemand van u dit? U, die niet weet wat het zeggen wil het onderpand van deze erfenis te hebben, bent vreemdelingen van die inwendige vreugde en vrede, welke sommigen mogen smaken!

5. Het Evangelie kan het Koninkrijk Gods genoemd worden, omdat zij, die het Koninkrijk ontvangen, van Christus zijn en Hij heeft hen door de wildernis te leiden. Mannen en vrouwen, weet u wat het is door de wildernis te komen, leunende op uw Liefste? Overweegt dit; want hoewel het een vrij Evangelie is, toch verbindt het hen, die het aannemen, te wandelen in de weg van geboden verplichtingen, als des Konings weg naar het Koninkrijk.

Ik wil hier een tweeledig gebruik van maken

Eerste gebruik.

Wilt u door de wildernis geleid worden? Kom dan en neem het Evangelie aan; kom en omhels Jezus Christus. Onthoudt het, vrienden, ik bied Hem u deze dag vrij aan; ik bied u Hem aan, Die de Liefeling is des Hemels, de eeuwige vreugde van de Vader,

Die gegeven is tot een Leider en Vorst voor het volk. Wel, wilt u op Zijn weg geleid worden? Komt dan tot Christus! O, indien u werkelijk de noodzakelijkheid kende om een gids te hebben! Want zonder deze Leidsman kan men de veilige haven niet bereiken. O, indien men dit geloofde, men zou waarlijk meer naar Christus vragen om leiding en besturing.

Tweede gebruik.

Aangezien het dan zo is, dat zij, die het Evangelie aannemen, het Koninkrijk Gods ontvangen, o, acht dan het Evangelie groot, want dit leidt naar het Koninkrijk. Dan is het voorwaar een onschatbaar voordeel! O, indien dit Evangelie door u werd aangenomen, Christus zou meer in Zijn uitnemendheid en waarde gezien worden dan velen Hem nu zien. Want het geeft aan dezulken, die het Evangelie aannemen, een recht op het bezit van het Koninkrijk en stelt het hen in het volle bezit daarvan. Daarom, als u het Koninkrijk der hemelen niet zou willen verwerpen, verwerpt ook het Evangelie niet.

Tweede lering.

Iemand kan nabij het Koninkrijk Gods zijn, en er toch niet in zijn.

Nu, de tekst bevestigt deze lering, evenals de gelijkenis van de dwaze maagden, Matth. 25: 11-14, want deze waren even ijverig om haar lampen te bereiden als de wijze maagden en zij gingen uit, dat wil zeggen zij gingen uit van de goddelozen van de wereld onder wie zij leefden, en schaarden zich bij Gods volk. Ze hadden een schone belijdenis, zoals duidelijk is uit de gelijkenis. Ze hadden een soort ernst, zij verzochten om genade, vers 8, „Geef ons van uw olie.” Waaruit blijkt, dat zij vër gingen en de weg en het uiterlijk van de wereld verlieten. Toch waren zij met dit alles maar nabij het Koninkrijk Gods. Dus kan iemand een heel eind meegaan op de weg naar de hemel, zonder er toch ooit in te komen. En het is eigenaardig, hoe dicht een kind van God naar de put van de hel kan gaan en nochtans ontkomen en hoe anderen een heel eind op de weg naar de hemel kunnen gaan en evenwel er nooit binnenkomen. Daarom zal ik:

- I. Laten zien, hoe iemand nabij het Koninkrijk Gods kan komen en nochtans de hemel niet zal ingaan.
- II. Aantonen, wat hem ontbreekt, hetwelk degene, die dit Koninkrijk beërft, bezit.
- III. Enkele kentekenen geven, waarbij iemand kan weten of hij àl dan nièt in dit Koninkrijk is.

I. Wat het eerste punt betreft, hoe ver een man of vrouw kan komen op de weg naar de hemel en toch nabij het Koninkrijk zijn. Dit is inderdaad een moeilijke taak en daarom durf ik het niet aan om er toepasselijk van te spreken. Toch zijn er enige kenmerken, die ik noemen zal, van degenen, die een heel eind vorderen en evenwel maar nabij het Koninkrijk der hemelen zijn.

1. Zij kunnen een uitnemende belijdenis en enige mate van kennis hebben en toch slechts nabij het Koninkrijk zijn; zoals de Apostel veronderstelt, dat iemand al de verborgenheden en al de wetenschap wist en toch niets was, 1 Kor. 13: 2. Daarom is het duidelijk, dat personen een grote mate van kennis en wetenschap kunnen bezitten, en nochtans huichelaars zijn, zonder het wezen van heiligheid in hun harten. Want iemands verstand kan verlicht zijn, wat betreft de kennis van de letter van de Schrift en het uitwendige van de godsdienst. Ja, hij kan een weetgierige kennis of verlangen hebben, welke nieuwsgierigheid alleen maar uit het brein voortvloeit. Hij kan voor de

waarheid strijden en zich onder 's Heeren volk ophouden. Sommigen roemen op hun kennis, hetwelk niet goed is. Dit is alleen een rechte begeerte naar kennis, wanneer verlangd wordt dat men daardoor komt tot gehoorzaamheid aan de waarheid en wanneer men tracht te geloven en te gehoorzamen wat men weet. Als dat ontbreekt is het niet goed. Immers de duivel weet meer van de waarheden van de Schrift en van God dan de ganse wereld. Hoewel hij zijn heiligheid verloor bij zijn val, verloor hij nochtans niet zijn kennis. Maar wat is zo'n kennis bij de mens anders, dan een brandende kaars om hem te laten zien, dat hij naar de hel gaat?

2. Zij kunnen uitmunten in de uitwendige vorm van godsdienst en evenwel ver van het Koninkrijk der hemelen zijn. U weet, wat in dit opzicht de Farizeeër kon zeggen van zichzelf, dat hij velen te boven ging. Niettemin zien wij, wat onze gezegende Heere zegt, *dat de arme tollenaar afging gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan dié*, Lukas 18: 14. Dus kunnen zij voortgaan in het nakomen van plichten en deze plichten niet in werkelijkheid en oprechtheid vervullen uit een recht beginsel en met een rechte bedoeling. Dit is een zaak des harten! Men kan veel in plichten leven en velen, die werkelijk Godvrezend zijn, overtreffen, en toch nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. Zowel belijders als predikanten kunnen dit bezitten en toch deze oprechtheid des harten missen, waaraan de Heere Zijn goedkeuring hecht. Velen kunnen zeer plichtmatig leven en toch slechts weinig of geen genade bezitten. Ik zou hier vandaag enigen met naam en toenaam kunnen noemen, die vier uur samen gebeden zouden hebben en toch zijn zij heden openbaar geworden slechts vleselijke duivels te zijn.

3. Zij kunnen bedoelingen en voornemens hebben en deze toch nimmer ten uitvoer brengen en zo slechts nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. Dit had Farao menigmaal en toch, wanneer hij uit zijn benauwdheid was, keerde hij terug. Hun voornemens kunnen dus veel zijn en evenwel worden ze nimmer met de praktijk in overeenstemming gebracht; zij weten niet wat het is een nieuw schepsel te zijn. En hoewel zij in hun uiterste nood schone beloften mogen afleggen, kunnen zij, wanneer zij weer uitgeholpen zijn, naar hartelust doorzondigen als tevoren, evenals Farao deed. Er zijn velen, die menen, dat ze andere mensen zouden zijn en meer heiligheid en meer liefde zouden betrachten, indien God hen verlost had. Maar wanneer zij bemerken, dat de roede doorgaat en niet opgeheven wordt, dan verbreken zij hun voornemens en keren zij met de hond tot zijn uitbraaksel terug. Velen stellen God ter zijde door uit te stellen tot een gelegener tijd. Dan, zeggen zij, zullen wij voor God neervallen en tot Hem bidden en berouw hebben en Zijn aangezicht zoeken. Maar hun voornemens en bedoelingen falen en de Satan versterkt zich in hun harten sterker dan te voren en zo blijven zij gevangenen van de Satan.

4. Zij kunnen zóver komen, dat zij met enige ernst hun zonde belijden en nochtans maar nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. Zie naar Judas, die zeide: „Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed”, Matth. 27: 4. Welnu, de Schrift leert, dat een zondaar barmhartigheid zal verkrijgen, wanneer hij zijn overtredingen bekent en laat, Spreuken 28: 13. Maar hun belijdenis is óf die van een ontwaakt geweten vanwege Gods gramschap, zoals bij Judas; óf ze spruit voort uit de schande voor de zonde, zodat er geen werkelijke zielsmart over de zonde gekend wordt als Godonterend. En het geldt slechts de zodanige zonden, die voor het oog van de wereld bekend zijn. Maar zij komen niet tot een ware verbrokenheid des harten vanwege alle zonden. Hoewel de zonde beleden wordt, blijven zij er steeds in en beminnen ze.

5. Zij kunnen zóver komen, om niet alleen de zonde te betreuren, maar ook een begeerte naar berouw hebben; zoals bij Ezau, die „geen plaats des berouws vond, hoewel hij dezelve met tranen zocht”, Hebréeën 12: 17. Laten de mensen nog zo

ernstig doen in het betreuren van de zonde, ... indien het slechts voortvloeit uit het kwaad, dat door de zonde ontstaat en niet uit de Godonterendheid van de zonde zelf, dan hebben zij geen kennis aan een rechte overtuiging des harten. Hoewel zij tot een grote mate van droefheid geraken, zoals duidelijk blijkt uit de Schrift, zijn zij ver van het werkelijke berouw.

6. Zij kunnen in enig opzicht de zonde haten, en toch slechts nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. Evenals Absalom zijn broeder Amnon haatte om de zonde, dat deze zijn zuster Tamar verontreinigd had. Maar wat was het anders dat hem hiertoe bewoog dan de zondeschande in de ogen van de wereld? Daarom zou hun haat tegen de zonde niet zo sterk naar voren komen, ware het niet schandelijk in de ogen van de wereld. Absalom haatte de onreinheid in Amnon, maar hij haatte ze niet in zichzelf. Ik geloof, dat iedereen de een of andere zonde heeft, die evenals Saul hoger is van zijn schouders en opwaarts, boven zijn overige zonden, die men niet gemakkelijk kan overwinnen. Zij kunnen er toe komen sommige zonden in het bijzonder te haten, maar niet alle zonden. Hoewel zij vele zonden vaarwel mogen zeggen, die zij vroeger bedreven, koesteren zij nog steeds een liefde voor hun geliefde zonden.

7. Zij kunnen hun vroegere wegen, waarin zij leefden, verlaten, en kunnen de waarheid van het Evangelie toestemmen; zij kunnen hun dronkenschap en onreinheid afleggen en hun vroeger gezelschap, dat zij gewoon waren te bezoeken, verzaken. Ja, zij mogen er toe komen deze zonden in hun levenswandel te verlaten, maar zij willen niet alle zonde uit een recht beginsel te haten.

8. Zij kunnen een begeerte naar genade koesteren, waar geen ware genade of een rechte begeerte ernaar is, zoals gezegd is: *De verwachting van de huichelaar zal vergaan*. De begeerte, welke de huichelaar heeft, schiet tekort betreffende het doel; want waar de genade wezenlijk is en in waarheid gezocht wordt, vloeit ze voort uit een liefde tot heiligheid, om wezenlijk gewassen en gereinigd te worden van alle zonden en hernieuwd te worden in heiligheid. Het is waar, huichelaars kunnen veel vertoon maken. Maar waar deze werkelijke liefde tot heiligheid ontbreekt, is al deze glans niets. Evenals het met water gesteld is, dat herhaaldelijk op een steen uitgestort wordt en een indruk verwekt dien steen zacht te maken, maar toch nooit het hart van de steen bereikt; zo is het met de huichelaar. Ik zeg u, er kan veel vertoon zijn, waar geen genade is. De welsprekendheid van een prediker kan somtijds zijn hoorders doen ontvlammen, terwijl er geen zaligmakende genade is. Ezechiël was voor zijn hoorders als iemand, die wèl speelde (Ezech. 33: 32). Er kan ogenschijnlijk enige vreugde zijn in het horen van het Woord en toch... nabij het Koninkrijk der hemelen. O, hoe ver kan het met iemand komen met uiterlijk voorkomen en gewone werkzaamheden, terwijl ware zaligmakende genade ontbreekt!

Men kan het Woord horen en dat terstond met vreugde ontvangen (gelijk in de gelijkenis van het zaad, dat in steenachtige plaatsen bezaaid is) Matthéüs 13: 20 en toch ... nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. De apostel zegt, dat wat hij ook wist of deed en de liefde niet had, hij niets was. Ja, velen kunnen zelfs de drempel des hemels bereiken, maar hun handen worden op de drempel afgekapt en zij zullen nooit binnengaan.

9. Iemand kan grote gaven en talenten bezitten, en nuttig voor anderen zijn, en toch ... zelf maar nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. Iemand moge prediken met welsprekendheid, en toch ... nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. U weet, dat Judas in niets onderdeed voor de overige apostelen in het preken en het verrichten van wonderen, en toch was hij maar een duivel. Daarom zeg ik, iemand kan prediken, grote gaven bezitten en anderen ten nutte wezen, en toch een verworping zijn. Zoals Judas, wiens roeping om het Evangelie te prediken niet aan hemzèlf geheiligd werd;

want Christus zal Zijn volk Zelf heiligen. Maar bedenk, zij moeten Christus' lastbrief hebben, want anders kunnen zij niet een volk van nut zijn, tot wie zij zeggen gezonden te zijn. Want de Heere zegt aangaande de profeten, die liepen en niet gezonden waren, dat zij het volk helemaal niet van nut konden zijn, Jeremia 23:21, 22.

10. Belijders kunnen een grote hoop koesteren en nochtans ... nabij het Koninkrijk der hemelen zijn, zoals de dwaze maagden hadden, toen zij met de anderen uitgingen de bruidegom tegemoet en hun lampen bereidden. Doch, zoals Job van de huichelaar zegt, zo mag ik van de zodanigen zeggen: „Zij zullen God niet te aller tijd aanroepen!” Job 27: 10. Zij willen niet altijd op God vertrouwen en hun hoop op Hem vestigen. Ook missen zij dit onderscheiden kenteken van een waar gelovige, 1 Johannes 3: 3, “En een iegelijk, die deze hope op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is”. Daarom missen zij het kenmerk van ware genade, indien zij niet trachten hun hart te zuiveren en te reinigen van alle zonden. De ware hoop wordt in het hart gewrocht door de Geest Gods, maar de hoop van de huichelaar wordt door hemzelf gewerkt en hij weet niet vanwaar ze kwam. Hij kan zover komen om te zeggen, dat God machtig is en daarom wil hij op Hem vertrouwen. Maar hij zal er nooit toe komen Jezus Christus vast te grijpen en in Hem te geloven, in Wie alle beloften ja en amen zijn en aldus de beloften op zichzelf toe te passen; en daarom is zijn hoop niet recht. O, hoe vreselijk is het te bedenken, dat zoveel mensen volgens hun mening zo'n grote en sterke hoop hebben en die niettegenstaande dit alles, jammerlijk door deze hun hoop zullen bedrogen worden! O, hoe bedroevend en beklagenswaardig zal het zijn voor dezulken, wanneer zij tot de ontdekking zullen komen, dat zij met alles, wat zij gedaan en gehoopt hebben, slechts nabij het Koninkrijk der hemelen geweest zijn!

11. Zij kunnen zover komen, dat zij vele dingen verdragen om de waarheid te belijden; ja, zelfs zoals Paulus zegt in 1 Kor. 13: 3 „hun lichaam overgeven om verbrand te worden” en evenwel niets zijn, indien de ware liefde tot Christus ontbreekt. Dit houdt in, dat men voor de Waarheid kan sterven en toch nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. Huichelaars kunnen zo verknocht zijn aan hun naam en eer, dat zij zover gebracht worden om te lijden en toch ... om te lijden met het oog op de ere Gods en terwille van Christus, dit kunnen zij niet. Daarom zal ik dit woord er nog aan toevoegen, dat zij, die nabij het Koninkrijk zijn, enige overtuigingen kunnen hebben, maar deze leiden nimmer tot bekering; want hierin zijn zij als Efraïm, *een koek, die niet is omgekeerd*, Hoséa 7: 8. O, zoekt naar het volkomen werk des Geestes, om u te overtuigen van zonde, van uw onbekwaamheid uzelf te helpen en dat Hij u zaligmakend moge bekeren.

Ik zou nog meer trappen kunnen noemen, waartoe de huichelaar kan komen, die ons allen zouden doen vrezen; want ik ben bang, dat er hier velen zijn, die nog niet zover gekomen zijn als menig huichelaar. O, wordt eens wakker geschud, en onderzoek wat u gedaan hebt, want er zijn hier velen, naar ik vrees, in een dode toestand, die nooit zover gevorderd zijn als degenen, die ik genoemd heb en die nochtans evenmin als de duivels van de hel het Koninkrijk der hemelen zullen binnengaan! O, dat u beginnen mocht uzelf te onderzoeken.

Ik zal niet langer spreken, maar het aan de hand des Heeren overlaten, tot zegen voor uw zielen! *Hem zij de lof!*

2. Niet ver van het Koninkrijk Gods II.

“Gij zijt niet ver van het Koninkrijk Gods.” Markus 12:34.

VOORWOORD

Er is één zaak, waarom ik angstvallig bezorgd ben over het merendeel van u allen, die hier gekomen zijn, namelijk dat velen uwer in uw komen niet het rechte doel voor ogen hebben. Ik zou dit een bijzondere bijeenkomst achten, indien de vierde, ja zelfs de achtste of tiende persoon, die hier aanwezig is, als voor het aangezicht des Heeren kan verklaren, dat zij oprechte bedoelingen hebben.

1. Ik vrees, dat er hier vandaag niet weinigen zijn, die slechts gekomen zijn om een naam te hebben. En voorwaar dezen hebben een verkeerd oogmerk. En toch is het te vrezen, dat velen geen betere bedoeling hebben dan deze, om een naam en belijdenis te verwerven. Maar ik kan over hen de uitspraak doen, dat zij niets anders dan opstandelingen tegen God zijn met al de moeite, die zij zich gegeven hebben in hun komen naar deze plaats. O, het is bedroevend zo'n kostelijke belijdenis te hebben en niets meer te hebben of te zoeken! O, ik zou ulieden die hieraan schuldig zijt, ten laste willen leggen, dat u in uw komen niet het rechte oogmerk bedoelt!
2. Een tweede soort mensen, die in hun komen naar deze plaats niet het rechte doel voor ogen hebben, zijn degenen, die gekomen zijn uit een beginsel van nieuwsgierigheid. Zij komen slechts om wat nieuws te horen of te zien. O, ik vrees, dat er hier sommigen zijn, die geen betere bedoeling hebben dan deze. Maar de zodanigen zijn even dwaas als de anderen. Wat mij betreft, ik vind het eigenaardig om te zien, dat mannen en vrouwen zulk gevaar lopen uit louter nieuwsgierigheid. Want, voorwaar, wij zijn het doelwit van des vijands haat en misnoegen; wij zijn hier met gevaar van ons leven. Maar om onder Gods ongenoegen hier te zijn is erger, want God zal ons vragen, wat wij met zo'n dag gedaan hebben, wanneer Hij ons een tafel in de wildernis aanricht, in de tegenwoordigheid van onze vijanden! Bedenkt, dat u Gode verantwoording schuldig bent en rekenschap zult moeten geven van deze gelegenheid.
3. Een derde soort mensen, die in hun komen naar deze plaats niet het rechte doel voor ogen hebben, zijn degenen, die slechts komen om ordinantiën te zoeken. En er zijn, naar ik vrees, velen die in hun komen niet verder geraken dan ordinantiën zoeken. Maar ik zeg u, indien dit de weg is, dien u wilt volgen, zal het lang duren voordat u tot het Koninkrijk Gods komt. Hoewel u tot de inzettingen komt, u moet verder komen, namelijk tot God om Hem in de ordinantiën te vinden; want ordinantiën zijn slechts de vleugel of het vleugelschild om de ziel tot Christus te voeren. Daarom bedenken dezulken wel, dat dit een punt van hun aanklacht zal zijn.
4. Een vierde soort, die in hun komen naar deze plaats niet het rechte doel voor ogen hebben zijn degenen, die een opflukking en een gemoedsgesteldheid zoeken. Soms hebben zij dit onder een preek gevonden, hetwelk hen deed denken, dat hun toestand goed genoeg was en zijn er daarom op gaan rusten. Zij gaan evenwel niet ver genoeg. Waaraan zijn zij gelijk? Zij zijn gelijk aan

degenen, die in de zonnestralen zitten en zich hiermede tevreden stellen en nimmer de zon zelf zoeken. Zo rusten er velen op de stralen, die in het Evangelie uit Christus komen en zoeken nooit Christus Zelf en aldus kunnen zij verlicht worden met opflikkingen en gestalten en nooit méér bekomen dan glans en vorm te zoeken en te koesteren. Maar aangezien het dwaas is om glans en vorm te zoeken, is het moeilijk om het hart van de mens hiervan af te brengen en dit te verloochenen. De mens kan gemakkelijk besluiten, dat zijn berg vast staat en dat hij nimmer zal bewogen worden, hoewel hij nooit op Christus gebouwd werd.

5. Een vijfde groep, wier bedoeling in het komen naar deze plaats slechter is dan enige van de overigen, die wij genoemd hebben, vormen degenen, die komen om alles wat zij horen op te vangen en over te brieven, ten nadele van het werk Gods. Of om iemand aan te klagen bij de vijanden, en om een kwaad gerucht te verspreiden van de wegen Gods en het Evangelie te blameren. Doch, zo er enigen van dezulken hier mochten zijn, bedenkt dat God u gadeslaat en het u ten volle vergelden zal, wanneer Hij met u afrekent. Maar is het erg voor de mens met kwade bedoelingen te komen, eveneens is het slecht helemaal geen oogmerken te hebben. En dit voert mij tot
6. De zesde en laatste soort mensen, die ik zal noemen, namelijk dezulken, die helemaal zonder enig doel voor ogen te hebben, naar deze plaats gekomen zijn. Die zich blootgesteld hebben aan zo'n afmatting om naar deze verlaten plaats op te komen, aan zo'n groot gevaar, niet minder aan de uiterste wreedheid, die men kan bedenken of bedrijven.

Maar u zult zeggen: Wie zijn het dan, die in hun komen naar deze plaats een juist oogmerk beoogden? De zodanigen, die gekomen zijn om de Heere te zoeken. „Zoekt Mij”, zegt de Heere, „en leeft!” En wij verkondigen u, als u allen dit doel beoogt, u zou veel van des Heeren tegenwoordigheid in Zijn ordinantiën genieten. Maar geloof mij, vrienden, wij lijken een volk en een vergadering, die het om 't even is of wij Hem ontmoeten of missen. Dat is zeer bedroevend.

Laten we daarom tot God bidden, of Hij, Die over de harten van alle mannen en vrouwen kan beschikken naar Zijn welgevallen, de harten wil veranderen van allen, die slechte bedoelingen hebben en dat Hij degenen, die helemaal geen oogmerk hebben, er één wil schenken voor zij weggaan.

Laat ons bidden.

Gij zijt niet ver van het Koninkrijk Gods.” Markus 12:34.

Er zijn tweeërlei soort mensen, die zich elk een bijzondere vraag moeten stellen.

1. Degenen, die niet weten, of zij een aandeel in Christus hebben, behoren zich deze vraag te stellen: „Wat zullen wij doen om zalig te worden?”
2. Degenen, die weten, dat zij een aandeel in Hem hebben, duidelijk en klaar omtrent hetzelfde, behoorden zich dit af te vragen: „Wat zullen wij de Heere vergelden voor Zijn weldaden jegens ons?”

Geliefde vrienden, ik vraag het mij werkelijk af, hoe iemand onzer nog zijn brood kan eten, voordat wij in enige mate weten, of wij een deel in Christus hebben. Moesten wij niet steeds uitroepen: „Wat zullen wij doen om zalig te worden?” O, dit behoorde immers uw vraag te zijn, wat ontbreekt mij, dat dit in een gezonde gelovige gevonden wordt? En dit voert mij naar het huidige doel.

In de vorige preek toonde ik u aan, hoe ver iemand kan komen en toch nabij het Koninkrijk der hemelen zijn. Nu kom ik tot het tweede punt.

II. Om u aan te tonen, wat ontbreekt in dezulken, die slechts nabij het Koninkrijk zijn, hetwelk de werkelijk gelovige, die in het Koninkrijk Gods is, bezit.

1. Hem ontbreekt altijd een volkomen gehoorzaamheid aan alle de geboden Gods; en de geboden Gods zijn tweeledig; evenals de ziel en het lichaam van de mens. Zo kunnen degenen, die slechts nabij het Koninkrijk Gods zijn, de uitwendige kant van de geboden gehoorzamen, maar zij missen het inwendige gedeelte, hetwelk bestaat in de reiniging des harten. Zo kunnen de mensen bidden en horen en zeer gevorderd zijn in alle uitwendige plichten. Maar zij kunnen er niet toe geraken ze te volbrengen in liefde en vreze en met een hartelijke gehoorzaamheid aan de geboden Gods.

2. Hem ontbreekt in de tweede plaats altijd het rechte beginsel van het nieuwe schepsel, hetwelk volstrekt noodzakelijk is. 2 Kor. 5: 17 „Zodan indien iemand in Christus: is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, zie het is alles nieuw geworden.” Hij, die in Christus is, is een nieuw schepsel, niet alleen in zijn praktijk, maar ook in zijn hart; een huichelaar kan nieuw in zijn praktijk zijn, maar niet in het beginsel van een geheiligd hart. Een huichelaar kan zowel veel bidden als preken, en kan anderen in geschiktheid en talenten overtreffen, maar dit éne ontbreekt hem: een nieuw hart.

3. Hem ontbreekt in de derde plaats een rechte beweegreden en waar deze de raderen van onze verrichtingen niet smeert, zullen wij nooit de plicht op de juiste manier vervullen. Want indien het is uit eigenliefde, zo is het verkeerd. Maar indien het gaat uit liefde tot God, zo is het goed. Dat is de beweegreden, die alle verrichtingen van de mens op de rechte wijze drijft. Nu, een huichelaar kan nooit alles wat hij doet uit liefde tot God verrichten, want een huichelaar kan zich nooit in de Almachtige verlustigen, Job 27: 10. Daarom is het onmogelijk voor hem God lief te hebben, aangezien hij zich niet in God verlustigen kan.

4. Hem ontbreekt in de vierde plaats steeds het juiste oogmerk; hij neemt niet waar en beoefent niet, wat de apostel de Korinthiërs beveelt, 1 Kor. 10: 31: „Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gijlieden drinkt, hetzij dat u iets anders doet, doet het alles ter ere Gods.” Welnu, zij die het dichtst bij het Koninkrijk Gods komen, maar er niet ingaan, kunnen hiertoe niet geraken om alles ter ere Gods te doen. Huichelaars kunnen met enigen ernst de hemel zoeken, maar niet zóódanig, dat Christus al de eer krijgt, want hij zoekt slechts de hemel wegens zijn geluk, maar beoogt nimmer Gods eer.

5. Hem ontbreekt in de vijfde plaats de rechte ordening van al zijn daden; hij komt er nooit toe, om God op een rechte grond te zoeken en te dienen. Hij komt er nooit toe om Hem te zoeken en te dienen als God. Hij die nabij het Koninkrijk komt, kan er toe komen om God lief te hebben wegens het geluk, dat in Hem gevonden wordt, maar hij bemint God nimmer als God, uit oorzaak van Hemzelf; daarom tracht eerst liefde tot God te krijgen en alles wat u doet te verrichten op een rechte grond en dan zult u er toe geraken alles goed te doen. Als dit ontbreekt, bent u niets. Al zou u de ene helft van de dag bidden en de andere helft wenen, toch bent u maar hypocrieten. En bedenkt, dat geveinsden onder de eerste soort gerangschikt worden, die naar de hel gaan. Ik geloof, dat zij de heetste plaats in de ganse hel hebben. Het zijn elijke duivels met een wit belijdeniskleed. Evenals Judas dragen zij onder een mantel van liefde een dolk om Christus te doorsteken. O, vrienden, bedenkt toch, dat, wat u ook mag bereiken, uw plaats is onder de huichelaars, indien u een rechte grond

mist, ook al zou u nooit zo nabij het Koninkrijk der hemelen komen. Velen zijn, om zo eens uit te drukken, zó nabij gekomen, dat hun handen op de drempel des hemels werden afgekappt.

III. De derde zaak, waarover ik mij voorgesteld had met u te spreken, was wat zij moeten bezitten, die het Koninkrijk Gods ingaan.

Zo zijn er dan enige kenmerken en tekenen, waarbij iemand kan weten of hij al dan niet in het Koninkrijk is.

1. Indien u in het Koninkrijk Gods zijt, zal er in u een werkelijke bekering van alle zonden met een algemene gehoorzaamheid aan alle geboden Gods gevonden worden. Want aan dezulken wordt het Koninkrijk beloofd. Ezech. 18:21: „Maar wanneer de goddeloze zich bekeert van alle zijn zonden, die hij gedaan heeft en al Mijn inzettingen onderhoudt en doet recht en gerechtigheid; hij zal gewisselijk leven, hij zal niet sterven.” Dus is de belofte van het Koninkrijk alleen voor degenen, die trachten een algemene gehoorzaamheid aan al de geboden Gods te beoefenen. Maar de hypocriet neemt slechts enige geboden aan en zet zich om ze uitwendig te gehoorzamen, maar de mens, die in het Koninkrijk is, haat alle zonde en neemt alle plichten ter hand. Zodat iedere ware Christen volmaakt is in zijn voornemens; hij besluit en streeft naar volkomen gehoorzaamheid aan alle de geboden Gods. Hoewel hij in zijn uitoefening zover niet komt, streeft hij toch naar algemene gehoorzaamheid. Het zal dus niet zijn het uitkiezen van dit of dat gebod om hetzelfde te gehoorzamen, maar het moet een algemene gehoorzaamheid aan al de geboden Gods zijn, om die te betrachten, zoals David zegt in Psalm 119:6 „Dan zonde ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zoude op alle Uwe geboden.”

2. Zij, die in het Koninkrijk zijn, streven naar uniformiteit in hun gehoorzaamheid, niet alleen wat de inhoud van de plicht betreft, maar ook in haar wijze en het bepalen van haar tijd. Zij nemen dus zowel de inhoud, de manier, als de bepaalde tijd waar. Want iemand, die buiten het Koninkrijk staat, kan veel lezen en preken, maar het is hem om 't even, indien hij maar zijn plicht vervult. Maar iemand, die in het Koninkrijk is, zelfs al zou hij een halve dag op zijn knieën liggen en hij zou niets van de Heere krijgen, zo zal hij het alles als verloren beschouwen. Daarom zal hij, die in het Koninkrijk is, in zijn dienst des Heeren iets bemerken van een innige en hartelijke vereniging van de uitwendige en de inwendige mens.

3. Zij, die in het Koninkrijk zijn, hebben altijd enige oprechtheid des harten in wat zij doen. Dit kan de grenssteen genoemd worden tussen de werkelijk godvrezende en de huichelaar; want hiertoe zal de man, die buiten het Koninkrijk staat, nooit geraken. En waar oprechtheid is, zal God een mantel van liefde over al hun andere gebreken en zwakheden heenwerpen, want er is niets zo Gode welbevallig als dit; en er is niets zo tegend voor God dan het ontbreken van oprechtheid.

4. Die in het Koninkrijk zijn, zullen veel hun plichten betrachten en er nochtans geen eigen waarde aan toekennen. Veel in de plicht in gehoorzaamheid aan de geboden Gods en veel in verloochening van zichzelf. Zo is de man, die in het Koninkrijk zich bevindt, er vrij van te rusten op de plichten en toch veel in beoefening ervan. Maar de geveinsde meent, dat zo hij maar veel de plichten betracht, hij niet bezorgd behoeft te zijn, hoè hij dezelve betracht.

5. Zij, die in het Koninkrijk zijn, hebben een grote achting voor Christus. 1 Petrus 2: 7, „U dan, die gelooft, is Hij dierbaar.” Dit is een duidelijk kenteken. En daarom, o mannen en vrouwen, wie u ook bent, die er niet toe gekomen zijt om in Christus meer dierbaarheid te zien dan in alles wat in de hemel en op de aarde nevens Hem is, ik zeg u, dat u niet in het Koninkrijk Gods leeft. Het geloof bezit twee ogen,

die naar Christus zien; het ene oog ziet naar de macht, die in Christus is; het andere oog ziet naar Zijn uitnemendheid. Zo heeft hij, die komt te geloven, een grote achting voor Christus, zowel voor Zijn macht als voor Zijn uitnemendheid.

6. Voor degenen, die in het Koninkrijk zijn, zal er geen moeilijkheid in de weg komen, welke hen van Christus doet afschrikken. Er zijn sommigen nabij Christus en toch een storm doet hen teruggaan. De doornen en de zorgen verstikten het zaad, dat in de doornen gezaaid werd. Maar niets kan het zaad verstikken, hetwelk in de goede aarde gezaaid wordt. Geen moeite zal hem van Christus en van zijn plicht afschrikken, die in het Koninkrijk is. Met de luiaard zal hij niet uitroepen: „Daar is een leeuw op de weg.” Neen, wanneer zich bezwaren voordoen, zal hij denken aan het woord van Christus, Matth. 16: 24, „Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op en volge Mij.” Acht zulks niet vreemd, mijn vrienden, want Hij beschouwt zelfverloochening als een waar kenmerk van Zijn rechte volgeling. O, bedenkt dit afvalligen, die teruggekeerd zijn en de weg van God verlaten hebt, en Zijn waarheid uit vrees voor de toorn eens mensen verloochend hebt. Houdt in gedachtenis, dat Christus tot u zegt, dat Zijn ziel geen behagen heeft in degenen, die zich onttrekken (Hebr. 10: 38), maar dat Hij hen zal doen weggaan met de werkers van de ongerechtigheid (Psalm 125: 5). U nam uw belijdenis zo gemakkelijk aan en u verliet ze even gemakkelijk. Het kan zijn, dat u er niet zo gemakkelijk afstand van gedaan zou hebben, indien u beter had geweten hoe u er aan gekomen was. O, wantrouwt uzelf, die er schuldig aan bent! Want ik zou willen, dat u bezorgd was over uw geloof, indien u het zo gemakkelijk kunt prijsgeven.

7. Zij, die in het Koninkrijk zijn, hebben Christus aangenomen op Zijn eigen voorwaarden; zij hebben Hem ontvangen met ootmoed, verbrokenheid en oprechtheid des harten. En dit verbindt al de genegenheden; een verbroken hart neemt een verbroken Christus aan en dit verenigt alle genegenheden tot Hem. En hoe meer Christus aangenomen wordt, hoe meer zij verbonden worden aan Christus in al Zijn ambten, zodat zij nooit meer gescheiden kunnen worden. Hij is voor hen een Profeet, Priester en Koning. Want Christus moet geheel ontvangen worden en zij moeten voor alles op Hem zien. Christus en kruis en leed, Christus en schande, Christus en gevangenschap, Christus en omzwervingen, Christus en dood en wat Christus ook kan volgen. Nu, die meent in het Koninkrijk te zijn, beziet, of u Christus op deze wijze ontvangen hebt en of u het met oprechtheid des harten gedaan hebt.

8. Degenen, die in het Koninkrijk zijn, zien steeds hun eigen zonde voor hen, zoals David zeide in Psalm 51: 5 „Mijn zonde is steeds voor mij.” Er zijn sommige mensen, die menen, dat een dag of een uur voordat zij sterven vroeg genoeg is om hun zonden te betreuren. Maar degenen, die in het Koninkrijk zijn, kunnen hun vroegere zonden en hun dagelijkse tekortkomingen niet uit hun geheugen wissen. Maar bedenken dat God hen hun zonden niet laat zien tot hun verderf, maar slechts om er hen op te wijzen wat zij geweest zijn. En om Hem dankbaar te zijn voor wat zij nu zijn door genade. Ik betwijfel de staat dergenen, die geen vernederend gezicht op de zonde hebben; want zij, die in het Koninkrijk zijn, worden nederig en ootmoedig gehouden, onder het gezicht en besef van hun zonde; en nochtans zullen zij zich in Christus verheugen.

9. Zij, die in het Koninkrijk Gods zijn en het door het werk van de genade in hun harten in beginsel bezitten, zullen verlangend meer van de hemel begeren. Degenen, die de genade in beoefening hebben, zullen sterk verlangen ze volmaakt te bezitten. Wat? Wenst u niet met Christus te zijn, vrienden? Waar dit gevonden wordt, zal een verlangen om met Christus te zijn, gevonden worden. Soms zult u leren uitroepen: *o, dat de tijd vleugelen had om henen te vlieden; en o, dat de schaduwen*

waren gevloeden, opdat de eeuwige zomerdag aanbrak! O, dat de tijd gekomen ware, dat ik met Christus vervuld mocht zijn! Maar helaas, ik vreze, dat velen uwer vreemdelingen van dit leven zijn! Maar indien het bewijs, dat u in het Koninkrijk Gods leeft, verzegeld is in uw geest en hart, dan zult u iets van deze genoemde kenmerken in u gewaarworden. U zult een gehoorzaamheid aan alle Gods geboden bevinden; een eenstemmigheid in gehoorzaamheid niet alleen wat de inhoud, maar ook wat de wijze van de plicht betreft. U zult een grote achting voor Christus hebben. U bent het eens geworden met Christus op Zijn eigen voorwaarden. De zonde zal steeds voor u zijn. Geen kruis zal u scheiden van Christus. U zult in uzelf een verlangen uren kennen om het werk van de genade in uw zielen volmaakt te zien en met Christus te zijn, in de volle genieting van Hemzelf in de heerlijkheid. Dit veroorzaakte dat Paulus van deze twee gedrongen werd, hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn, Filippenzen 1:13. En dit deed Johannes uitroepen: „Ja, kom Heere Jezus”, Openb. 21:20. En hiermede zal de ziel van iedere ware gelovige instemmen.

Nu ga ik over tot het gebruik dezer lering.

Eerste gebruik.

Is het zo gesteld, dat de weg naar het Koninkrijk der hemelen niet gemakkelijk is, dan kan dit dienen tot een gebruik van vermaning voor allen, om nauwgezet te zijn; want u kunt een heel eind gaan en toch niet in het Koninkrijk der hemelen binnengaan. Denk toch niet vrienden, dat u slapende naar de hemel zult gaan. Als het zo gemakkelijk was om daar te komen, zoals sommigen dromen, wat noodzaak was er dan geweest voor Paulus' drievuldige vermaning „om ons zelf te onderzoeken, ons zelf te beproeven en onszelf te kennen?” 2 Kor. 13:5. Maar stelt de gezegende Heere dit niet buiten alle woordenstrijd en buiten allen twijfel, wanneer Hij zegt: „Want de poort is eng en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er die dezelve vinden”, Matthéüs 7:14. Indien u ten hemel komt, dan moet u uw zinnelijke lusten en afgoden laten varen. Ja, ieder van u moet strijd voeren met zichzelf en met alles, wat zich in de weg van uw plicht tegen u verzet.

En wat u betreft, die niets van deze strijd kent, u weet niet wat godsvrucht is en hoe meer u hiernaar streeft, des te meer u van zijn moeilijkheid zult ontdekken. Er zijn sommigen, die, indien zij in hun leven maar één uur voor hun dood krijgen om te bidden, de toorn niet zullen vrezen, welke zonden zij ook vroeger bedreven hebben. Maar zo dat woord waarachtig is, hetwelk wij vinden in 1 Petrus 4:18: ‘Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?’ Dat wil zeggen, indien de heiligen veel moeite hebben om hun voet over de drempel des hemels te krijgen; dan hebben zeker dezulken een rechtmatige oorzaak om te vrezen, dat zij daar nooit zullen binnengaan.

Tweede gebruik, tot onderwijzing.

Aangezien dan de poort zeer nauw en eng is, die naar het Koninkrijk der hemelen leidt, wat zal er van velen van u worden, die nooit zover gekomen zijn als de huichelaars? O, wat zult u zeggen? En hoe zult u God ontmoeten, wanneer Hij u ter verantwoording zal roepen inzake het gepredikte Evangelie? En hoe zult u denken over een Middelaar, Die u werd aangeboden en Dien u veracht en versmaad hebt; wanneer de hemel en de aarde zullen versmelten, en voorname én geringe mensen zullen schreeuwen en huilen; en alle geslachten van de aarde over Hem rouw zullen bedrijven? O, dit zal het deel zijn van de huichelaars!

Derde gebruik, van beproeving.

Beproof uzelf en overpeins in uw hart, en zegt: o ziel, bent u in het Koninkrijk der hemelen of niet? O, mocht u hiertoe aangespoord worden, hoe uw staat ook zijn mag. O, man en vrouw, het is veilig voor u om uw staat te beproeven en te onderzoeken en indien de zaken tussen God en uw ziel recht zijn, zo zal het uw vrede zijn. Zo niet, mogelijk kan het recht komen. En wat mij betreft, ik acht hem de besten Christen, die het meest nauwgezet is om zijn eigen hart te onderzoeken, Als u dit verzuimt, kunt u het gezicht op uw aandeel in Christus komen te verliezen, indien u dit ooit bezat.

Vierde gebruik. Moge het zijn voor raadgeving.

Stelt uzelf niet tevreden met *nabij* het Koninkrijk te zijn, maar treedt er binnen. Tot dat einde, verbreek de overeenkomst en vrede met uw vleeselijke lusten en afgoden; en maakt vrede met God door Christus onze Vredeverwerper. U zult bij deze verwisseling grote baat vinden. Want de goddelozen hebben slechts vrede met de zonde en zondige mensen, maar de Godvruchtigen hebben vrede met God. O, verlaat toch alle andere zaken en zoekt in Hem een aandeel te verkrijgen; want het is te vrezen, dat velen hier vrede gesloten hebben met de zonde ende een of anderen afgod koesteren. O, verbreekt de overeenkomst en sluit vrede met Christus! Kiest Hem, want Hij kan u schenken hetwelk geen andere minnaar u geven kan. O, verbreekt die vrede met uw zinnelijke begeerten en afgoden en sluit vrede met Hem! Bedenkt dat Hij Zich deze dag vrij u aanbiedt; kiest daarom wat u doen zult. O, staat naar de volheid van de Geest van Christus, en rust op niets anders dan op Hem alleen en zoekt in het Koninkrijk Gods te zijn door het volmaakte werk van de bekering van u ziel!

En ten laatste, voor alle degenen, die *in* het Koninkrijk zijn, ik verkondig u vrede in de Naam van God, onder welke moeiten zij hier ook mogen verkeren. Daarom, gaat in het Koninkrijk door Christus, want Hij is alleen de weg naar dat Koninkrijk.

Maar wat u aangaat, die niet tot Hem willen komen en niet alleen door Christus, Die de weg is, het Koninkrijk willen binnengaan, in de Naam van God verklaar ik u de oorlog, wat uw belijdenis ook mag wezen. O vrienden, neemt het ter harte en kiest of het beter is vrede met de Hemel en des duivels en van de wereld vijandschap te hebben óf vrede met de duivel en de wereld te genieten, maar de eeuwige vijandschap Gods te dragen.

Hem, Die de ware Vrede verwierf, zij de lof en de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid. Amen!

3. Uit benauwdheid verlost. I.

„O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is, en het is een tijd van benauwdheid voor Jacob: nóg zal hij daaruit verlost worden.” Jeremia 30: 7.

VOORWOORD.

Ik vrees, dat er velen van de weinigen, die naar deze plaats gekomen zijn, zullen wezen zonder enige voorbereiding in hun harten voor de prediking van het Woord. Ik vrees, dat er weinigen zijn, die in enige moeite verkeerd hebben om een voorbereiding voor dit werk te bekomen. En mocht u dit begeerd hebben, dan zal ik onder uw aandacht brengen welke zaken u had moeten bedenken, voordat u naar deze plaats komen bent. Ik zeg, er zijn enige stukken, die u had moeten beoefenen voor uw komst.

1. Indien u een begeerte van voorbereiding voor dit werk gehad hebt, dan zult u onderzocht hebben om te weten welke de oorzaak mag zijn van de afstand tussen God en uw ziel. O, geliefden, bent u hiermede deze avond bezet geweest, voordat u naar hier kwam? Hebt u teruggezien om te weten welke oorzaken van afstand er nog tussen God en u bestaan? O, hebt u tot Hem gebeden, of deze mochten weggenomen worden? Ik vrees, dat het gevoel van deze oorzaken weinig drukken op het merendeel van u harten. En indien u in 't kort wil weten, welke man of vrouw op een grote afstand van God verwijderd is, zou ik u willen antwoorden: dié man en vrouw, die het minst hun afstand gevoelen, die zich het minst bewust zijn van de zonde, welke de afstand veroorzaakt en als een wolk is tussen het licht van Gods aangezicht en hun arme zielen. Welke is als een menigte van bergen van scheidingen, een scheiding makend tussen God en zondaren. Hebt u de oorzaken van afstand onderzocht en geworsteld, of deze mochten weggenomen worden om Zijns Naams wille? Wie dit gedaan hebben, hebben getracht om een voorbereiding voor dit werk te verkrijgen.
2. Hebt u onderzocht, wat u naar deze plaats bracht? Wat bewoog u hierheen te komen? En welk doel had u voor ogen met uw komst? Hebt u dit onderzocht? O, ik vrees, dat het merendeel van ons nooit tot hun zielen hebben gezegd: o ziel, wat zoekt u hier vanavond? O ziel, weet u waar u vanavond naar toe gaat? Is dit de spraak en taal van uw hart geweest? Is dit zo geweest, welke redenen hebt u dan in u gevonden? Ik vrees, dat velen hier gekomen zijn om hun nieuwsgierigheid bevredigd te zien en at is de zaak, welke zij zoeken. En mogelijk komen er sommigen om voordeel te trekken en met een kwaad gerucht te vertrekken en dat is de zaak, welke zij zoeken. Maar indien u Christus niet zoekt en Zijn besturende en ondersteunende genade, Zijn vergevende en voorkomende genade, zo is al uw zoeken slechts dwaas en verwoestend. O, hoe nodig is het, dat men zijn bedoelingen en beweegredenen onderzoekt in al de verplichtingen, waarin men verkeert.
3. Hebt u in uw ziel nagegaan en uzelf onderzocht en getracht te weten welke verdorvenheid het sterkst en welke genade het zwakst is en bent u er toe geraakt de ene versterkt en de andere verzwakt te krijgen? Indien u naar voorbereiding begeerd hebt, hebt u dit stuk beoefend. Maar ik vrees, dat het merendeel van u de hand niet op de pijnlijke plek kan leggen; dat u de wonde

niet met uw vinger kunt aanwijzen; dat u niet kunt zeggen: „Ik zou deze verdorvenheid vernederd willen zien en diè genade versterkt.” O, ik zou willen, dat u het geloofde: indien u enige medicijnen door Christus' hand wilt toegediend hebben, zo moet u de vinger bij de wonde leggen. Wij lezen in het Evangelie, dat er tot Christus enige blinden kwamen, roepende en zeggende: „Heere, Gij Zone Davids, ontfermt onzer!” Maar zij ontvingen niet wat zij vroegen, voordat zij meer in het bijzonder zeiden: „Heere, dat onze oog en geopend worden!” Toen kregen zij hun begeerte. U moet de handen op de wonde leggen en de bijzondere plek aanraken. Want Christus helpt niet al het behoeftige volk, maar het volk, dat zich van zijn behoefte bewust is.

4. Indien u een voorbereiding voor dit werk gehad hebt; dan hebt u de kosten ervan berekend om te weten wat het u kan kosten. Het zal u een antwoord kosten voor de vierschaar Gods; dáár zult u verantwoording moeten doen van al de daden, die u in het lichaam gedaan hebt en dit zal ook een vraag zijn: o man en vrouw! Wat hebt u in die avond op die plaats gezocht? Overweegt dit, mensen, en ziet welk antwoord u de Almachtige zult geven, Omgordt uw lendenen; want deze vraag zal zo gewis u voorgelegd worden als ik thans tot u spreek: „Wat was de reden van uw komst? En wat voordeel hebt u bij zulke gelegenheden geogst? Het zijn voor het volk, aan wie deze gelegenheden geschonken worden, óf grote ontfermingen óf grote plagen, zij helpen óf voorwaarts, óf achterwaarts.
5. Hebt u overwogen, dat uw komen naar deze plaats u uw hoofd kan kosten? Mensen kunnen u voor deze daad ter verantwoording roepen. U kunt opgeroepen worden om uw komst te ontkennen of er voor te sterven. Het is nodig, dat u de kosten berekent van al uwe plichten, die u waarneemt.
6. Indien ge uzelf recht voorbereid hebt, zo zult u in uw hart gevraagd hebben: „O ziel, wat hebt u met vorige gelegenheden gedaan en hoe hebt u deze ten nutte gemaakt ? Iedere nieuwe gelegenheid roept opnieuw om terug te zien op vorige gelegenheden, om te zien hoe u deze ten nutte hebt gemaakt, welk nut het Evangelie toen afgeworpen heeft.
7. U hebt u eveneens moeten afvragen: Welke baten, o ziel, hebt u uit de roede gekregen? God heeft Zijn roede gezonden, om Zijn woord te laten werken. O, hoe heeft het gewerkt? Het is duidelijk, dat het des Heeren bedoeling in Zijn roede, die Hij over een volk zendt, is om Zijn Woord krachtig te doen werken. Gods bedoeling is, dat het Woord ons ten goede zal komen en hierom legt Hij de roede zwaar op ons, opdat ze een middel zij dat het Woord ons goed doet. Indien u bate uit de roede getrokken hebt, dan heeft ze het Woord krachtig in u laten werken. Indien u een rechte voorbereiding hebt gehad, dan is dit een deel van u werkzaamheid geweest.
8. Ten laatste, als u een rechte voorbereiding voor dit werk hebt gehad, dan hebt u met God geworsteld, of Hij hier mocht zijn en met ons deze avond samenkomen. U hebt gebeden, of Hij de oorzaken van verwijdering mocht wegnemen en tot ons naderen en onze harten tot Hem mocht trekken. Zal ik durven denken, dat iemand van u dit stuk niet beoefend heeft voordat hij naar deze plaats is gekomen? Naar de aard van de liefde ben ik bereid te geloven, dat u zo werkzaam geweest zijt, en indien er enigen zijn, die het veracht en versmaad hebben, dat hun hart getroffen mocht worden. Maar de zodanigen, die ijverig werkzaam gemaakt zijn, mogen Zijn tegenwoordigheid verwachten en Zijn hand mild geopend zien.

Tekst:

„O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is, en het is een tijd van benauwdheid voor Jacob: nóg zal hij daaruit verlost worden.” Jeremia 30: 7.

De grote kwaal van dit geslacht is hardheid des harten. Ik geloof, dat er nooit een geslacht en volk geweest is, dat door God aan een meer rechtvaardige verharding des harten overgegeven is dan dit volk. Ik geloof, dat er nooit een geslacht geweest is, hetwelk zo weinig gevoel had als dit volk, dat overgegeven is aan zo'n verhardheid des harten en dwaasheid des geestes. Ik zal u twee bewijzen hiervan geven. Het eerste is van de vijanden, het tweede van ons zelf.

- Wat het eerste betreft, hetwelk van de vijanden genomen wordt, geloof ik, dat wij nimmer gehoord hebben van een geslacht van vervolgers, wier geesten meer door het helse vuur aangehitst zijn dan deze. Zij vervolgen zonder ontferming en medelijden; zodat zij niet alleen alle dingen zoals christelijkheid hebben prijsgegeven, maar ook alle menselijk recht. Welk voorbeeld zal ik geven om hen te schetsen? Ik beken, dat het niet doenlijk is. Farao's voorbeeld gaat niet; hij onderdrukte de Israëlieten in hun lichamen en bezittingen, maar wij lezen niet, dat hij ze in hun consciëntie onderdrukte, en ook niet van bloed vergieten, wat hij ook van plan was, zoals in 't eind, toen zij uit zijn land waren vertrokken. Maar thans is hier een geslacht, dat zich met niets anders tevreden stelt dan met de consciëntie geweld aan te doen, dat geen voldoening zal smaken voordat het hoofd er ook af gaat. Evenmin behoef ik Achab aan te halen; hij was inderdaad een goddeloos man en een vervolger. Maar indien hij zo goddeloos geweest was als de mannen van dit geslacht, zo zou hij geen Obadja bij zich hebben gehad. Evenmin behoef ik Hazaël te noemen; ik geloof, dat het niet volledig zou zijn, zo ik ze allen samen nam. Ik mag zeggen: *o arm Schotland!* De Heere heeft de snoodste van de heidenen gezonden om u te vervolgen, want zij verklaren met hun daden, dat zij God tarten en uitdagen. Zij geven hun uitdaging van de Allerhoogste te kennen en ontplooiën een banier tegen de Hemel.
- Een tweede bewijs betreft ons zelf; want er is nooit een volk gekastijd, dat het zo weinig gevoelde; onze kastijding is heviger dan ons kermen. De Heere heeft een roede genomen en in het schuim van de hel gedoopt en ons er mede geslagen; en toch voelen wij het niet! Hij heeft mensen, snoder dan de heidenen, uitgekozen om ons te kastijden en dat alles om ons de vuilheid van de zonde en de grootheid van onze afval te doen zien. Waar is de man en waar is de vrouw onder u die zich van Gods toorn rechtmatig bewust is? Wie is door dit alles gebracht om de uitspraken van Zijn toorn te horen? Helaas, er zijn slechts weinigen, die het ter harte nemen, *dat dit de tijd is van een benauwdheid voor Jakob en dat het een grote dag is en dat zijns gelijke niet geweest is.* Weinigen roepen uit: o wee, o wee, o wee, vanwege de grootheid van deze dag!

Bij een vroegere gelegenheid toonde ik u het verband van de tekst, verdeelde hem en gaf een lering met toepassing. Maar om een inleiding te geven op wat thans gesproken zal worden, zal ik het kort samenvatten.

Wat het verband betreft, toont de Heere in dit hoofdstuk aan Jeremia de terugkeer van de Joden uit hun ballingschap en geeft bevel het op te tekenen, opdat het beter geloofd mocht worden en het zou bijdragen om de Joden te versterken, wanneer sommigen zouden zeggen: „Hoe kunnen deze dingen geschieden?” Zoals in vers 6: „Waarom zie ik dan eens iegelijken mans handen op zijn lendenen, als van een barende vrouw, en

alle aangezichten veranderd in bleekheid?" En daarom wordt bevel gegeven op te tekenen „Want zó zegt de Heere, hoewel het een grote dag zal zijn, toch zal hij daaruit verlost worden." En de wijze waarop, wordt verklaard in de volgende verzen, (vers 8 en 9) „Ik zal zijn juk van uwen hals verbreken en uwe banden verscheuren en vreemden zullen zich niet meer van hem doen dienen. Maar zij zullen dienen de Heere hunnen God en hunnen Koning David, Dien Ik hun verwekken zal."

Ik toonde u aan, ***dat deze terugkeer uit hun gevangenschap typeerde het vergaderen van de verstrooide uitverkorenen uit de ganse wereld door Christus.***

Ik verdeelde de tekst in twee hoofdgedachten:

- I. De eerste behelsde de mate van de verdrukking van de kerk, welke zó groot is, als zijns gelijke tevoren nooit gekend werd; en het was een oorzaak van bezorgdheid voor de kinderen van de kerk: „O wee, want die dag is groot."
 - 1e. Welke uitwerking hadden de grotere en pijnlijker oordelen Gods op ons?
 - 2e. Hoe zal het zijn, wanneer wij bate hebben verkregen uit de roede des Heeren?
- II. De tweede hoofdgedachte bevatte de grond voor hun bevrijding „toch zal hij daaruit verlost worden."

Lering A.

Uit het eerste hoofddeel verklaarde ik dit punt, dat „***wanneer gematigde verdrukking het volk des Heeren geen nut oplevert, Hij dan met strengere oordelen hun tegenkamt.***" Ik weidde hier een weinig over uit door twee vragen te beantwoorden, namelijk:

- 1e. Welke uitwerking hadden de grotere en pijnlijker oordelen Gods op ons?
- 2e. Hoe zal het zijn, wanneer wij bate hebben verkregen uit de roede des Heeren?

Nu ga ik over tot een tweede lering, namelijk:

Lering B.

De verdrukkingen van de Kerk van God zijn oorzaak van grote smart en bezorgdheid voor alle Gods kinderen.

Jeremia 9: 1 „Och, dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een springader van tranen: zo zonde ik dag en nacht bewenen de verslagenen van de dochter mijns volks." De verslagenen van de dochters van zijn volk liggen hem zo na aan het hart, dat hij zou wensen dag en nacht te wenen, zonder ophouden. Ik geloof, dat de meesten van u niet weten wat het is om één uur te treuren over de verslagenen van des Heeren volk. Eveneens Jeremia 4: 19 „O mijn ingewand, mijn ingewand! Ik heb barenswée; o wanden mijns harten! mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen; want gij, mijne ziel, hoort het geluid van de bazuin en het krijgsgeschrei." O, welk een bezorgdheid des harten! Ik heb barenswée, omdat breuk op breuk wordt uitgeroepen, omdat ik het geluid van de bazuin gehoord heb, de komst van de vijanden tegen de kerke Gods. En wat is hij grotelijks bedroefd over hetgeen de kerk van God wedervaart! Klaagliederen 2: 11 „Mijn ogen zijn verteerd door tranen, mijn ingewand wordt beroerd, mijn lever is ter aarde uitgeschud vanwege de breuk der dochter mijns volks, omdat het kindeken en de zuigeling op de straten van de stad in onmacht zinken." O, de ellende van de kerk is een oorzaak van grote bezorgdheid voor al de kinderen van de kerk.

Geloof u niet, dat het een zeer ondankbare en onnatuurlijke zoon zou zijn, die zijn moeder verworpen, gekweld en verwoest zag en haar gewond en bloedend zou achterlaten? Ik vraag u, zou hij niet een weerspannige zoon zijn, wanneer hij dit zonder bezorgdheid kon aanzien? En toch ... hoe betonen Sions kinderen zich onbekommerd over de bekommerlijke toestand van hun moeder. Ik wil met aandrang deze plicht u voorhouden om verscheiden redenen. *Sions kinderen behoren*

bekommerd te zijn over de verdrukkingen van de kerk:

1. Omdat de verdrukkingen van de kinderen Gods bewijzen zijn van Zijn toorn tegen Zijn Kerk, Psalm 79: 3 „Zij hebben hun bloed rondom Jeruzalem als water vergoten, en daar was niemand, die hen begroef.” Vers 4 „Wij zijn onze naburen een smaadheid geworden, een spot en schimp dien, die rondom ons zijn.” Vers 5 „Hoe lang, Heere? Zult Gij eeuwiglijk toornen? Zal Uw ijver als vuur branden?”

Wat zag de Psalmist in het vergieten van hun bloed? Hij zag Gods toorn. Al ons bloed vergieten, al onze woelingen, verbanningen, verstotingen, het zijn bewijzen van Gods toorn. Ja, ons komen naar deze plaats onder bedekking van de nacht, met gevaar van ons leven, spreekt er van, dat God toornig is. En zou het lijden van de kerk niet na aan onze harten liggen, omdat het te kennen geeft, dat de Heere toornig is? Waar wordt een zoon gevonden, die zijn vader bemint, of hij zal bezorgd zijn wegens zijns vaders gramschap? En waar is een knecht, die zijn meester liefheeft, of hij zal verontrust zijn, wanneer zijn meester toornig is? Maar ik moet in waarheid zeggen: het merendeel van u schijnt kinderen te zijn, die zich niet bekommeren over hun ouders. Uw belijdenis is schoon, maar wie van u doet het van harte leed, dat de Heere beledigd en gehoond wordt?

2. Sions kinderen behoren bekommerd te zijn over de verdrukkingen van de kerk, omdat de openbaring van Gods eer er onder lijdt.. Van de kerk wordt gezegd, dat ze Gods heerlijkheid is, Jesaja 4: 5 „Want over alles wat heerlijk is, zal een beschutting wezen.” Hij zal een vurige muur rondom Zijn Kerk zijn. Ze wordt *Zijn heerlijkheid* genoemd, omdat Hij er behagen in schept Zichzelf vóór haar en dóór haar te verheerlijken. Hij vertoont Zijn tegenwoordigheid in haar en vóór haar. Zijn heerlijkheid en Naam lijdt door de verdrukkingen van Zijn Kerk. Zou dit niet na aan ons hart gaan, dat Zijn heerlijkheid zo betrokken is in de verdrukkingen van Zijn Kerk? Het zou een geringe zaak zijn, indien slechts een groep mannen en vrouwen leden. Maar voornamelijk lijdt Zijn heerlijkheid en dat wegens het inhouden van Zijn tegenwoordigheid. Zijn tegenwoordigheid maakt de kerk heerlijk; doch, ten tijde van haar grote verdrukking, wordt Zijn heerlijkheid voor de kerk niet gezien. Zijn genade en rechtvaardigheid worden dan niet uitblinkend aan de wereld openbaar gemaakt.

3. Sions kinderen behoren bekommerd te zijn over de verdrukkingen van de kerk, omdat alsdan Zijn eigenschappen verborgen en verdonkerd zijn; Zijn trouw en macht worden in twijfel getrokken. Dit was een zaak, die David na aan het hart lag; want, het was als een doodsteek in zijn beenderen, als zijn vijanden tot hem zeiden: „Waar is uw God?” Psalm 42: 11. De bezoeken over de arme kerk deden de vijanden uitroepen: Nu, waar is hun God? Hij heeft hen verlaten. Het bestaan en de eigenschappen Gods worden in twijfel getrokken door trotse snoevers en lasteraars in zulke tijden als deze. Zou dit ons niet aan het harte moeten gaan? De vijanden zeggen tot ons, evenals zij tot David deden, Psalm 22: 9, „Hij heeft het op de Heere gewenteld: dat Hij hem nu uithelpe, dat Hij hem redde, dewijl Hij lust aan hem heeft.” Laat Hij hem nu verlossen; indien Hij niet komt, wordt Zijn tegenwoordigheid verdonkerd en Zijn eigenschappen in twijfel getrokken. Zou dat ons niet bekommerd doen zijn over de verdrukkingen van Zijn kerk?

4. Sions kinderen behoren bekommerd te zijn over de verdrukkingen van de kerk, omdat het een dag van overvloedige zonde is. Vandaar zegt de psalmist in Psalm 74: 18 „Gedenk hieraan, dat de vijand U, o Heere, gesmaad heeft en een dwaas; volk Uwen naam gelasterd heeft!” Dat is een tijd van smaad en lastering tegen God; een dag van overvloedige zonde, en wel op twee manieren:

a. De zonde is overvloedig wegens de vervolging. Ze stapelen zonde op

ongerechtigheid, zij vermenigvuldigen het kwaad, zij lopen als vleselijke verdorven duivels in hun gangen.

b. De zonde is overvloedig, omdat velen Gods Naam verloochenen en in zo'n tijd bezwijken. Wij lezen nooit van de verdrukkingen van de kerk in enige tijd, of er waren altijd velen, die terugweken en weinigen bleven staande vergeleken bij hen, die afvielen. Daarom is zo'n dag een tijd van overvloedige zonde, Psalm 12:9 „De goddelozen draven rondom, wanneer de snoodsten van 's mensen kinderen verhoogd worden.” Dan spant de goddeloosheid de kroon en wordt het meest gezocht. Wij zien thans dat goddeloosheid de pas geworden is, waarmee men veilig kan reizen. Wie vloeken, drinken en zweren kan, is veilig; dezulken worden door hen geen opstandelingen tegen hun koning genoemd: al is het dat beiden opstandelingen tegen God zijn.

5. Sions kinderen behoren bekommerd te 'zijn over de verdrukkingen van de kerk, omdat de vijanden in zo'n tijd onbeschaamd en hovaardig worden. Daarom moeten de kinderen Gods bekommerd zijn over de verdrukkingen van de kerk, „Gedenk hieraan”, zegt de Psalmist, „dat de vijand, o Heere, U gesmaad heeft en dat een dwaas volk Uw Naam heeft gelasterd”, Psalm 74: 18. Het is een stonde waarop de vijanden hovaardig worden, als zij zeggen: „Laat Hij hem nu verlossen, aangezien hij op Hem betrouwde!” Zij tarten God en achten Hem niet, zij handelen al snoder en spotten hoe langer hoe meer. Zouden de verdrukkingen van de kerke ons niet na aan het hart moeten gaan?

6. Sions kinderen behoren bekommerd te zijn over de verdrukkingen van de kerk, omdat de verdrukking van de kerk velen in droeve verlegenheid brengt en in 't nauw drijft. Daarom moeten wij bekommerd zijn over de bezoeking Jakobs. Velen zijn geneigd in zulke tijden te struikelen, evenals Asaf, toen hij de voorspoed van de goddelozen zag, die niet in moeite waren als andere mensen en niet met andere mensen geplaagd werden. Daarom zegt hij in Psalm 73: 13 „Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd en mijn handen in onschuld ge wassen.” In welk een droeve verlegenheid brengt het hen, van wie in Maléachi 2:17 gesproken wordt: „Gij vermoeit de Heere met uwe woorden; toch zegt gij: Waarmede vermoeien wij Hem? Daarmede dat u zegt: Al wie kwaad doet, is goed in de ogen des Heeren, en Hij heeft lust aan de zodanigen; of: waar is de God des oordeels?” En hoofdstuk 3: 14, 15 „Gij zegt: Het is tevergeefs God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij Zijn wacht waarnemen, en dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des Heeren van de heirscharen? En nu, wij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen worde gebouwd; ook verzoeken zij den Heere en ontkomen.” Zij zeggen: God heeft ons land verlaten; en de Heere bewijst, dat Hij behagen neemt in goddeloosheid en dezelve toelaat. Wanneer zij zien, dat degenen die God verzoeken zelfs ontkomen en de werkers van de goddeloosheid verhoogd worden, zeggen æ: het is tevergeefs voor ons Zijn wacht waar te nemen en wat nuttigheid verkrijgen wij daardoor? De beproeving die de kerk in onze dagen ten deel valt, heeft menigeen doen zeggen, dat naar hun gedachten nimmer een eind zal komen aan de goddeloosheid en dat wij daarom de zijde van de overigen moeten kiezen. Zouden wij daarover niet zeer bezorgd moeten zijn ?

7. Sions kinderen moeten erg begaan zijn met de verdrukkingen van de kerk, omdat hun kinderlijk en broederlijk gevoel hen daartoe roept. Behoort een kind niet bezorgd te zijn als zijn moeder gekweld en gemarteld wordt? Indien een moeder met wonden bedekt was, zou het dan geen grote onverschilligheid zijn, als haar zonen niet begaan en bekommerd waren met en over haar toestand? Jer. 9: 1 „Och dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een springader van tranen: zo zou ik dag en nacht bewenen

de verslagenen van de dochter mijns volks.” Broederlijk medelijden en medegevoel roept om deze grote bezorgdheid over de verdrukkingen van de kerk van God.

Nu geliefden, aangezien er zulke redenen zijn, aangezien dit een grote dag is, nu de kerk wordt gekastijd, wees bewogen met haar lijden. De onverschilligen, aan wier harten de beproeving van de kerk van God niet na ligt, zijn diegenen, op wie de Heere vergramd is.

Geloof mij, onverschilligheid jegens de kerk van God gaat aan de vijandschap vooraf. Wijst mij een man, die vandaag onverschillig is, en ik zal u aantonen, dat hij de volgende dag een vijand wordt. Laat u dit geen hard gezegde blijken; want in de profetie van Obadja zult u het ten volle verklaard zien. Want in vers 11 wordt gezegd: *zij stonden tegenover hen* (Eng. vertaling: aan de andere zijde); maar in vers 14 wordt hun openlijke vijandschap aangeduid „om zijn ontkomenen uit te roeien en de overgeblevenen over te leveren ten dage van de benauwdheid.” U ziet dus, dat zij eerst tegenover hen stonden als onpartijdigen, en zich later openlijke vijanden betoonden. Zo zien wij, dat degenen, die vandaag onverschillig zijn, morgen naar het hof van de vijand zullen heenlopen.

„Maar”, zult u zeggen, „mogen wij niet verschijnen voor hun rechtbanken en ons zuiveren van zulke zaken waaraan wij onschuldig zijn?”

Ik antwoord:

1. Zulke mensen zijn niet bevoegd om u te dagvaarden; en toch verraadt uw gaan naar die plaatsen, dat u hen voor bevoegde rechters houdt.
2. Hoewel zij bevoegde rechters in burgerlijke zaken mochten zijn, is het hun nochtans niet geoorloofd een oordeel uit te spreken in de zaken aangaande welke u ondervraagd moet worden.
3. Waarvan ge u zoekt vrij te maken, strekt niet tot uw eer.

Maar u zult zeggen: Mogen wij dan niet zweren wat de waarheid is omtrent zulke zaken en personen? Velen zullen zeggen, dat zij niet te Bothwell (Zie aant. 16) waren en mogen zij dan niet verklaren, dat het waar is?

Het moge zijn, dat u niet te Bothwell was, maar, indien u de zaak van God niet wilt verongelijken en aan de vijanden verraden, wanneer u voor hen verschijnt om dit te verklaren, zo behoort u er openlijk aan toe te voegen: „Doch dat was mijn grote zonde!” In vele opzichten waren de Israëlieten een zeer onbekommerd volk; en wat gebeurt er tenslotte? Zij richten kalveren op te Dan en Bethel. Zo zijn er deze avond velen van ulieden onbekommerd opgekomen en men zal morgen van u vertellen, dat u naar de hulppredikers (Zie aant. 11) gegaan zijt.

Dit is een punt, waarover ik een weinig zou willen uitweiden en wel door u deze vraag voor te leggen en te beantwoorden:

„Hoe zullen wij bekommerd zijn over de verdrukkingen van het volk van God?”

Het is een noodzakelijke vraag en ik zal u vier zaken noemen, welke nodig zijn tot een rechte bekommerning over de verdrukkingen van Gods volk.

Ten eerste. Indien het zo is, dat u recht bekommerd zou willen zijn over de verdrukkingen van Gods volk, wees dan meer bekommerd over uw zonde en ellende. Wij lezen wat Efraïm deed, toen hij zijn krankheid zag en Juda zijn gezwel; zo toog Efraïm tot Assur en hij zond tot de koning Jareb. Maar wat volgt er? „Toch kon hij hen niet genezen noch van hun gezwel helen”, Hoséa 5: 13. Zij waren zich bewust van hun ellende, maar niet van hun zonde, en daarom sloegen zij een verkeerde weg in.

Degene die meer bezorgd zijn over hun ellende dan over hun zonde, zullen gemakkelijk een zondige weg inslaan om te trachten uit hun ellende verlost te worden. O, bent meer bekommerd over uw zonde dan over uw ellende. Indien u naar de reden vraagt, waarom zovelen toegeven?

In het kort, ze zijn deze: zij zijn zich meer bewust van hun ellendige toestand dan van de zonde. Zo u de zonde gevoelde, zou u zulks niet doen. Wilt u meer uw zonde gevoelen. O, roept luide om de grootheid van u zonde, die zulke slagen Gods heeft veroorzaakt. Kastijdingen zijn niet de middelen, waarin God behagen scheidt. Wanneer wij de roede op onze ruggen gevoelen, moeten wij in ons hart niet klagen over de hardheid van de roede, maar over de zonde, die ze veroorzaakt heeft.

Ten tweede. Indien u recht bekommerd wenst te zijn, zo moet u meer bezorgd zijn over Gods naam dan over uw eigen lijden. Psalm 74: 8, „Zij hebben in hun hart gezegd: Laat ons hen tezamen uitplunderen; zij hebben alle Gods vergaderplaatsen verbrand!” Dit zegt inderdaad, dat onze verdrukkingen slechts weinig te betekenen hebben in vergelijking met het feit, dat God wordt onteerd, Zijn naam gelasterd en Zijn werk vernietigd! De mensen vervolgen Christus in Zijn leden, maar als u recht bekommerd wilt zijn over de verdrukkingen van de kerk, bent dan meer bekommerd over de ontering en versmading van Gods Naam dan over uw eigen verdrukkingen.

Ten derde. Indien u recht bekommerd wenst te zijn over de diep bedroefde toestand van de kerk, moet u ook bereid zijn mede te werken, zoveel in uw vermogen is, aan de opbouw van het gebroken werk Gods. Is dit de taal van uw hart tot de Heere, om met Petrus te zeggen: (Hand. 3: 6) „Zilver en goud heb ik niet, maar hetgeen ik heb, dat geef ik u!”

U zult zeggen: Wij zijn een arm, uitgeschud overblijfsel, wat kunnen wij geven?

Wel, spreekt aldus: hoewel wij middelen noch fortuin hebben om aan het werk te besteden; echter wij hebben hoofden en handen voor stenen, benen en armen voor hout; en bloed voor cement; en deze zullen wij geven!

Ten vierde. U moet evenzeer bekommerd zijn over het lijden van uw broeder als over uw eigen leed. Helaas, ik vrees, dat het lijden van uw broeders u niet na aan het hart gaat. Wanneer één lid lijdt, moeten dan niet alle leden lijden? Zijn wij niet leden van één lichaam? Hoe kunnen de leden van één lichaam zo verdeeld wezen om niet met elkander medelijden te hebben? bent daarom bekommerd over de verdrukkingen van anderen, indien u recht bekommerd wenst te zijn over de verdrukkingen van Gods volk.

Vervolgens wilde ik u enige hulp bieden, waardoor u kunt leren om recht bekommerd te worden.

1. Indien u recht bekommerd wenst te zijn, moet u eens komen en een rechte zoon of dochter van de kerk zijn en een lid van Christus. Voor die tijd kunt u geen medegevoel met het lichaam hebben. Komt dan, en Christus zal u een medegevoel schenken met het lijden van de kerk. Komt en omhelst Hem en Hij zal het zegel van natuurlijke kinderen op u zetten. Zonder Hem kunt u niets doen. Zonder Hem kunt u niet bezorgd zijn over het lijden van Zijn naam en leden. Weiger niet en verwerp Zijn aanbod niet, wanneer Hij u tot zich roept. Wie weet, of u ooit weer een aanbod zult ontvangen; nu is het de aangename tijd, nu is het de dag van de zaligheid. Nu spreidt Hij Zijn net en zult u niet komen, opdat u gevangen mag worden? Hij verkondigt u, dat Hij een onoverwinnelijke macht bezit. O, vindt u iets van deze onweerstandelijke kracht in u? O, komt tot Hem, Die de vreugde des hemels is en het zal in de hemel een vreugdevolle avond zijn, wanneer Christus het in de hemel zal

verkondigen, dat een arme man of vrouw op zo'n plaats een kroon op Zijn hoofd heeft geplaatst. Doch o, hoe bedroevend zal het zijn, indien Christus zal moeten zeggen: 'Ik heb Mij aangeboden aan een volk als van hout en steen, maar zij wilden niet horen.'

2. Tracht de zondigheid en hatelijkheid van de zonde te kennen; want het gevoel van zonde moet bekommernis over de zonde teweegbrengen. O, tracht een gezicht te krijgen van de haat tegen de zonde: want Hij is te rein van ogen dan dat Hij de ongerechtigheid aanschouwen kan. O wees bewust van de zonde en haat ze.
3. Beproof een voortdurend gezicht te krijgen op de kostelijkheid van de zaak. Velen beschouwen het als eens menselijke zaak. O, indien u de kostelijkheid van de zaak gevoelde, u zou anders denken. Het is Christus' zaak en zo u dit gevoelde, zou u liever honderd hoofden en levens willen verliezen, dan ook maar iets te laten vallen.
4. Zorgt dat u al de kosten berekend hebt. Wees niet gelijk aan die dwaze bouwer, die begon te bouwen en niet in staat was te voltooiën. Wees niet gelijk aan dien dwaze krijgsman, die aan de weg neerzat om te zien, of hij met tienduizend man een ander met twintigduizend kon ontmoeten. Bereken eveneens de kosten, dat, wat u ook op de weg wedervaren mag, het u niet zal verrassen; dit zal u helpen tot grote bezorgdheid. Neemt deze dingen ter harte, aangezien er zulke gewichtige redenen voor zijn, zoals de aankondiging van Gods toorn, het lijden van Gods eer, de overvloedigheid van de zonde, de onbeschaamdheid van de vijanden, enz. Daarom tracht veel bekommerd te zijn over de toestand van de kerk.

Lering C.

De Heere is gewoon Zijn kerk te vernederen, voordat Hij ze verlost; en Hij is gewoon Zijn volk zwaar te kastijden, voordat Hij verandering brengt in Zijn handelwijze met hen.

In Hoséa 14: 4 wordt gezegd: „Immers zal een wees bij U ontferming vinden.” Dat wil zeggen, Hij wil Zijn volk vernederd zien alvorens hen te verhogen. Hij handelt zoals de priesters onder de wet deden, wanneer zij het hefoffer namen en het heen en weer bewogen en vervolgens ophieven: zo neemt en schudt Hij Zijn kerk, als wilde Hij geen deel samen laten.

Maar hier zult u vragen: *Wat is de reden, dat Hij hen zo vernedert, voordat Hij hen begint te verlossen?*

1. Hij vernedert Zijn kerk alvorens ze te verlossen, opdat Hij Zijn volk afbrengt van alle zichtbare hulpmiddelen. Ier. 3: 23 „Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte van de bergen.” Mensen zijn geneigd om hun vertrouwen te stellen in zichtbare middelen, maar God wil alles, hetgeen het voorwerp onzer zinnen is, uit de weg ruimen. Dit is des Heeren bedoeling om ons oog van middelen en alle zichtbare hulp af te wenden, opdat wij mogen leren, dat wij het tevergeefs van de heuvelen en de menigte der bergen zouden verwachten; de Heere bezoekt de middelen, wanneer het hart er op gezet wordt; en wanneer zij door de Heere bezocht zijn, zijn het nutteloze voorwerpen; vandaar het woord in Hoséa 8: 14 „Want Israël heeft zijnen Maker vergeten en tempelen gebouwd, en Juda heeft vaste steden vermenigvuldigd. Maar Ik zal een vuur zenden in zijn steden, dat zal zijn paleizen verteren.” De Heere moest een vuur zenden in de vaste steden, opdat zij mochten leren nimmer hun vertrouwen er meer in te stellen.

2. Hij vernedert Zijn volk, opdat Hij hun moge leren hun ogen alleen op Hem

voor hun hulp te mogen richten. Al is hun toestand nog zo hachelijk, in Hem is genoeg voor hun herstel. Men kan Hem geen moeite bezorgen; Zijn hand is niet verkort, dat Hij niet zou kunnen verlossen. Maar evenals Hij hen onderwijst, dat zij het nimmer van heuvelen en bergen zouden verwachten, zo leert Hij hen ook, dat in Hem hulp te vinden is en dat ze hun ogen mogen richten op God, wanneer zij afgebracht zijn van alle zichtbare dingen.

3. Opdat Hij Zijn volk gepaste voorwerpen voor Zijn ontferming make; overeenkomstig dat woord in Hoséa 14: 4 „Immers zal een wees bij U ontferming vinden.” Een ellendig en diep ongelukkig volk vindt ontferming; daarom vernedert Hij zijn volk, opdat zij de voorwerpen van Zijn ontferming mogen zijn!

4. Hij vernedert Zijn volk alvorens hen te verlossen, opdat wij geschikte voorwerpen worden gemaakt, dat Hij Zijn hart voor ons opene. Want Christus wacht om genadig te zijn en Zijn hart voor ons te openen. Hoe lager wij ons bukken, des te meer gelegenheid heeft Hij voor dit doel. Zacharia 2: 8 „Naar de heerlijkheid over u, heeft Hij Mij gezonden tot die heidenen, die ulieden beroofd hebben; want die ulieden aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan.” De betekenis is, dat, nadat Zijn kerk, die Zijn heerlijkheid was, door deze volken beroofd was, Christus vervolgens naar die volken werd gezonden om hen te beroven; omdat Hij gelegenheid had Zijn medelijden met Zijn volk te betoon en; hij die Zijn kerk aanraakt, raakt Zijn oogappel aan, hetwelk een zeer teer gedeelte is. Hier is grote deelneming; ja, Hij verheerlijkt Zichzelf in hun bevrijding, wanneer zij vernederd zijn, opdat Hij al de lof van hun verlossing moge verkrijgen.

Zach. 2: 9 „Want ziet, ik zal Mijn hand over henlieden bewegen. en zij zullen hunnen knechten een roof wezen, en u zult weten, dat de Heere van de heirscharen Mij gezonden heeft.” Christus spreekt hier, opdat Hij moge bewijzen, dat Hij door Zijn Vader gezonden werd om de Verlosser van en de Middelaar voor Zijn kerk te zijn, opdat Hij aan Zijn kerk Zijn eigenschappen moge openbaren. Want Zijn onbeperkte macht zou niet gezien worden, wanneer Hij Zijn volk opricht, indien deze niet in hun oog in een hopebzen toestand gebracht waren. Hij zou allen lof niet ontvangen, indien zij er instrumenten voor waren. Dit is de reden, dat Hij vernedert, opdat Zijn hand alleen in hun verlossing mag gezien worden. Evenals het met de Israëlieten was, toen Hij uit dat grote leger van Gideon slechts driehonderd uitkoos, opdat de Israëlieten de overwinning niet aan hun macht zouden toegeschreven hebben. Aldus openbaart Hij Zijn eigenschappen en toont Zijn arm, waarin eeuwige kracht verborgen is, opdat Hij al de lof moge ontvangen. Hij vernedert ze, opdat aldus gezongen kan worden: „Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwen naam geef ere!” Psalm 115: 1.

5. Opdat Hij Zijn volk geloof moge leren om in Hem te geloven, in alle toestanden van uiterste nood. Vandaar dat de Heere, toen de Israëlieten in grote nood verkeerden, hen herinnerde aan hun vroegere benauwdheden, toen zij in Egypte waren en aan des Heeren verlossing aldaar en de verhoring van hun gebeden. Hij brengt hen in herinnering wat Hij voor hen deed. Waren zij niet zo in de benauwdheid gebracht, dan zou de Heere geen reden hebben gehad om Zich aan hen te openbaren, en waren zij niet zo geschikt gemaakt voor nieuwe beproevingen om met David te kunnen zeggen: 1 Sam. 17: 37 „De Heere, Die mij van de macht des leuws gered heeft en uit de macht des beers, Die zal mij redden uit de hand van deze Filistijn”. Hij zendt een tijd van grote benauwdheid alvorens te verlossen, opdat Jakob op Hem moge vertrouwen ten tijde van zijn benauwdheid.

6. Opdat ten tijde Zijner verlossing Hij Zijn vijanden des te meer verwarren zal. Het is een grote ontsteltenis voor de vijanden, wanneer zij zeggen als het ware: „Wij behoeven ons niet meer te verontrusten en het ons moeilijk te maken”, terwijl

plotseling hun staat van voorspoed omgekeerd wordt in een toestand van ellende of tegenspoed. Nadat Asaf had gesproken van de voorspoed van de goddelozen, wijst hij er duidelijk op, wat hun zal wedervaren. Psalm 73: 19, 20 „Hoe worden zij als in een, ogenblik tot verwoesting, nemen een einde, worden te niet van verschrikkingen! Als een droom na het ontwaken, als u opwaakt, o Heere, dan zult u hun beeld verachten.” Hoe hoger de vijanden verheven zijn, des te droeviger en pijnlijker zal hun val zijn. Evenals met een man, die vande top van een toren valt; zijn val is groter dan indien hij maar van een huis gevallen ware. Hij zal Zijn vijanden een slag toebrengen, die hen ontstellen zal.

7. Opdat Hij alle navolgende geslachten moge leren, dat de voorspoed van de goddelozen zeer onzeker is en hun vooruitgang slechts hun val en ondergang voorafgaat. Hij wil Zijn volk in de navolgende geslachten leren, dat Zijn vijanden geen stand zullen houden en dat zij zich bevinden op glibberige en gladde plaatsen en spoedig hals over kop zullen neerstorten.

Ik zal u niet langer ophouden, maar slechts twee woorden van gebruik noemen.

Eerste gebruik.

Aangezien God vernedert alvorens te verlossen en verlost wanneer men vernederd is, zo laten de vijanden zich niet verheugen over onzen hachelijke toestand. Laten zij niet honend zeggen: ‘Laten wij hen vervolgen, want God heeft hen verlaten! Hoewel wij vallen, wij zullen opstaan; hoewel wij in donkerheid neerzitten, toch zal de Heere ons een licht zijn. Geloof het, hoe hachelijker onze toestand is, des te dichter is hun ondergang nabij. Onze hachelijke toestand is een voorbode van hun val en ondergang; er is niet zo’n oorzaak om te snoeven als de vijanden zich voorstellen; hoewel wij vallen, wij zullen opstaan.

Tweede gebruik.

Gij, die Gods volk zijt, wanhoopt niet onder uw deerniswaardige toestand; hoe ellendiger uw toestand is, des te meer eer zal Hij krijgen door u te verlossen. Verheug u in uw ellendige toestand, omdat hij bijdraagt tot de betoning van Zijn eigenschappen. Verblijd u, omdat God verhoogd zal worden in uw verlossing; want hoe lager u gebracht wordt, des te meer eer en heerlijkheid zal Hem toevloeien, wanneer u verlost zult worden uit al uw moeiten en zorgen.

Hem zij de lof!

4. Uit benauwdheid verlost. II

„O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is, en het is een tijd van benauwdheid voor Jakob; nóg zal hij daaruit verlost worden.” Jeremia 30:7.

Het is een troost voor het volk van God, dat hun hulp in Hem is, het mag met hen zijn zoals het wil. In welk een toestand zij ook verkeren, Hij kan er hen in helpen. Jesaja 59: 1, „Zie, de hand des Heeren is niet verkort, dat zij niet zou kunnen verlossen.” Er is volstrekt geen toestand, waarin het volk van God kan verkeren, die Hem in verlegenheid of uitersten nood zou kunnen brengen. Er is geen toestand, waarin het volk Gods kan verkeren, of Hij zal er hen uit verlossen. Ik zeg, daar zal hun geen moeite of smartelijke toestand wedervaren, waaruit de Heere niet bereid is hen uit te helpen, al moge hun klacht ook zijn als vervat in Jeremia 8: 20 „De oogst is voorbijgegaan, de zomer is ten einde; nog zijn wij niet verlost.” Nochtans zal Hij hen zelfs dan uitredden; en hoewel de tegenspoeden des rechtvaardigen vele zijn, nochtans: *uit die alle redt hem de Heere*. Hoewel deze tijd van benauwdheid zo groot is, dat zijns gelijke niet geweest is, toch zal Jakob daaruit verlost worden.

Reeds eerder had ik gelegenheid om over deze woorden te spreken en verdeelde ze toen in tweeën; het eerste punt bevatte de grootheid van de verdrukking jegens het volk en de kerk van God. Ze is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is; en dit was een oorzaak van grote bekommering voor al de kinderen Gods. Over dit punt sprak ik reeds een weinig, terwijl ik enige kringen hieruit trok en het gebruik van dezelve, tevens enige noodzakelijke vragen stellende, die ik nu niet zal herhalen. Sommigen herinneren zich misschien, dat ik bij een vorige gelegenheid enige redenen opnoemde, waarom het des Heeren handelwijze met Zijn kerk en volk was om hen te vernederen alvorens ze te verlossen. En thans ga ik over tot een tweede punt, namelijk een belofte van bevrijding, niettegenstaande de grootheid van hun benauwdheid: „Toch zal hij daaruit verlost worden.” Hieruit breng ik eerst deze kring naar voren.

Lering A.

Wanneer de Heere van zins is Zijn volk te verlossen, zo zal Hem niets in de weg staan. Zacharia 4: 7 „Wie zijt gij, o grote berg? Voor het aangezicht Zerubbabels zult gij worden tot een vlak veld.” Wanneer was de Heere van plan Zijn volk te verlossen? Zelfs toen, wanneer die grote berg, de Perzische heerschappij, een belemmering op de weg bleek te zijn, evenals de Samaritanen. Dan zegt hij tot hen, dat deze hinderpaal hun zelfs tot een hulp gemaakt zal worden. De Heere neemt de bergen en werpt ze in de valleien, om effen grond te vormen en ze also behulpzaam te maken. Er kunnen geen bergen in de weg des Heeren zijn, die Hij niet gemakkelijk kan verwijderen, wanneer oneindige liefde en macht de handen ineen slaan.

Welke bergen zullen dan stand houden, wanneer de voeten van verzoening ze beginnen te betreden? Dan zullen zij versmelten; want alle de benauwdheden van de kerk zijn gelijk een dikke mistige wolk vóór het opgaan van de zon; zodat, wanneer zij verrijst, de zon die wolk verdrijft en haar plaats niet meer gekend wordt. Zodanig zijn alle de verdrukkingen van de kerk, wanneer de Heere verschijnt; zij zullen verdwijnen, en hoewel deze bergen groot in uw ogen zijn, toch zijn ze dit niet in 's

Heeren ogen.

Doch sommigen van u zullen zegen: *o, zijn er niet veel bergen, die de Heere in de weg staan om ons te kunnen verlossen?*

Inderdaad, maar laat mij u zeggen dat deze niet staande zullen blijven. Opdat ik de lering moge bevestigen en ze duidelijker maken om in eigen toestand toe te passen, zal ik u enige van deze bergen voorhouden en doen blijken, dat deze geen stand zullen houden.

1. Het kan zijn, dat u zult zeggen: De sterkte en macht van de vijanden is een grote berg. Het is waar, maar bedenkt (wat wij lezen in Zacharia 4:7 „Wie bent gij, o grote berg? Voor het aangezicht Zerubbabels zult u worden tot een vlak veld!” Wanneer oneindige liefde oneindige macht in werking stelt voor de verlossing van de kerk, wat zal dan in de weg staan? Jesaja 40: 6, 7, „Een stem zegt: Roep, en hij zegt: Wat zal ik roepen? Alle vlees is als gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des Heeren daarin blaast; voorwaar, het volk is gras.” Wat is de tegenstander dan? Niets dan gras. Kunnen zij voor Hem bestaan, wanneer Zijn adem op hen blaast? Neen, zij zullen verdorren en vervallen: „Voorwaar, het volk is gras!” Psalm 103: 15, 16. „De dagen des mensen zijn als het gras, gelijk een bloem des velds alzó bloeit hij: als de wind daarover gegaan is, zo is zij niet meer, en haar plaats kent haar niet meer”.

Beschrijft de psalmist ons niet de toestand van de goddelozen? Psalm 37: 35, 36 „Ik heb gezien een geweldrijvende goddeloze, die zich uitbreidde als een groene inlandse boom. Maar hij ging door en zie, hij was er niet meer; en ik zocht hem, maar hij werd niet gevonden.” De vijanden met al hun macht en menigte zijn slechts gras in 's Heeren ogen en zullen evenmin Zijn sikkel van gerechtigheid beletten als het gras de sikkel van de maaier verhindert.

Geloof niet, dat deze goddeloze machten in 's Heeren weg als bergen kunnen standhouden; al hun complotten, schutterijen en verbonden, hun soldaten, dragonders en krijgsmachten zullen voor Hem niet kunnen bestaan; Hij, behoeft niet meer te doen dan op hen te blazen, en zij zullen verdorren; de adem van Zijn neusgaten zal hen gemakkelijk verteren.

2. De tweede berg, waarvan u moogt spreken, is onze verdeeldheid. O, is het niet een grote berg in de weg van onze verlossing? Inderdaad, maar hij zal niet staande blijven. Zefánja 3: 9 „Gewisselijk, dan zal Ik tot de volken een reine spraak wenden, opdat zij allen de naam des Heeren aanroepen, opdat zij Hem dienen met een eenparigen schouder.” Jesaja 11: 13 „En de nijd Efraïms zal wegwijken, en de tegenpartijders van Juda zullen uitgeroeid worden; Efraïm zal Juda niet benijden en Juda zal Efraïm niet benauwen.” Aldus heeft de Heere beloofd en dus zal het de Heere niet in de weg staan om Zijn kerk te verlossen en wel te Zijner tijd; want Hij zal onze verdeeldheid wegnemen door de oorzaken van onze scheiding te verwijderen en zal onze breuken helen; Hij zal óf de mens zijn dwaasheid laten zien van zijn afval óf anders deze oorzaken van afval uit de weg ruimen; Hij zal hen, die verdeling zaaiden, wegnemen.

Waarom zijn dezulken gelijk? Zij zijn gelijk aan degenen van wie gesproken wordt in Ezechiël 13: 10; de een bouwde een lemen wand en zie, anderen pleisterden hem met loze kalk. Maar er wordt aan toegevoegd: de wand zal omvallen en een stormwind zal hem splijten. Dan zal gezegd worden, zoals in vers 15 „Die wand is niet meer en die hem pleisterden, zijn er niet.” O, dat degenen, die pleiten voor een schijn van vrede krachtens dat verderfelijke eigenbelang, mochten bedenken, waar zij zullen

verschijnen, wanneer God Zijn stormwind tegen dien wand zal zenden om hem omver te werpen. Men zal zeggen: „Waar is de wand en waar zijn degenen, die hem pleisterden?” Hij zal dat verderfelijke kwaad, hetwelk het land verdeeld heeft, wegnemen; Hij zal de indulgency (zie aant. 22) (= toegeeflijkheid) wegnemen, die het land verdeeld heeft. Geloof het, de tijd zal komen, dat velen beschaamd zullen zijn over hun verkleefdheid aan hun afvallige wegen; Hij zal deze personen verwijderen, Hij zal de struikelblokken met de goddelozen uit de weg ruimen vóór de verlossing van de kerk,

3. De derde berg., die een grote belemmering in de weg is, is de berg van onze schuld. Maar deze zal evenmin in de weg staan: want Zijn voeten van verzoening zullen dien berg doen versmelten. Heeft Hij niet gezegd, Jesaja 43: 25 „Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk van u zonden niet.” Hij betoont Zichzelf een God te zijn, grenzeloos in ontferming om te vergeven en ook hun ongerechtigheden uit te delgen. Heeft Hij niet gezegd, Hoséa 14: 5 „Ik zal hun afkering genezen, Ik zal hen vrijwillig liefhebben?” En Ezechiël 18: 21 „Maar wanneer de goddeloze zich bekeert van alle zijne zonden, die hij gedaan heeft en alle Mijne inzetten onderhoudt en doet recht en gerechtigheid; hij zal gewisselijk leven, hij zal niet sterven?”

De Heere zal deze bergen slechten. O, welaan dan, zou u deze bergen verwijderd willen zien? Gedenkt dan, wat Hij in Ezechiël 18: 21 heeft gezegd; verlaat de zonde en vreest Zijn naam; en Ik bied u in Zijn naam Zijn genade en ontferming jegens u aan, in dat woord Jesaja 1: 18 „Komt dan en laat ons tezamen richten, zegt de Heere; al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.” Vergelijkt hiermede Zacharia 13: 1 „Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.” Welke uw zonden ook mogen zijn, komt tot Jezus Christus en u zult niet verstoten worden. hoewel een ieder van u de zonden van een hele vergadering had, u zult vergiffenis ontvangen. Bedenkt de kracht, die in deze fontein gelegen is tot dewelke u genood wordt te komen; Hij zal al uw zonden vergeven, uw schuld wegwassen en al uw afkeringen genezen. O, die fontein is geneeskrachtig; niet alleen wast ze de schuld van de zonde weg, maar ze neemt ook de gevolgen van de zonde weg. Wordt zo'n ontferming u aangeboden en zult u die genade weigeren? O, dwaas volk, dat zulke grote genade onderschat! Ach, gaat niet henen, dwaze mensen, wanneer u hier gekomen bent met gevaar van uw leven! maar neemt Jezus Christus aan; want in één woord, indien u Christus zult aannemen en de bron van Zijn verdiensten om uw ongerechtigheden weg te wassen, gedenkt dan aan wat Hij u gezegd heeft, dat Hij uw afkeringen zal genezen en u vrijwillig zal liefhebben. O, uit oorzaak van de ere Zijns Naams en uw eigen zaligheid, geeft gehoor aan Zijn uitnodiging, wanneer Hij komt in dat gewaad van verlossing. O, aanvaardt Hem in die kleding; anders zal Zijn volgende komst in het met bloed geverfde kleed kunnen zijn!

4. De vierde berg, die in de weg staat, is zelfs een grote ongenegenheid voor de komst des Heeren en onze verlossing; heeft Hij ons evenwel niet gesproken in Hosea 14: 5, dat Hij onze afkeringen zal genezen en zulks door schuld te vergeven, de kracht van de zonde en het doodvonnis weg te nemen!

Daarom is de ongenegenheid van Zijn volk voor verlossing een berg, die niet in de weg zal staan, hoewel het een grote berg is; ja, de grote en machtige Koning zal deze bergen slechten; want oneindige liefde en onbeperkte macht kunnen dit verrichten. Hij

kan op een zodanige wijze verlossen, zoals Hij dit Zelf beschikken zal. Wanneer Zijn volk verlost zal worden, zullen zij een ootmoedig volk zijn; want Zijn verlossing zal hen hun zonde doen gevoelen. Er zijn sommigen, die geen begeerte zoeken te verkrijgen om bevrijd te worden; dezulken zijn grote dwazen. Weer anderen verwachten hun verlossing niet van vrije genade, die in hen een begeerte wekt om bediend te worden; zij leggen te veel nadruk op een uitwendige hervorming. Maar aangezien wij ons moeten trachten te hervormen zowel in als uitwendig volgens het Woord Gods, zo behoren wij niet de nadruk te leggen op iets, dat wij kunnen doen. Wij moeten niet menen, dat, hoewel wij ons zelf ontdoen konden van al de gruwelen van deze tijd, wij God zouden kunnen bewegen ons te verlossen; nee, het moet niets in ons zijn. *Hoe zal Hij Zijn kerk dan verlossen?*

Door haar vrijwillig lief te hebben en al haar ongerechtigheid te vergeven, Hosea 14: 5. Deze liefde in Hem is zowel in staat om die verlossing teweeg te brengen als om die begeerte naar verlossing te werken. De ongenegenheid zal niet in de weg staan; want indien het niet anders gewerkt kan worden, zal Hij een begeerte werken door de verlossing zelf. Het is droevig waar; wij zijn niet geschikt voor een verlossing; alles hetgeen ons overkomen is, heeft ons niet verootmoedigd. Maar ik zeg: vrije genade kan dit doen, hoewel alle vroegere moeite dit niet gedaan heeft. De Heere kan maken, dat onze verlossing ons vernedert, hoewel al hetgeen over ons gekomen is, dit niet gedaan heeft; nochtans, wanneer Zijn tijd komt, zal deze berg Hem niet in de weg staan.

5. De vijfde berg, die niet in de weg zal staan, zijn de duidelijke kentekenen van Gods ongenoegen over ons, Joël 2:25 „Alzo zal Ik ulieden de jaren vergelden, die de sprinkhaan, de kever en de kruidworm en de rups heeft afgegeten, Mijn groot heir, dat Ik onder u gezonden heb.” Zij waren een volk, hetwelk menig duidelijk kenteken van Gods ongenoegen over hen bezat; toch, zegt Hij, dat Hij vergelden zal hetgeen ze verloren hadden; want Hij kan Zich spoedig in gunst tot Zijn volk omwenden; Zefánja 3: 19, „Zie, Ik zal te dien tijde alle uwe verdrukkers verdoen: en Ik zal de hinkenden behoeden en de uitgestotenen verzamelen, en Ik zal hen stellen tot een lof en tot een naam in het ganse land, waar zij beschaamd zijn geweest.” Deze waren een volk, waarover God Zijn ongenoegen had betoond, want:

1. Zij waren verstoten; 2. zij waren hier en daar verstrooid; 3. zij waren versmaad door de vijanden. Toch zegt de Heere: „Ik zal de hinkenden behoeden en zal ze tot een lof en tot een naam stellen.” Wanneer de Heere verschijnt kan Hij spoedig deze tekenen van Zijn ongenoegen en Zijn verontwaardiging intrekken, zodat ze Hem niet in de weg staan.

6. De zesde berg is het gebrek aan werktuigen en hulpmiddelen. Maar deze berg zal evenmin in de weg staan. Obadja: 17 „Maar op de berg Sion zal ontkoming zijn.” Vers 21 „en daar zullen heilanden op de berg Sion opkomen om Ezau's gebergte te richten en het Koninkrijk zal des Heeren zijn.” Hij kan een man van achter de ploeg of van de dorsvloer nemen en hem een werktuig voor een groot werk maken; hoe het ook zij, Hij zal niet gedogen, dat het gebrek aan instrumenten in de weg staat. Laat dit u nooit ontmoedigen; want, wanneer God voorheeft de verlossing van Zijn kerk te doen geschieden, is Zijn gewone weg om werktuigen op zijde te zetten, omdat een veelvuldig gebruik van dezulke Zijn hand in de verlossing zou verdonkeren; en aldus zou Hij de lof niet ontvangen. Gedenkt aan wat Hij aan Israël deed ten tijde van Gideon; dan zet Hij het gehele leger op zij, uitgezonderd driehonderd man, opdat alle lof aan Hem mocht toegeschreven worden.

Het gebrek aan werktuig en zal het volk des Heeren voor de verlossing voorbereiden. Juist wanneer de instrumenten het minst zichtbaar zijn, is het de tijd dat Christus het meest ten behoeve van Zijn volk verschijnt. Heeft Hij u niet toegeroepen om in herinnering te houden Jes. 59: 16, „En Hij zag, dat er niemand was, en ontzette Zich, omdat er geen voorspraak was; daarom bracht Hem Zijn arm heil aan, en Zijne gerechtigheid ondersteunde Hem.” Vers 17 „Want Hij trok gerechtigheid aan als een pantsier, en de helm des heils zette Hij op Zijn hoofd, en de klederen van de wraak trok Hij aan tot kleding, en Hij deed de ijver aan als een mantel.” Wanneer was dit alles? Zelfs toen Hij niemand bekommerd zag over de toestand van Zijn volk. Het is een edel voorbeeld; inderdaad. Hij zag niemand als een werktuig, daarom bracht Hem Zijn arm heil aan. O, vrienden, vreest deze bergen niet; God kan zonder instrumenten werken! Gaan wij over tot een tweevoudig gebruik.

Eerste gebruik.

Aangezien het dan zo is, dat niets de Heere in de weg kan staan, om Zijn kerk te verlossen, zo breng dan al uw twijfelingen tot zwijgen, Zach. 2: 13 „Zwijg, alle vlees, voor het aangezicht des Heeren, want Hij is ontwaakt uit Zijn heilige woning.” Twijfelt niet langer en koestert niet langer ongelovige gedachten, want de macht van de tegenstanders, de verdeeldheid van het land, de tekenen van Zijn ongenoegen, het gebrek aan werktuigen, de schuld van Zijn volk, zullen de verlossing van de kerk niet in de weg staan; brengt uw vrees en twijfel tot zwijgen: „Wie bent gij, o grote berg? Voor het aangezicht Zerubbabels zult u worden tot een vlak veld.” Heeft Hij dit niet gezegd en zou u dit niet geloven? Legt dan al de taal van uw ongelovige harten het zwijgen op.

Tweede gebruik.

Zo er dan niets de Heere in de weg kan staan om Zijn kerk en volk te verlossen, wees dan niet alleen niet ongelovig, maar laat uw handen niet slap worden. Zefánja 3: 16 „Te dien dage zal tot Jeruzalem gezegd worden: Vreest niet, o Sion, laat uwe handen niet slap worden.” Deze twee zijn hier tezamen gevoegd, vrees en slappe handen. Zo behoren aan de anderen kant „geen vrees” en „ijver” tezamen te gaan; daarom geliefden, evenals u niet moet vrezen en ongelovig zijn, zo zeg ik u, evenmin moeten uwe handen slap worden. Herinnert u wat opgetekend staat van dien oorlog tussen Israël en Amalek, Exodus 17: 11 „En het geschiedde terwijl Mozes zijn hand ophief, zo was Israël de sterkste. Maar terwijl hij zijn hand nederliet, zo was Amelek de sterkste.” Laat uw handen niet zakken; want wanneer Gods volk de handen laat zakken, geeft dit groot voordeel voor de vijanden; geboft mij, de Heere zoekt naar een ijverig volk. Jesaja 62: 6, 7 „O gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen, en zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige en totdat Hij Jeruzalem stelle tot een lof op aarde.”

Lering B.

De tweede lering uit dit tweede punt is deze, „dat de verlossing van de kerk en het volk Gods zeker is.” Obadja vers 17, „Maar op de berg Sion zal ontkoming zijn” Zefánja 3: 17, „De Heere uw God is in het midden van u, een Held, Die verlossen zal.” Jesaja 35: 4 „Zegt de onbedachtzamen van hart: Wees sterk en vreest niet; zie, ulieder God zal ter wrake komen niet de vergelding Gods, Hij zal komen en ulieden verlossen.” Er zijn vele beloften, die Hij gedaan heeft, waar een „wil” of „zal” staat opgetekend, hetwelk de zekerheid van de verlossing van Zijn kerk en volk te kennen geeft. *Maar welke verlossing verbeidt Zijn volk? In wat voor zin verlost Hij Zijn volk?*

Ik zal u zeggen, dat zelfs in de tijd Zijn volk een verlossing wacht. Hoe veel malen verlost Hij het volk Israëls uit de hand van hun vijanden, uit de handen van Farao en de Egyptenaren, uit de hand van de Filistijnen en Midianieten. En al is het, dat Hij ons thans in de smeltoven heeft geworpen, nochtans heeft Hij ons voorheen bevrijd van onder de Antichristelijke heerschappij en zal Hij ons nog verlossen. Ik zal u enige redenen aanwijzen, waardoor het zal blijken, dat Hij Zijn kerk in het algemeen verlossen zal.

1. Zijn trouw is er mede gemoeid, 2 Timothéüs 2: 12, 13 „Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw: Hij kan Zichzelf niet verloochenen.” Wat ook in de weg moge staan, Zijn getrouwheid is er mede gemoeid en Hij zal Zijn trouw niet laten varen noch Zijn beloften op de aarde laten vallen.
2. Omdat Zijn heiligheid er aan verbonden is. Hábakuk 1: 13 „Gij zijt te rein van ogen, dat u het kwaad zou zien, en de kwelling kunt u niet aanschouwen.” Waarom maakt de profeet melding van des Heeren heiligheid? Om zijn geloof hierin te versterken, dat God de Babyloniërs zou straffen en Israël helpen. Want indien Hij Zijn volk niet verlost, zouden zij geneigd zijn te denken dat er in de zonde geen gevaar was noch vrucht voor de rechtvaardige. Maar Hij zal Zijn volk verlossen, opdat het gezien mag worden, dat er een God is, die op de aarde richt, Psalm 58: 12. Evenals Zijn heiligheid Hem verbindt om de vijanden te straffen, verbindt het Hem Zijn volk te verlossen. En evenals Hij Zijn volk om hun zonde moet straffen, zo moet Hij Zijn volk verlossen, opdat de vijanden niet mogen beginnen te denken, dat Hij hun ongerechtigheden door de vingers ziet.
3. Omdat de tegenstanders Zijn Naam lasteren. Hij bevrijdt Zijn kerk van onderdrukking, opdat Hij Zijn eer en Naam moge zuiveren van de smaad en lastering van mensen. Want, wanneer Zijn kerk in benauwdheid en moeite is, wordt Zijn naam gelasterd; Zijn vijanden zeggen dan tot Zijn volk: „Waar is uw God”? Psalm 43: 4, welke zaak het hart van de Psalmist deed beven. Hij doet zulks, opdat Hij Zijn roemrijke Naam moge zuiveren van deze hoon. Alzo zal Hij, zelfs in de tijd, Zijn volk verlossing geven, wanneer Zijn volk en kerk verdrukt worden.

Maar bedenk als waarschuwing:

1. Dat Zijn volk geen algehele verlossing in de tijd verwachten moet, hetzij van uitwendige of inwendige vijanden; want, hoewel Hij Zijn volk somtijds de overhand over de vijanden geeft, toch zullen zij hen niet geheel kunnen uitroeien; evenals de Israëlieten niet in staat waren de Kanaänieten geheel uit te roeien. Daarom zal er altijd een duivel zijn om moeite te veroorzaken, terwijl Zijn kerk in de strijd is.
2. Dat Zijn volk aan het eind van deze tijd een verlossing wacht, welke een algehele, volledige en volkomen verlossing zal zijn. Openbaringen 7: 14 „Deze zijn het, die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange klederen gewassen en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams.” Er is een algehele verlossing niettegenstaande al hun benauwdheden in de tijd. Des Heeren volk zal er door heen komen; in dat land, waar alle tranen van hun ogen zullen afgewist worden; n.l. in het heilige en hemelse Kanaän, waar geen vijanden kunnen binnentreden om hen te benauwen. Nauwelijks zal Zijn volk hun voeten uit de wateren des doods opheffen, of alle benauwdheid zal voorbij

zijn, het kwaad zal hen niet verder vervolgen. Zodat, al ondervinden sommigen van Zijn volk in deze tijd geen verlossing, zij nochtans na de dood ten volle verlost zullen zijn. O, welk een voldoening schenkt het, als van hen gezegd wordt: Deze zijn het, die hun lange klederen gewassen hebben in het bloed des Lams. Dààr is geen vrees voor tegenstanders, die zich tegen hen zullen verheffen; daar zullen zij het Lam volgen, met palmtakken in hun handen, want aldààr hebben zij een volkomen zege behaald. De hemel is een plaats van rust van zonde en smart, van verzoeken en beproevingen, maar geen rusten van vreugde en lof. Maar laat mij dit mogen toepassen met een tweeledig gebruik.

Eerste gebruik

Aangezien de Heere dan Zijn volk in de tijd komt te verlossen, zo verbeidt de verlossing, Hábakuk 2: 3 „Want het gezicht zal nog tot een bestemden tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven.”

Tweede gebruik

Aangezien er na deze tijd een volkomen verlossing wezen zal, wees niet bekommerd over moeite of verdrukking in de tijd. Wat geeft het al hebt u geen verlossing in de tijd? Acht niet uw verlies van vergankelijke dingen, noch de verdrukkingen in dit leven, wat ze ook mogen zijn, omzwervingen, gevangenschap of dood; want u zult op het eind volkomen verlost worden. Hier zullen alle vijanden niet van u weggenomen worden, maar aldaar zal het zo zijn. Zij zullen u niet verder volgen dan tot de oevers des doods. *Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de Heere.* Zo is het dan zeker, dat Zijn volk een volkomen verlossing zal smaken; ja, het is gans gewis, dat, hoewel zij verdrukt zullen worden tot aan het eind hunner dagen, het niet te vergelijken is met de eeuwigheid. O, wees dan niet bekommerd over het lijden, dat u in de tijd opgelegd kan worden, aangezien uw gelukzaligheid tot in van de eeuwigheid zal duren!

4. Uit benauwdheid verlost. II.

„O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is, en het is een tijd van benauwdheid voor Jacob: nóg zal hij daaruit verlost worden.” Jeremia 30: 7.

VOORWOORD.

Velen zien uit naar een verlossing. Maar wat mij betreft, ik verwacht zo iets nog niet. Indien u op de rechte wijze naar de verlossing wilt uitzien, zo moet u op vier zaken letten, welke binnenkort staan te gebeuren.

1. De beker moet rondgaan; hij is begonnen bij het huis, hetwelk naar Zijn naam genoemd is, maar hij zal rondgaan. Sommigen hebben hem geweigerd, maar ze zullen hem drinken; hoe dicht bij de rand hoe zoeter, hoe dicht bij de bodem hoe bitterder; onvermengd zullen velen van dit geslacht hem drinken; alle rangen zullen hem proeven. Ja, de vreselijke tiran op de troon zal er van proeven; de kanselier, de bisschoppen, de aanhangers van de koning, de toegeeflijken zullen er van proeven; en ons eigen volk zal hem proeven en smaken.
2. Het land zal tot een verwoesting gesteld worden.
3. Men zal het niet van de aarde verwachten, noch van de heuvelen, noch van de bergen, noch van legermachten.
4. Zijn zaak zal recht verkondigd worden.
Maar u zult zeggen, indien de beker moet rondgaan, indien het land tot een verwoesting gesteld moet worden, indien er geen verwachting van de aarde wezen zal, door wie zal dan Zijn zaak voorgestaan worden?
Het zal zijn door een overblijfsel, dat Hij zal sparen. En dan kunt u verwachten, dat Hij naar Brittannië en Ierland terug zal komen.
Sommigen zullen zeggen: „O, als dit alles gebeuren zal, wat moet ik dan doen?”
Mijn raad is deze: tracht een zeker aandeel in Christus te verwerven, opdat u aldus schaduw moogt vinden onder Zijne vleugelen!

Tekst:

„O wee, want die dag is zo groot, dat zijns gelijke niet geweest is, en het is een tijd van benauwdheid voor Jacob: nóg zal hij daaruit verlost worden.” Jeremia 30: 7.

Zij bevinden zich in een zeer deerniswaardige toestand, die God tot de oven brengt en daar laat; het is een jammerlijke toestand, die u opgetekend vindt in Ezechiël 22: 18-20 „Mensenkind, die van het huis Israëls zijn mij tot schuim geworden, zij zijn allen koper of tin of ijzer of lood in het, midden des ovens, zilverschuim zijn zij geworden. Daarom alzó zegt de Heere Heere: Omdat gijlieden allen tot schuim geworden zijt, daarom zie, Ik zal u in het midden van Jeruzalem vergaderen; gelijk zilver of koper of ijzer of lood of tin in het midden eens ovens vergaderd wordt, om het vuur daarover op te blazen, opdat men het smelte, alzó zal ik ulieden vergaderen in Mijnen toorn, en in Mijn grimmigheid daar laten.”

Hier hebben wij een reeks van Jeruzalems zonden opgeteld en de bedreigingen tegen dezelve; de uitkomst is deze: de Heere zal ze tot de oven brengen en daar laten. Het is een droevige en deerniswaardige toestand om naar de oven gebracht te worden en daar door God gelaten te worden. Maar o, in welk een gelukkige toestand verkeren zij, wat vlees en bloed er ook van denken mag, die God tot de oven brengt en bij blijft en niet verlaat, maar Zijn heerlijke bedoeling aan hen openbaar maakt. Zijn neerbuigende afdaling tot hen bij die oven, door hen meer gepast en geschikt voor Hem en Zijn gebruik te maken, evenals een goudsmid doet met een zeldzaam stuk werk. Deze werpt het in het vuur, opdat het schuim moge afgescheiden worden, opdat het voor zijn gebruik bereid worde. Zo werpt de Heere de Zijnen in de oven, opdat zij er meer gepast voor Hem uit komen. Hierin bewijst Hij Zijn neerbuigende minzaamheid jegens hen door ze niet in de oven te verlaten, maar te zuiveren en te reinigen, volgens Zijn belofte, Jozua 1: 5 „Ik zal u niet begeven en zal u niet verlaten.” Zo Jesaja 43: 2 „Wanneer u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomden; wanneer u door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken.” U ziet hieruit: de Heere brengt Zijn volk tot de oven, maar verlaat hen daar niet. In plaats van hen te verlaten, brengt Hij hen er uit. Hoewel Hij een dag van grote benauwdheid en verslagenheid over Jakob brengt, nochtans verlost Hij Jakob daaruit. „*O wee, want die dag is groot, toch zal hij daaruit verlost worden.*”

Ik zal niet herhalen wat reeds van deze tekst gezegd is; alleen breng ik in herinnering, dat ze in twee punten verdeeld werden.

- I. Ten eerste. Betreffende de droevige toestand van Jakob of het volk des Heeren hier, bevattende de grootheid van hun benauwdheid. „O wee, want die dag is groot.”
- II. Ten tweede. Een belofte van verlossing, niettegenstaande de grootheid hunner benauwdheid „toch zal hij daaruit verlost worden.”

Het eerste punt behandelden wij een weinig en gingen over tot het tweede, waaruit wij deze leringen voorlegden:

1. *Niettegenstaande alle moeilijkheden en tegenstand zal de Heere, wanneer Hij zulks van zin is, toch Zijn volk verlossen; niets zal Hem in de weg staan.*
2. *Deze verlossing van des Heeren volk is gewis en zeker.*

Wij toonden aan, dat dit niet alleen zeker was, wanneer de Heere ze een volkomen overwinning geeft en buiten het bereik van verdrukkingen plaatst door ze over te planten in de eeuwige gelukzaligheid, maar eveneens mag het volk des Heeren een verlossingen de tijd verwachten. Thans zal ik een weinig hierover uitweiden door deze lering op óns toe te passen.

1. Door u enige gronden aan te wijzen, waaruit wij de zekerheid van de verlossing dezer kerk mogen opmaken.
2. Door iets van de wijze, waarop die verlossing zal geschieden, aan te tonen.
3. Een woord van gebruik voor degenen, die hetzelfde gebven. Ik zeg, dat zelfs de kerk des Heeren in dit land zeker uit haar benauwdheid verlost zal worden; dat de kerk een verlossing zal ondervinden. Overweegt deze weinige gronden, welke u hetzelfde moge bewijzen.

1. **U enige gronden aan te wijzen, waaruit wij de zekerheid van de verlossing dezer kerk mogen opmaken.**

1. Wij zijn een volk, dat aan Christus op een bijzondere wijze wordt beloofd; dit land is een beloofd land aan Christus, Psalm 2: 8 „Ik zal de einden van de aarde geven tot Uw bezitting.” Ja, en dit mag voornamelijk verstaan worden van deze eilanden, die in de uiterste delen van de aarde liggen. Het is eveneens duidelijk uit Jesaja 49: 1 „Hoort naar Mij, gij eilanden, en luistert toe, u volken van verre; de Heere heeft Mij geroepen van de moederschoot af.” Vers 6, „Is het te gering, dat Gij Mij een Knecht zou zijn, om op te richten de stammen Jakobs en om weder te brengen de bewaarden in Israël; Ik heb U ook gegeven ten Licht van de heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde van de aarde.” Eveneens Jesaja 42:4 „totdat Hij het recht op aarde zal hebben besteld, en de eilanden zullen naar Zijn leer wachten.” Brittanië en Ierland zullen naar Zijn leer wachten. Ingelijks Psalm 65: 6 „O God onzes heils, o Vertrouwen aller einden van de aarde, en van de vergelegenen aan de zee.” Dit alles geeft te kennen, dat deze landen op een bijzondere wijze aan Christus beloofd zijn en dat wij een aan Hem beloofd volk zijn. Meen daarom niet, dat Hij zal verlaten hetwelk Hem gegeven is. Geloof niet, dat Hij zal toelaten, dat een inbreuk wordt gemaakt op Zijn rechtsgebied. Laten wij ons verheugen, dat er ooit een regel in het Oude of Nieuwe Testament voorkwam, die op de toestand in Brittanië en Ierland wees. Wij zijn een beloofd volk en ons land een beloofd land. Daarom mogen wij verwachten, dat de Heere weer zal komen. hoewel het een tijd van grote benauwdheid is, mogen wij verwachten, dat wij er uit verlost zullen worden.

2. Wij mogen zulks verwachten. aangezien wij een verbondsvolk zijn, Hosea 12: 10 Maar Ik ben de Heere uw God van Egypteland af; Ik zal u nog in tenten doen wonen als in de dagen van de samenkomst („als in de dagen van de gezetten hoogtijd" (Engelse en Statenvertaling). De Heere geeft daar een belofte te kennen, dat de Israëlieten op een voldoening gevende wijze zullen verlost worden; gegrond op Zijn verbond hetwelk Hij met hen sloot, toen Hij ze uit Egypte bracht. Zo was er een verbond met God aangegaan door deze landen, toen wij uit de Egyptische duisternis kwamen. Hij, met Wie wij in het verbond traden, zal ons nog in tenten doen wonen, als in de dagen vanouds. Evenals ons land een beloofd land is, zo is het ook een gewijd land; wij allen zijn Hem toegewijd, ja, alle onze goederen en have, zelfs alle onze levens. Maar velen van u hebben hun woord weer teruggenomen en het aan de vijanden gegeven. Maar u behoort Hem toe, volgens recht van uitgesproken toewijding. Daarom is het zeker, dat Hij deze kerk uit de benauwdheid verlossen zal, hoewel het een grote benauwdheid is.

3. Het is zeker, omdat wij een door Christus veroverd volk zijn. Wij zijn veroverd en we op en heel kostbare wijze. Christus verloor menig edel onderdaan, voordat Hij ons van de antichristelijke heerschappij verlost, Psalm 136: 12 „Hij bracht hen uit met een sterke hand en met een uitgestrekte arm.” Wij kwamen er niet uit zonder strijden en hevige worsteling. Menige druppel kostbaar bloed vloeide, toen wij uit de duisternis gevoerd werden om een verbondsland te zijn. Geloof dan niet, dat, wat Hij zo duur kocht, zo gemakkelijk door Hem verlaten zal worden. Daarom zal Hij gewis terugkeren en ons uit de benauwdheid verlossen, hoewel het een grote benauwdheid is.

4. Het is zeker, dat Hij Zijn kerk uit de benauwdheid zal redden en verlossen, omdat Hij vele offers uit onze handen aanneemt; Hij geeft ons een onderpand dat Hij ons verlossen zal door panden uit onze handen aan te nemen, Richteren 13: 2123. Toen Manóah zeer bevreesd was, wanneer hij de Engel des Heeren gezien had, besloot hij: „Wij zullen zekerlijk sterven.” Maar zijn vrouw had er een beter gezicht op, wanneer zij zegt: „Zo de Heere lust had ons te doden, Hij had het brandoffer en spijsoffer van onze hand niet aangenomen.” Indien de Heere van zins was om ons

over te geven en ganselijk te verlaten, zou Hij niet zoveel offers uit de handen van Zijn knechten aangenomen hebben. Hij heeft offers op slagvelden en schavotten aangenomen, door protesten en verklaringen. En Hij heeft Zijn aanneming van deze zaken bewezen door Zijn volk te ondersteunen, wanneer ze op het schavot gebracht werden om zichzelf als een offer op te offeren. Hoe heeft men kunnen zien, dat ze zich verheugden, zodat allen, die hen zagen, slechts hun lot konden benijden? Op vele wijzen heeft Hij getuigd een offer uit Schotlands handen te aanvaarden; en dit zijn onderpanden, dat Hij zal te rugkeren en ons niet vernietigen.

5. De Heere zal ons uit deze benauwdheid, ze mag dan groot zijn, komen redden omdat Hij nog steeds een getuigenisgevend overblijfsel in stand houdt. Zodat Hij kan zeggen: *Deze zijn Mijn getuigen dat Ik God ben.* Niettegenstaande het grootste gedeelte van het land Hem verlaten heeft, heeft Hij toch een overblijfsel voor de waarheid doen overhouden. Al is het, dat het merendeel van de adel ons verlaten heeft, nochtans worden er nog enigen gevonden, die van Hem getuigen. Niettegenstaande het merendeel van de predikanten ons verlaten heeft, evenwel zijn er nog enkelen, die Hem belijden en zich Hem onderwerpen. Dit alles geeft ons enige grond van hoop.

6. God zal ons uit deze benauwdheid verlossen, waarvoor Hij ons deze grond van hoop geeft door ons vele en grote wonderen te betonen in de oven van de verdrukking. Hij laat ons Zijn macht zien, zelfs in het leiden van een overblijfsel tussen de rotsen ter linker en rechterhand. Aan de linkerhand hebben wij vele klippen, als degenen, die toegeven, amnestie aannemen, zich schikken in de toestand, waarvoor wij ons hebben te wachten. Zo zijn er vele klippen aan onze rechterzijde. Toch bewaart Hij een overblijfsel, dat ze zich niet te pletter zullen lopen, als een bekwame loods om Zijn volk voor klippen rechts en links te beschermen. Ja, Hij voedt Zijn volk en verlost hen, wanneer ze als het ware bij de valstrik gebracht zijn, door hen, om zo te zeggen, uit de tanden van hun vijanden te rukken. Dit alles wijst er op, dat Hij groter dingen zal doen en zal verschijnen voor de verlossing van Zijn kerk uit deze benauwdheid. Ja, Zijn wonderen welke Hij openbaart in het behouden van een overblijfsel tegen algehele vertering, is een grond van hoop hiervoor, volgens dat woord in Psalm 111: 6 „Hij heeft de kracht Zijner werken Zijnen volke bekend gemaakt, hun gevende de erve van de heidenen.”

Moeten we dan niet zeggen, dat des Heeren wonderwerken voor ons in de wildernis als een onderpand genomen moeten worden, dat Hij ons de erve van de heidenen zal geven ? hoewel het een tijd van grote benauwdheid is, „tóch zal hij daaruit verlost worden.”

7. De zekerheid van de verlossing van de kerk ligt hierin, dat de consciëntie van vijanden en “inschikkelijke getuigenis” geven van de waarheid. Zelfs de vijanden komen er toe om te zeggen: ‘deze zijn alleen de ware presbyterianen, die zo velen smaden en honen’. En de “toegeeflijken” zelf zeggen, dat er niet zoveel zouden zijn, die deze dingen zouden bestrijden, was het niet om hun leven en goed.

Maar waarschijnlijk zullen sommigen, die hier vandaag gekomen zijn, kunnen zeggen: *Ik heb nooit zo iets gehoord!*

Maar laat dan, o man en vrouw, uw consciëntie spreken en u zult zulks spoedig horen! Deut. 32: 31 „Want hun rotssteen is niet gelijk onze rotssteen, zelfs onze vijanden rechters zijnde.”

8. De Heere is zeker van zin ons uit deze benauwdheid te verlossen, zoals blijkt uit de wijze, waarop Hij met dit land handelt; Hij is een veel belovend werk begonnen in de harten van sommige jonge mensen in dit Tand, Ezechiël 14: 22 „Doch zie, daarin zullen ontkomenen overblijven, die uitgevoerd zullen worden, zonen en

dochteren: zie, zij zullen tot ulieden uitkomen, en gij zult hun weg zien en hun handelingen, en gij zult vertroost worden over het kwaad, dat Ik over Jeruzalem gebracht zal hebben, ja, al wat Ik zal gebracht hebben over haar. Zo zullen zij u vertroosten, als u hunnen weg en hun handelingen zien zult, en u zult weten, dat Ik niet zonder oorzaak gedaan heb al wat Ik in haar gedaan heb, spreekt de Heere Heere.” Ik zeg, de Heere heeft een jong geslacht, wier weg en handelingen het overblijfsel in al hun strijd zullen rechtvaardigen, en tonen, dat des Heeren wegen recht zijn en Zijn doen rechtvaardig. Dit is een zekere grond van hoop, dat Hij Zijn kinderen zal verlossen. O jonge mensen, jongens en meisjes, werkt en bidt dan; want u zult het beloofde land binnengaan en bezitten!

2. De tweede zaak, die we noemden, was om u iets aan te tonen van de wijze, waarop de Heere ons verlost.

(1) Deze verlossing zal plotseling zijn: de Psalmist bidt in Psalm 126: 4 „O Heere, wend onze gevangenis, gelijk waterstromen in het Zuiden.” Onze verlossing zal komen als water vanaf een steile plaats; ze zal plotseling zijn, ze zal komen als een dief in de nacht en als een gewapend man. Het zal een plotselinge verlossing zijn:

- a. Met betrekking tot Zijn volk; omdat ze zal komen, wanneer ze het minst verwacht wordt, Deut. 32: 36 Want de Heere zal Zijn volk recht doen, en het zal Hem over Zijne knechten berouwen; want Hij zal zien, dat de hand is weggegaan en de beslotene en verlatene niets is”. Wanneer Zijn volk de geringste grond van zichtbare hoop ziet, dan is de tijd, dat Hij plotseling met verlossing zal komen. Wanneer alle deuren van zichtbare hoop gesloten zijn. Wanneer Gideon met driehonderd mannen de Midianieten ten onder brengt. Wanneer Saul en Jonathan de Filistijnen onderwerpen als er geen spies of zwaard onder hen gevonden worden behalve die van Saul en Jonathan. Wanneer het is als ten tijde van Jósafat, 2 Kronieken 20, als de Moabieten en Ammonieten, en de kinderen van het gebergte Seir Juda binnenvielen. De verlossing zal plotseling en onverwacht komen. Ja, hoewel ze op zich laat wachten, ze zal komen, wanneer men er de minste gedachte van heeft.
- b. Ten aanzien van de vijanden. Micha 6: 14 „En uw nederdrukking zal in het midden van u zijn.” Wanneer zij het minst denken te vallen, zal het oordeel Gods over hen komen. Als een gewapend man met klederen van de wraak en een mantel des ijvers zal Zijn komst zijn; dan zal Hij komen rijdende op het rode paard van wraak en gestrengheid. Bésazar dacht weinig aan het oordeel, toen hij dronk en braste uit de vaten van het huis des Heeren, maar toen vertoonde zich het handschrift. Verwacht een plotselinge verlossing; ze zal komen als een dief in den. Nacht. God kan in één nacht een werk verrichten, hetwelk een verlossing zal zijn.

(2) Evenals de verlossing onverwacht zal zijn, zal ze ook te rechter tijd zijn.

- a. Omdat, indien God Zijn volk eerder zou verlossen, Zijn volk dan niet gelouterd en gereinigd zou zijn. Jes. 27: 9 „Daardoor zal de ongerechtigheid Jacobs verzoend zijn.” Hij zal Zich moeite geven voor Zijn volk in de oven, totdat Hij ze gepast voor Hem gemaakt heeft; en is dit geen verlossing te rechter tijd? Want, gelooft het, wanneer Hij Zijn volk uit de oven brengt, voordat hun droesem weggenomen is, zo is het om ze in een nog hater oven te werpen.
- b. De verlossing zal te rechter tijd geschieden, omdat wij de geest zouden geven, indien Hij nog langer vertoefde. Zacharia 3:2 „Is deze niet een vuurbrand uit

het vuur gerukt?” Zij zouden bijna in de oven van de verdrukking verteerd zijn. Maar Hij treedt tussenbeide wanneer ze als een stok half verbrand zijn en rukt ze uit het vuur.

- c. De verlossing zal te rechter tijd geschieden, omdat God zal wachten totdat alle achterdeurtjes, waarop Zijn volk geneigd is zondig de ogen te richten, gesloten zullen zijn. Sommige mensen menen, dat de verlossing van de kerk tot stand zal kunnen komen door de vijand aan te porren om zich op andere vijanden te werpen. Maar dit alles zal afgesneden worden en dan zal een rechte tijd aanbreken. Deut. 32: 36, wanneer niemand besloten en verlaten is. Dan zal het Hem over Zijn knechten berouwen; het zal komen, wanneer men het niet van de heuvelen en van de bergen zal verwachten, maar zal opzien tot de Heere Zelf om verlost te worden.
- d. De verlossing zal van pas zijn, omdat de Heere zal wachten, totdat de vijanden het toppunt van hun ongerechtigheid bereikt hebben. In Amos 1 en 2 wordt dikwijls gezegd: „Om drie overtredingen en om vier zal Ik de bezoeking hunner ongerechtigheden niet afwenden.” Drie en vier maken een volkomen getal uit; hoewel er anders een menigte zonden zijn, toch is er altijd één zonde, die de maat vol maakt bij deze volken, zoals in vers 13 bij de Ammonieten, „omdat zij de zwangere vrouwen van Gilead hebben opengesneden.” Daarom zal de Heere wachten, totdat zij deze zonde als een sluitsteen bedreven hebben; en wanneer die bedreven is, hebben de vijanden niets meer te doen. Maar de Heere zal komen en hen stellen als de wateren Noachs, dat zij de aarde niet meer bedekken. Hij wacht totdat zij rijp zijn om af te vallen, opdat Hij ze met de sikkel van Zijn gerechtigheid moge afsnijden.

(3) Deze verlossing zal een vreselijke verlossing zijn. Psalm 50: 3 „Onze God zal komen en zal niet zwijgen: een vuur voor Zijn aangezicht zal verteren en rondom Hem zal het zeer stormen.” Het zal vreselijk voor de vijanden zijn, wanneer Hij voor hen het dubbele van de beker vol maakt, dewelke zij gevuld hebben. Wanneer Hij Zijn zwaard tegen hen ontbloot en wanneer Hij gericht oefent zonder mededogen, zo zal het een vreselijke verlossing zijn voor allen, die met de vijand vrede sloten.

Er is een grote menigte in ons land, die bezig zijn met de vijand vrede te maken. Doch, bedenkt dit, evenals u met hen deel hebt aan hun ongerechtigheid, dan zult u met hen in hun oordelen delen; gij, die onder de vleugelen van de vijanden bescherming zoekt, zult met hen vallen, wanneer zij zullen ondergaan.

O, dat men bedenken wilde, dat men door deze handelwijze God de oorlog verklaart. Het zal een vreselijke verlossing zijn voor de zodanigen, die de vijanden steunen; velen steunen hen om het werk Gods te onderdrukken en de gevangenschap van Zijn kerk te verlengen. Maar overweegt dat deze vijanden, welke zij thans steunen als zo vele pilaren, zullen vallen en hen verpletteren. Schotland zal een vet land zijn vanwege het bloed van de „inschikkelijken”, het bloed van de „cess” betalers (zie aant. 21); het bloed van de toegeeflijken. Hij zal de beesten des velds en de vogelen des hemels uitnodigen tot een offer.

Thans zal ik u zeggen in welk opzicht het een vreselijke verlossing is.

- a. Voor velen zal het zeer vreselijk zijn, omdat zij alle vertroosting zal missen. Zefánja 1: 15 „Die dag zal een dag van de verbolgenheid zijn, een dag van de benauwdheid en des angstes, een dag van de woestheid en verwoesting, een dag van de duisternis en van de donkerheid.” Het zal een dag wezen zonder licht van bemoediging en vertroosting; zodanig zijn de oordelen welke hen te wachten staan, die gestraft worden, wanneer de vijanden getuchtigd worden;

de vijanden alsmede zij, die in het kamp van de vijand vertoeven; hun beker van lijden is zonder vertroosting. Maar de verdrukking Zijns volks is een gematigde kastijding.

- b. Ze is vreselijk, aangezien deze verlossing de verwachting van zeer velen zal teleurstellen, Micha 6: 15 „Gij zult zaaien, maar niet maaien.” Men is deze langen tijd druk bezig geweest om zich te verschuilen in een gemakkelijk leven, maar de Heere zal hun verwachting teleurstellen. Vijanden hebben gestreefd om zich te vestigen, maar de Heere zal hen teleurstellen; Hij zal de verwachting van degenen, die getracht hebben om zich onder de banier van de vijanden te verschuilen, beschamen. Er is een groep mensen in het land, die er op uit zijn geweest een vreedzaam leven te verkrijgen door zich te scharen onder de banier van de vijanden, door gunsten te aanvaarden, enz. Wat heeft zo velen bewogen om tot zulke dingen te geraken, anders dan de verwachting van een vreedzaam leven? Maar zij zullen jammerlijk in hun verwachting teleurgesteld worden. Hetzelfde middel, dat zij hebben aangewend om vrede te bekomen, zal verwarring en verwoesting brengen; het zal een middel zijn om Zijn toorn, wraak en groot ongenoegen over hen uit te storten. Waaraan zijn zij gelijk? Zij zijn gelijk aan die valse profeten, die vrede verkondigden, daar geen vrede was, die een lemen wand met loze kalk bouwden. Maar een grote stormwind zal tegende muur en degenen die ze pleisterden, komen; en men zal zeggen: Waar is de muur en degenen, die hem pleisterden? Ezechiël 13: 10-12. De tijd zal komen, dat men zal zeggen: Waar is de gunst van de vijanden en degenen, die de gunst ontvingen? Zij hebben gepleit om de tegenstander te verdedigen, en zij hebben de handen van de getrouwe getuigen verzwakt. Zij hebben de ongerechtigheden van de tegenstander en vijand bedekt, maar een stormwind zal van boven ontketend worden om hen te versplijten. Geloof het, de Heere zal ze van de aardbodem verdrijven. Zie wat in Ezechiël 15 opgetekend staat betreffende de wijnstok; ongeschikt tot enig gebruik, wanneer hij geen vruchten voortbrengt. Onder dit beeld geeft de Heere de nutteloosheid van predikanten te kennen, wanneer God hen verlaat; zij dienen nergens meer toe.
- c. De verlossing zal in dit opzicht vreselijk zijn, omdat de bezoeking van degenen, die vijanden en met de vijanden zijn, zonder matiging zal zijn. Zacharia 1: 15 „Ik ben met een zeer groten toorn vertoornd tegen die geruste heidenen.” Vijanden en zij, die in het kamp van de vijanden leven, zullen zonder matigheid gekweld worden. Hij is maar een weinig vertoornd tegen Zijn volk, maar Hij is grotelijks verbolgen tegen Zijn vijanden. De kastijding Zijns volks is maar zeer gering in vergelijking met wat Hij over Zijn vijanden zal brengen.
- d. Het zal vreselijk zijn voor hen, omdat hun bewaring van deze ellende slechts is om hen in een grotere ellende te storten, Micha 6: 14 „Gij zult aangrijpen, maar niet wegbrengen, en wat u zult wegbrengen zal Ik aan het zwaard overgeven.” De toegeeflijken van dit geslacht hebben alle zondige middelen aangewend om zichzelf van moeite en zorgen te bevrijden. Maar wat doen zij door dit alles? Zij sparen zichzelf voor een groter leed, al is het, dat zij de kleinere verdrukking van Gods volk ontkomen. Bedenk wat wij lezen in Amos 6:7 „Daarom zullen zij nu gevankelijk henengaan onder de vorsten, die in gevangenis gaan.” Sommigen zullen door het zwaard vallen, die meenden, dat de kwade dag hen nooit zou achterhalen. Geloof het; zij, die thans niet in het vuur van de beproeving zijn, zullen in een hetere oven geworpen worden dan

deze is. Degenen, die nu bij Sions benauwdheid op hun gemak zijn, worden gespaard voor een nog heeter oven; het zal voor velen een vreselijke verlossing zijn. Wanneer God het rode paard van Zijn gestrengheid zal berijden, zal Hij tot de gordel in veler bloed voortgaan; Hij zal het bloed van de vijanden in grote mate doen vloeien. Bloed zal door Schotland stromen, als rivieren van een steile plaat. Het zal een vreselijke verlossing zijn. Als er dan weinig vrienden in Schotland gevonden zullen worden, er zullen even weinig vijanden gevonden worden.

(4) Wat de wijze van deze verlossing aanbelangt, ze zal zeer heerlijk zijn en wel in verscheiden opzichten:

- a. Omdat Zijn Naam alle lof en eer zal ontvangen. Psalm 50: 23 „Wie dankoffert, die zal Mij eren; en wie zijn weg wèl aanstelt, dien zal Ik Gods heil doen zien.” Dan zal men moeten zeggen: „Voorwaar, daar is een God, Die op de aarde richt.” Want Hij zal de verlossing op zo'n wijze tot stand brengen, dat Zijn eigen hand er alleen in gezien worde en Hij er grotelijks door verheerlijkt wordt.
- b. Omdat Hij Zijn Kerk in Schotland heerlijker zal maken dan ze ooit geweest is, Haggai 2: 10 „De heerlijkheid van dit laatste huis zal groter worden dan van het eerste, zegt de Heere van de heirscharen.” Hij zal Zijn kerk in de oven werpen, opdat Hij een stuk heerlijker metaal te voorschijn brenge.
- c. Het zal een heerlijke verlossing zijn, omdat Hij Zijn volk verheerlijken en eren zal, Zefanja 3: 19 „Zie, Ik zal te dien tijde al uw verdrukkers verdoen; en Ik zal de hinkenden behoeden en de uitgestotenen verzamelen en Ik zal hen stellen tot een lof en tot een naam in het ganse land, waar zij beschaamd zijn geweest.” Zijn volk wordt nu veracht en gesmaad, maar dan zal Hij hen met eer bekleden; ja, de vijanden zelf zullen dan gehoorzaamheid voorwenden. Hij zal Zijn volk een geëerd volk maken. Hij zal hen tot een lof stellen, in de landen, waar zij beschaamd zijn geweest. Nu wordt van Schotland gezegd, als eertijds betreffende de kerk: „Dit is Sion, niemand vraagt naar haar.” Maar dan zal de kerk van Christus in Schotland niet meer verlaten en verwoest genoemd worden, maar „Mijn lust is aan haar” en „het getrouwde”, want de Heere heeft een lust aan haar. Jesaja 62.
- d. Het zal een heerlijke verlossing zijn, omdat de Heere dan een grote mate van Zijn Geest zal uitgieten, Zacharia 3: 5 „Dies zeg Ik: Laat hen enen reinen hoed op zijn hoofd zetten. En zij zetten dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij togen hem klederen aan; en de Engel des Heeren stond daarbij.” De Heere wrocht daar Zijn werk. Zijn volk was uit de ballingschap teruggekomen en Hij voorziet Zijn priesters van gepaste gaven, afgebeeld door de hoed en klederen. Als de Heere dus Zijn volk verlost, zal Hij hen een overvloediger mate van Zijn Geest schenken; dan zullen er met gaven toegeruste, ijverige en begaafde predikanten zijn. Wat de dienaren des Woords ook geweest mogen zijn, dan zal bij deze verlossing de Evangeliebediening met meer kracht gepaard gaan. Hij zal ons onze vroegere beste dagen doen vergeten. Jesaja 30: 26 „En het licht van de maan zal zijn als het licht van de zon, en het licht van de zon zal zeventvoudig zijn als het licht van zeven dagen, ten dage als de Heere de breuk Zijns volks zal verbinden, en de wond waarmede het geslagen is, genezen.”

(5) Het zal een bevredigende verlossing zijn. Hosea 12: 10 „Ik zal u nog in tenten doen wonen als in de dagen van de gezetten hoogtijd.” Deze verlossing zal bevredi-

gend zijn om hen voldoening te geven als in de dagen van de gezette hoogtijd. Ten aanzien van verscheiden opzichten zal deze verlossing voldoening schenken:

- a. Omdat Hij verlossen zal van tijdelijke verdrukkingen en oordelen. Zefánja 3: 19 „Zie, Ik zal te dien tijde alle uwe verdrukkingen verdoen.” Hij zal ons verlossen van alle verdrukkingen van deze aard.
- b. Omdat Hij verlossen zal van geestelijke oordelen en plagen. De stem, welke door Schotland zal klinken, zal zijn: „Laat ons opgaan tot het huis van de God Jakobs.” Jesaja 2: 3 „En vele volken zullen zeggen: Komt, laat ons opgaan tot de berg des Heeren, tot het huis van de God Jakobs, opdat Hij ons lere van Zijn wegen en dat wij wandelen in Zijn paden.” Zo Micha 4: 5 „Want alle volken zullen wandelen, elk in de naam zijns Gods, maar wij zullen wandelen in de Naam des Heeren onzes Gods, eeuwiglijk en altoos.” Dan zullen zij tot de Heere toevloeien; er wordt thans niet zo'n afwijken gevonden of er zal dan een sneller toevloeien zijn. Er zijn weinigen, die het terugkeren tot de Heere zullen zien, maar u zult zien, hoe men samen naar Hem zal toestromen, als de wateren van een steile plaats, terwijl men elkander zal aanmoedigen en opwekken, zeggende: „Laat ons vlijtig henengaan om te smeken het aangezicht des Heeren en om de Heere van de heerscharen te zoeken; ik zal ook henengaan.” Zullen het dan geen plechtige dagen en een plechtig gezelschap in Schotland zijn, wanneer iedere man en vrouw elkaars hand zal vatten, zeggende: „Laat ons henengaan om de Heere te smeken en te prijzen, en liederen te zingen tot lof van Zijn naam!” Welk een gewenste dag zal dát wezen! Hij zal in Schotland een gewillig volk hebben ten dage van Zijn heirkraft. In plaats van donkerheid zal er licht wezen; in plaats van dodigheid leven, in plaats van afgunst zal er liefde en gemeenschap zijn.
- c. Het zal een bevredigende verlossing zijn, want Hij zal al de roden van Zijn volk vervullen en al het verlies goedmaken, wanneer Hij Zijn kerk verlost. Joël 2: 25 „En Ik zal ulieden de jaren vergelden, die de sprinkhaan heeft afgegeten.” Zijn volk verduurt nu geen leed, of Hij zal het goed maken, wanneer Hij het verlost; Hij zal hun of liever Zijn rechte herstellen, waarvan Hij thans beroofd is; ja, Hij zal uw eigen voorrechte, waarvan u op dit ogenblik beroofd zijt, herstellen. Maar ik vraag mij af wat Zijn volk zal doen met al datgene, hetwelk de vijanden hun ontroofd hebben; het zal hun dien dag teruggegeven worden.

Eerste gebruik.

Geloof u hetwelk gesproken is? Vernedert u dan onder Zijn slaande hand, opdat Hij u te Zijner tijd moge oprichten. Wie zal Hij verlossen? Het is een ootmoedig volk, in 't stof gezeten, bekleed met zak en as. Zodanigen wil Hij in die dag oprichten; bij Hem zal de wees ontferming vinden. Hij zal de hoogmoedigen ter neder werpen, maar de nederigen verlossen. Indien u dit gelooft, dat Hij u zal verlossen en op zo'n wijze, zo vernedert u onder de hand Gods.

Tweede gebruik.

Tracht toebereid te worden voor een verlossing door een gezuiverd en gelouterd volk te zijn. Hij heeft Zijn volk in de oven geworpen, opdat zij een heilig volk mogen zijn. Bent u begerig om gereinigd te worden, uw klederen, handen, hart en alles? Reinigt u van de zonden, waarom Hij met u twist, waarom Hij ons in de oven geworpen heeft. Want, als u deze verlossing gelooft, welke overeenstemming wilt u met deze gruwelen hebben? Geloof dit: het volk, hetwelk Hij verlossen zal, zal een gereinigd volk zijn,

wier werk en begeerte het is geen smaak in deze dingen te vinden, om welke Zijn toorn brandende is; dit volk streeft er naar zich te wachten om te genieten van de lekkernijen dezes tijds, welke vol bedrog zijn. O, laten uw klederen en harten rein zijn. O, vlucht tot Christus en smeekt Hem om verzoend, gerechtvaardigd en geheiligd te worden, opdat u in Zijn ogen rein moogt zijn. En tracht het vol te houden tot het einde. Geloof het, wanneer de verlossing komen zal, zullen velen beschaamd staan over hun weg en wandel. Velen zullen dan moeten zeggen: 'O, dat ik een weinig langer had volgehouden!' Lieve vrienden, tracht het uit te houden totdat de verlossing zal komen, wees bereid met reine klederen, harten en handen.

Derde gebruik.

Geloof u het? Roept ijverig tot God en laat geen stilzwijgen bij u wezen totdat Hij kome! Jesaja 62: 6, 7 „O gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen en zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige en totdat Hij Jeruzalem stelle een lof op aarde.” U die dit gelooft, wij dragen u op, dat ge u tot dit werk schikt en ernstig blijft aanhouden; want Hij wil er om gebeden zijn. Christus staat als het ware op de bergen, terwijl u in de valleien zijt; en Hij ziet uit naar onze nodiging, opdat Hij komen moge en Zichzelf kronen. Wilt u Zijn klederen niet aangrijpen en Hem terugvoeren? Wilt u Hem niet in uw armen nemen en in de binnenste kamer brengen van degene, die u gebaard heeft? Wat zegt u hierop? Christus toont Zich bereid u te verlossen en zult u niet alles aangrijpen om Hem weder te brengen en te zeggen: „Och, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen voor Uw aangezicht vervloten!”

5. De liefde van Christus de grondslag van der gelovigen liefde tot Hem. I.

Zijn gehemelte is enkel zoetigheid, en al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zo'n is mijn Liefste, ja, zo'n is mijn Vriend, u dochters van Jeruzalem! Hooglied 5: 16.

VOORWOORD.

Ik vrees met droefheid, dat het merendeel onzer niet weet, waarvoor wij hier vanmorgen bijeen gekomen zijn. En ik twijfel er niet aan, of de drangredenen, die u bewogen hebben, zijn onderscheiden. Het kan zijn, dat sommigen van u door nieuwsgierigheid gedreven werden; misschien heeft de gewoonte anderen bewogen. Mogelijk werden anderen herwaarts gebracht om te onderzoeken, wat het beste zou zijn. Met de zodanigen zullen wij niet twisten; wij wensten, dat allen zouden beproeven alle dingen te onderzoeken en het goede te behouden.

En het kan zijn, dat anderen bewogen werden naar hier te komen uit achting voor hun vrienden en bekenden. Sommigen werden misschien gedreven uit vrees voor degenen, die door hen als godvrezende Christenen geacht worden, opdat deze hen niet zouden verdenken van God en godsvrucht af te wijken.

Doch wie is hier gekomen, schreeuwend en dorstend naar de levenden God? Wij vrezen, dat dit het kleinste gedeelte zou zijn, indien de overigen zich van onder hen terugtrokken. Indien degenen, die gekomen zijn om een ondersteuning in hun ziel te ontvangen, afgezonderd werden, dan zou onze vergadering heel klein zijn en wij zouden niet zo dicht bijeen op deze plek grond zitten. Laat mij u zeggen, indien uw oogmerk een ander mocht zijn, dan wensten wij, dat een medelijdende Christus u betere doeleinden mocht schenken!

Doch, ach, zo enigen hier gekomen zijn om te bespieden, wie zij hier kunnen opmerken en wat zij uit onze mond kunnen opvangen. Wij zouden willen, dat dezulken niet onder ons gevonden werden. Maar indien zij er mochten zijn, bedenkt toch - hoewel wij u niet kunnen onderkennen - u kunt niet verborgen blijven voor een alziend God. Duur zult u het moeten bekopen, wanneer de Heere zal komen op de wolken, met vlammend vuur wraak doende over Zijn vijanden; dan zal Hij ook wraak doen over u, zo ge u niet tijdig bekeert. Wij zeggen verder tot degenen, die hier gekomen zijn om te spionneren: u betuigt voor de wereld, dat u in dienst van de duivel bent en dat u besloten hebt om daar te blijven.

En o, indien sommigen gekomen zijn om woorden op te vangen en ze over te brengen aan valse broeders; onze woorden verkeerd opvattende, indien ons iets ontvallen mocht. Maar wij raden u aan om te doen, zoals de profeet Jesaja u gebiedt: „Tot de wet en tot de getuigenis!” En zoals onze Heere Zijn Apostelen gebood: „Onderzoek de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben; en die zijn het, die van Mij getuigen.”

Indien u in ons spreken iets vindt, hetwelk in strijd is met het Woord van de Waarheid, dan kunt u des te meer vrijheid hebben om er tegen te spreken; maar zo niet, duur zult u het eens moeten bekopen, indien u gekomen bent om te bespieden en onze breuk nog groter te maken en al uw krachten inspant om de genezing van een odelijk gewonde kerk te bederven en tegen te houden. Hoe durft u hier te komen om God te bespotten en te tarten! Durft u het bestaan om hier te komen en niet Zijn

tegenwoordigheid te zoeken? Helaas, het is bedroevend zo velen van de zodanigen hier te zien. Wij vrezen, dat slechts weinigen van u ernstig des Heeren zegen over dit werk hebben afgesmeekt.

Maar wat u betreft, die Zijn navolgers zijt, laat uw ogen op Hem geslagen zijn. En wat uw tekortkomingen in het verleden mogen geweest zijn, betreurt ze en doet zulks niet meer in de toekomst. Wij zijn een Godverzoekend en Godtergend geslacht geweest, welke beproeving of verzoeking ook door het land gegaan is. De Heere heeft ons gedreigd met het zwaard in de afgelopen jaren; daarom is het hoog tijd voor ons om te ontwaken en ons te haasten, eerdat het besluit voltrokken wordt. Wij zijn een zondig volk geweest; weinigen onder ons hebben hun handen rein en hun klederen onbevlekt gehouden. Wacht tot de roomse priesters komen; dan zult u bevolen worden door de overheid om naar de mis te gaan. Wij vrezen, dat velen van u er naar toe zullen lopen. Wij zouden wensen, dat niemand zo'n zondige weg zou bewandelen. Maar de waarheid is, dat u zulke slechte voortekenen in de afgelopen jaren hebt gegeven, dat wij vrezen, dat velen van u zullen meegesleept worden met wat te komen staat. De Heere kan u gemakkelijk doen stil staan op uw weg van afval en u helpen door Zijn genade om staande te blijven in een uur van verzoeking en beproeving. Daarom zullen wij u enige raadgevingen voorleggen, waarbij u geholpen moogt worden om het goede te kiezen en het kwade te weigeren.

1. Besluit om voortaan in des Heeren kracht van geen enkele zaak, welke zondig is, uw steun of kracht te maken; u allen weet, dat het zonde is om op enig tijdelijk ding te steunen en te vertrouwen. O, wanneer zult u doen wat uw plicht is en u onthouden van wat u weet zonde te zijn? Wilden velen van u maar doen, wat uw consciëntie besluit, het zou goed voor u zijn. Maar uw vertrouwen op wereldse zaken en uw wantrouwen van God is de grote oorzaak, dat velen van u zich schikken in de zondige gangen van de tijd. Velen van u hebben dingen gedaan, die het Woord Gods en uw eigen consciëntie reeds meermalen in u veroordeeld hebben. Wij zeggen u van 's Heeren wege: „Indien gij u niet bekeert, zo zult gij vergaan.” Daarom zouden wij ons verblijden, indien u van nu af aan mocht besluiten in Zijn kracht, om nooit op enige zondige zaak meer te steunen en te vertrouwen, onder welken schijn of voorwendsel ook. Stelt er uw vertrouwen niet op; want waarop u ook beweert te vertrouwen, wanneer het niet is op de Heere Jehovah, dan zal het een gebroken rietstaf blijken te zijn, op denwelken, zo iemand leunt, zo zal hij in zijn hand gaan en die doorboren; of gelijk de sneeuw voor de zon en de wind op een warme dag.

2. Wanneer u niet wilt steunen of vertrouwen op enige onwettige zaak, zo moet geen wettige zaak door u buitensporig bemind worden. Wacht u, dat u niet meer liefde aan het schepsel schenkt dan behoorlijk is. Want, hoewel het rechtmatig is om vader en moeder, vrouw en kinderen, huizen en landerijen lief te hebben, nochtans wanneer deze met Zijn waarheden in het geding komen, en u moet óf Christus en Zijn waarheden óf hen prijs geven. Indien u ze in de plaats van Christus stelt en Christus laat gaan, dan is uw liefde niet recht. Onze liefde tot deze zaken behoort ondergeschikt te zijn aan de liefde Gods en moet niet daar boven gaan.

3. Besluit in de kracht des Heeren, dat u door Zijn genade geen noodzakelijke waarheid zult verzaken, wanneer u geroepen wordt om voor dezelve te getuigen. Besluit door Zijn genade, dat u geen enkele van Christus' waarheden de rug zult toekeren. O, om een hart te verkrijgen, dat met deze waarheden instemt en zich verenigt, wanneer u voor de zaak komt te staan om óf verdrukkingen te lijden óf te zondigen! O, verzaak dan geen enkele plicht, verkiest uw huizen, winst, vermaken van uw natuurlijk leven niet boven Zijn eer en heerlijkheid!

Wat is de oorzaak, dat de mond van uwe consciënties gestopt is? Louter deze, dat u Zijn waarheden verzaakt en uw voordelen en vermaken, rijkdom en eer behoudt, wanneer u voor de verzoeking komt om óf deze of gene te verzaken. En aldus heeft God in Zijn rechtvaardig oordeel de mond van uwe consciënties gestopt en zwijgen zij stil. En zo meent u Gode noch Zijn zaak onrecht aangedaan te hebben. In 't eerst sprak uw geweten, maar velen hebben het gesust. Uw genoegens zijn een pleister, die uw geweten zo stom en sprakeloos maken, dat het niet meer spreekt. En zo hebt u vrede van een dichtgeschroeide en verharde consciëntie, welke (zoals de Schrift getuigt) „als meteen brandijzer is dichtgeschroefd. ” Zodoende meent u geen onrecht gedaan te hebben. Maar o, indien uw geweten ontwaakt! Dan zult u wat anders zien en horen. De knagende worm van een kwade consciëntie zal uw ziel verscheuren. O, smeekt om een genadige ontwaking van u consciëntie. Bidt, dat uw consciëntie niet moge ontwaken als bij Judas. Wanneer u ontwaakt, zult u zeggen: „Wat vrucht dan heb ik nu van die dingen, waarover ik mij nu schaam ?”

4. Verdedigt, vergoelijkt of volhardt niet in uw zonde, alsof het geen zonde ware. Smeekt daarom een genadig God om genade, om u een recht gezicht te geven van uw zonden en ze u te ontdekken, zodat uw harten geroerd en getroffen worden, Smeekt om een zodanige ontdekking, dat u de zonde niet meer licht zult achten noch zult verdedigen of er in volharden.

5. Besluit door de genade Gods om meer het Woord Gods te raadplegen dan met vleeselijke redenering of vleeselijke vrienden en bloedverwanten te rade te gaan. Velen zijn er, die naar deze of gene goddeloze persoon plegen te gaan om raad en bestiering, wanneer het Woord, God en hun consciëntie hen beteugelen om de een of andere verkeerde zaak, die zij gedaan hebben of wanneer zij tot enige zonde verleid worden. Maar u moest te rade gaan met het Woord Gods, hetwelk niet dwalen of liegen kan. Wanneer zelfs de kinderen Gods van God verlaten kunnen zijn, is het slechts ijdelheid om bij de goddelozen raad te vragen. Denkt aan Petrus' raadgeving aan de Heere, toen Hij opging naar Jeruzalem om te lijden. De Heere Jezus sprak met Zijn discipelen over hetzelfde. En wat was de raad van Petrus? „Heere, wees U genadig! dit zal U geenszins geschieden.” Dit was de raad van een Godvrezende, maar hij was verkeerd en werd door Christus niet aanvaard of goedgekeurd. Nochtans werd hij gegeven uit liefde tot de Persoon van Christus, want Petrus wilde niet van zijn dierbare meester scheiden en Zijn gezelschap en gemeenschap verliezen. Niettemin werd hij scherp door Christus met deze woorden berispt: „Ga weg achter Mij, Satanas! Gij zijt Mij een aanstoot; want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der mensen zijn.” Wat heeft velen van u anders dan dit bewogen, om in de afgelopen jaren zich met de vijanden in te laten?

O, zeggen zij, wij moeten óf de machten gehoorzamen en doen, wat de overheid gebiedt, anders zullen wij uit onze huizen en bezittingen gestoten worden en niets zal ons op de wereld gelaten worden.

Zo kiezen zij hun aardse dingen boven de geboden Gods en de vrede van hun consciëntie. En u zegt door uw toegeven aan de vijand en God te wantrouwen: ‘als de Heere niet voor ons zorgt, moeten wij voor ons zelf zorgen’.

6. Besluit in des Heeren kracht om voortaan de Heere te behagen. O, wilt u door genade besluiten om liever Gode te behagen dan mensen of uzelf te behagen? Dit zou een uitnemend voornemen zijn, indien het met Gods zegen gepaard ging. Wilt u doen, als Jozua deed, een zodanig besluit nemen, toen hij zeide: „Kiest u heden, wien gij dienen zult. Maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen.” Besluit dan met een eerlijk voornemen om de Heere te volgen door te wandelen zoals het Hem behaagt. Want de dag komt, dat u tien duizend werelden zou willen geven in ruil

voor uw zielen, zo zij tot uw beschikking waren. Er was een rijk man, die zich veel moeite had gegeven om voor hem en zijn nageslacht een groot goed in de wereld te verwerven; en toen hij op zijn sterven lag, riep hij zijn oudste zoon tot zich om een brandende kaars. Hij beproefde voor een korte tijd zijn vinger in de vlam van de kaars te houden, maar hij kon niet. Daarna riep hij zijn oudste zoon om zijn vinger er in te steken, maar hij kon dat ook niet verdragen. Toen riep hij onder tranen uit, zeggende: „Hoe zal ik die eeuwige gloed kunnen verdragen, welke eeuwig brandt? Ik heb veel moeite gedaan om voor u een hoop aardse goederen te verzamelen. O! welk een dwaas ben ik geweest, want nu heb ik mijn ziel verloren.” Wanneer de mensen enige onwettige zaak van u zullen eisen, dan moet u hun antwoorden: „Oordeelt gij, of het recht is voor God, ulieden meer te horen dan God?”

7. Besluit in de kracht des Heeren liever te lijden en verdrukt te worden dan te zondigen. Maakt Mozes' keus de uwe: „Verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de zonde te hebben,” Hebr. 11: 25. Wacht u voor verleidingen tot zondigen; zelfs al gaan zij gepaard met verleidende bekeringen om de gunst des mensen te winnen. Het is beter, dat de gehele wereld uw vijand is dan dat God uw vijand is. Het doet niet ter zake wie uw vriend is, als God uw vijand is. Hij is de grootste Vijand of de grootste Vriend; want wie kan zegenen, die Hij vervloekt en wie kan vervloeken, die Hij zegent? Daarom zal het wijs zijn Hem tot uw Vriend te maken; u behoeft u dan niet te bekommeren, wie uw vijanden zijn. Maar indien Hij uw vijand is, zo zijn duivels en alle schepselen tegen u gewapend. De wijze man zegt: „Als iemands wegen de Heere behagen, zo zal Hij ook zijn vijanden met hem bevredigen.” En aan de andere kant, wanneer iemands wegen de Heere niet behagen, dan doet Hij alle schepselen zijn vijanden worden. Dan keren zich vrienden en allen tegen hem. Wij zeggen u aan in de Naam des Heeren, dat de zonde het grootste kwaad is. Maar verdrukkingen te lijden kan overeenkomen met Gods gunst. De zonde maakt ons meer gelijkvormig met de duivel, terwijl het lijden ons meer Gode gelijkvormig maakt. Indien wij de zonde niet kruisigen, dan zal de zonde óns kruisigen en vernietigen. Maar het lijden maakt ons gepast voor de hemel. Wie waren het, die hun lange klederen gewassen hadden in het bloed des Lams? Dezen, die uit de grote verdrukking kwamen.

8. Besluit in des Heeren kracht om dien weg te volgen, welke het meest Gods eer zal bevorderen en u de meesten grond geeft om Gods gunst te verwachten. En ontvlucht die weg des levens, welke u van de gunst des Heeren berooft. Er zijn vele dingen, die op het eerste gezicht zeer geoorloofd schijnen, maar wanneer ze recht beschouwd worden, beginnen zij een andere schijn aan te nemen en blijken niet zo schoon en geoorloofd als de eerste aanblik uiterlijk deed vermoeden. In het eerst zou u ze voor goed houden, maar indien u ernstig overweegt, en ziet naar haar oorsprong en strekking, zo zult u een ander oordeel vellen. Aldus is het gesteld met deze roomse tolerantie, (zie aant. 23) hoe schoon zij ook mag schijnen. Als u ze recht beschouwt, zult u bevinden, dat ze de sterkste band van zonde is, waarmede de kerk van Schotland ooit gebonden werd. Wij wensen vrij van u te zijn; deze tolerantie is een zaak, welke allerhatelijkst is in de ogen des Heeren, en ontworpen door mensen met kwade, politieke, spitsvondige en bedriegelijke doeleinden. Ze houdt in, dat alle onderdanen moeten gehoorzamen; zoals duidelijk blijkt uit de proclamatie, welke in Februari j.l. werd afgekondigd; alle onderdanen moeten dezelve noodwendig gehoorzamen. Dit wordt bevolen door de absolute autoriteit van de persoon, die de tolerantie schenkt, hetwelk nimmer te voren door één onzer koningen geschiedde. Maar wanneer een roomse overweldiger optreedt (Jacobus II, zie aant. 9) en zo'n zaak beveelt, wordt ze aanstonds gehoorzaamd en gretig aanvaard. Het is thans zover

gekomen, dat de kerk geen macht heeft dan welke hij haar verleent; en wat zal het eind van dit alles anders wezen dan dat er daarna geen Parlementen en vervolgens geen Protestanten meer zijn zullen? En wanneer deze plannen zullen verwezenlijkt zijn, zo zal er niets overblijven dan een bloedig zwaard.

Mogelijk zult u zeggen: dat is niet anders dan kinderen bang maken!

Doch, ik geloof, dat Frankrijk het eens evenmin verwachtte als u op het ogenblik. En tot welke droeve gebeurtenissen hun vrijheid heeft geleid, weet gij; en u moet blind zijn, indien u niet ziet waartoe uw brave vrijheid ons brengen zal. Het zal ons brengen tot het begraven van onze verbonden en het werk van de reformatie. Ziet eens wat er afgekondigd werd in de proclamatie van October j.l. Er mogen geen samenkomsten in huizen of op het veld gehouden worden. Maar u zult bevinden, indien u het nauwkeurig onderzoekt, hoe onze predikanten gebonden zijn door deze roomse tolerantie. O, indien één van hen in zijn prediken de verbonden zou willen verdedigen of de wettigheid erkennen om zich met wapenen te verdedigen in geval van een moorddadige slachting, zou zo'n prediking niet aangemerkt worden als een daad van opstand?

Maar onze tegenstanders zullen zeggen: *wij moeten geven en nemen.*

Maar wij antwoorden: wie heeft hen aangesteld om Gods zaken te bedisselen? Mozes was een oprecht man, maar hij is spoedig onder ons vergeten; hij wilde Farao geen klauw doen achterblijven. Zo deze zaken louter menselijke dingen behelsden, zij konden zo handelen. Maar het is ongeoorloofd, wanneer het Gods zaken betreft.

Welnu, dat de ervaring van hun hoorders dit bewijze; onze verbonden worden thans niet door hen genoemd. De gezworen vijanden hebben *het plechtig verdrag en verbond* verbrand; en moeten wij het thans begraven? Maar zij zullen zeggen, dat zij geloof en bekering prediken. Maar zullen ooit een algemeen geloof en bekering een mens in de hemel brengen? De toepassende daad geeft leven aan de prediking. Hoe kunt u geloven of u bekeren, tenzij u weet wat u geloven moet of waarover u berouw moet hebben?

Doch men zal zeggen: *Mogen wij deze vrijheid niet aanvaarden evenals de Joden zulks deden, toen Cyrus hun vrijheid verleende?*

Wij antwoorden:

- (1) Indien een bevel gegeven was om al onze gevangenen, die in vreemde landen als ballingen leven, terug te brengen.
- (2) Indien al onze gevangenen in vrijheid waren gesteld, zonder hun consciënties te bezwaren met enige zaak, strijdig met het Woord Gods, onze verbonden en het werk van de Reformatie.
- (3) Indien ons werd bevolen alles te doen, hetwelk geboden wordt in het geschreven Woord van God in de rechtvaardige en heilige wet van onzen God (zoals Cyrus de Joden gebood), zo hadden wij minder bezwaren kunnen hebben om deze vrijheid te aanvaarden. Maar aangezien hun, die deze vrijheid aanvaarden, zulke beperkingen worden opgelegd, dat zij niets mogen prediken dan wat de vorst behaagt; dat zij geenszins mogen aandringen op geboden verplichtingen, noch het kwaad van de zonde en het toegeven aan de gruwelen dezes tijds als een groot kwaad mogen voorhouden in de ogen des Heeren en verwoestend voor de ziel des mensen; zo kunnen en durven wij deze vrijheid niet aanvaarden.

Doch men zal zeggen: *Wij hebben eerlijke en oprechte mannen, die tot ons prediken en wat doet het terzake wat een groep onbesuisde dwazen zeggen?*

Ik antwoord: de reden, dat deze mannen, die u oprechte mensen noemt, bij het merendeel van de mensen zo goed aangeschreven staan, is omdat zij de zonden van het volk bedekken en de mensen niet berispen over de zonden van deze tijd. En omdat

zij zulke zonden niet mogen bestraffen, moeten zij ze goedkeuren. En omdat zij de zonden niet kunnen bestraffen van degenen, die tot hen komen, die God de rug hebben toegekeerd en Zijn waarheden verzaakt, zijn zij oprechte mannen. Maar deze hoorders houden niet van de predikanten, die hen om zulke zonden zouden berispen. Maar gij, die Gods volk zijt, ziet toe wat u te doen staat. Wij zijn er van overtuigd, dat deze tolerantie (is toelating) nimmer voor ons welzijn was. Ze heeft de Christenen in Brittanië en Ierland verdeeld, meer dan enige andere zaak sinds de veranderingen in de regering. Hierdoor heeft men een verdeeldheid gebracht tussen verdrukten en verdrukten. Aldus meent men Gode geen betere dienst te doen dan de verdrukte partij hatelijk jegens elkander te maken. Wees op uw hoede, wat u doet; want de weg is gevaarlijk; getrouwheid en vrijheid is niet te vinden onder hen, die deze tolerantie aanvaardden. Daarom, laten wij niet spotten met God. Zijn Naam zij geprezen!

Tekst.

„Zijn gehemelte is enkel zoetheid, en al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zo'n is mijn Liefste, ja, zo'n is mijn Vriend, u dochters van Jeruzalem!” Hooglied 5: 16.

Er is niemand onder ulieden, of hij heeft de een of andere zaak, welke hij uitnemend liefheeft. O, wat is het eigenaardig om zijn liefde aan minderwaardige voorwerpen te hechten. Want liefde is datgene, waarvan Salomo zegt, „dat vele wateren ze niet kunnen uitblussen, en dat de rivieren ze niet zouden verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor dezelve, men zou hem ten enenmale verachten.”

De liefde wordt dus wel slecht besteed, indien men die edele zaak aan lage voorwerpen komt te schenken. En, helaas! hoe velen zijn er nochtans, die hun liefde hechten aan minderwaardige zaken, als wereldse voordelen en genoegens. En om deze te bekomen, zullen sommigen hun consciënties en alles prijsgeven. Daarom, o mensen, zoekt en kiest een edeler en verhevener Voorwerp voor uw liefde! En daarom, o vrienden, kiest Jezus Christus als het Voorwerp van uw liefde! Want alle andere dingen zijn maar minderwaardige zaken. Engelen zijn geen genoegzame voorwerpen voor uw liefde; want liefde is datgene, hetwelk in de hoogste graad edel is. Evenmin zijn geschapen dingen genoegzaam voor uw liefde. Ja, mensen, de liefde is het alleredelste in het schepsel, wanneer ze zich richt op het gepaste voorwerp. Sommige schrijvers stellen ons de liefde voor onder het zinnebeeld van serafijnen vleugelen, immer uitgestrekt. Ze is datgene, waarvan de wijze man in Prediker 8: 16 spreekt: „Dat men ook, des daags of des nachts, de slaap niet ziet met zijn ogen.” De liefde is afkerig van vertroosting, totdat ze haar voorwerp verkrijgt; ze komt alle moeilijkheden te boven en alles is verloren arbeid, indien ze zich richt op enig ander voorwerp dan Christus. Want de liefde is verlangend en vurig, en nochtans zeer lijdzaam; ongeduldig en afkerig om te rusten voordat ze haar voorwerp verkregen heeft. Nochtans lijdzaam in het wachten om zulks te verkrijgen. De liefde kan haar voorwerp niet missen. Zo is het hier met de bruid gesteld, wanneer zij zegt: *„Ja, zulk een is mijn Liefste en zulk een is mijn Vriend.”*

Christus heeft te voren begeerd, dat de bruid Hem open deed; en daarbij gebruikt Hij een bijzonder schone taal; want Hij spreekt: *„Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duive, Mijn volmaakte!”* En Hij gebruikt argumenten om haar te overreden, want Hij zegt: *„Mijn hoofd is vervuld met dauw, Mijn haarlokken met nachtdruppen.”* Maar dit alles overreedt haar niet; want zij geeft Hem ten antwoord: *„Ik heb mijn rok uitgetogen; hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen; hoe zal ik ze weder bezoedelen?”*

Helaas, helaas! mensen, luiheid en vadsigheid doet velen zich van hun plicht onttrekken. Een mens wil zich geen moeite getroosten om Christus in zijn hart binnen te laten. Maar nu zal Christus haar aan haar vadsigheid ontdekken. Hij roert haar aan, steekt Zijn hand door het gat van de deur; Hij roert haar hart aan en gaat dan weer henen. En aanstonds staat zij op. O mocht Hij deze dag onze harten aanroeren met Zijn vinger; die aanraking zou onze traagheid doen verdwijnen! „Ik stond op, om mijn Liefste open te doen, maar mijn Liefste was geweken!”

Alvorens zij haar Liefste vond, werd zij pijnlijk en wreed behandeld, want „de wachters, die in de stad omgingen, sloegen en verwondden haar en namen haren sluier van haar weg. ‘O, zegt men, u maakt te veel geraas in het zoeken van uw Liefste; u hadt thuis kunnen blijven en Hem in uw kamer kunnen zoeken, en niet zo van berg tot berg behoeven te lopen en het ganse land in rep en roer brengen en uzelf aan een groot gevaar bloot te stellen’.

Welnu, wanneer de dochters van Jeruzalem hoorden, dat zij haar ging bevelen en zoveel ophef aangaande haar Liefste maakte, beginnen zij haar te ondervragen om te weten wat „haar Liefste meer dan een ander liefste ware.”

En dan begint de bruid Zijn eigenschappen en liefelijkheid te beschrijven, zeggende: „Mijn liefste is blank en rood; Hij draagt de banier boven tien duizend. Zijn hoofd is van het fijnste goud, van het dichtste goud; Zijn haarlokken zijn gekruld, zwart als een raaf. Zijn ogen zijn als van de duiven bij de waterstromen, met melk gewassen, staande als in kasjes van de ringen. Zijn wangen zijn als een bed van specerijen, als welriekende torentjes: Zijn lippen zijn als leliën, druppende van vloeiende mirre. Zijn handen zijn als gouden ringen, gevuld met turkoois. Zijn buik is als blinkend elpenbeen, overtoegen met saffieren. Zijn schenkelen zijn als marmeren pilaren, gegrond op voeten van het dichtste goud; Zijn gestalte is als de Libanon, uitverkoren als de cederen. Zijn gehemelte is enkel zoetigheid, en al wat aan Hem is, is gans begerlijk. Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem!”

De bruid geeft hier een verheven beschrijving van Christus, hoewel Hij afwezig was. Hij is gans begerlijk voor een gebvige, hetzij tegenwoordig of afwezig. Want het geldt niet van Christus tot Zijn bruid, zoals het in een andere zin geldt: *uit het oog, uit het hart*. Hier is de bruid zelfs krank van liefde tot Christus, hoewel Hij afwezig is. Welaan, wanneer de bruid haar beschrijving van Christus aan de dochters van Jeruzalem beëindigd heeft, zegt zij: „Zulk een is mijn Liefste, ja zulk een is mijn Vriend.”

De lering, welke uit deze woorden voortspruit, is deze:

Lering A. *Dat de liefde en liefelijkheid van Christus de grondslag is van de gelovigen liefde tot Hem.*

Bij het behandelen van deze lering zullen wij:

- I. De lering bewijzen en aantonen.
- II. Onderscheiden eigenschappen van Christus' liefelijkheid opsommen.
- III. Aantonen, waarin Christus liefelijk is.
- IV. Onderscheiden hoedanigheden aangeven, welke vereist worden in uw liefde tot Hem.

I. Het bewijs van de lering, dat de liefde en liefelijkheid van Christus het fundament is van onze liefde tot Hem, blijkt duidelijk in dit vijfde hoofdstuk van het Hooglied. De heerlijke beschrijving, welke de Bruid hier van Christus geeft, is de grond van onze liefde tot Hem. Zie ook 1 Joh. 4: 10 „Hierin is de liefde, niet dat wij

God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden." En in vers 19 „Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft." Dit bewijst, dat de liefde en de liefelijkheid van Christus het fundament is van onze liefde tot Hem. Eveneens blijkt dit uit Joh. 20: 27, 28 „Daarna zeide Hij tot Thomas: Breng uw vinger hier, en zie mijn handen, en breng uw hand. en steek ze in Mijn zijde: en bent niet ongelovig, maar gelovig. En Thomas antwoordde en zeide tot Hem: Mijn Heere en mijn God!" O, vrienden, dit motief heeft wat op Thomas' ongelooft, nl. het zien van de liefde Gods in Christus.

II. In de tweede plaats zullen wij u enige van de liefelijke eigenschappen van die uitnemende liefde van Christus opnoemen.

1. De eerste eigenschap van Christus' liefde is, dat ze van eeuwigheid is. Jeremia 31: 3 „De Heere is mij verschenen van verre tijden! Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." Psalm 89:31-34 „Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten, en in Mijn rechten niet wandelen; indien zij Mijn inzettingen ontheiligen, en Mijn geboden; zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen. Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, en in Mijn getrouwheid niet feilen."

O, mijn vrienden, er zijn vele zoete beloften in de Bijbel; en deze houdt in, dat niettegenstaande alle droevige voorvallen die de Voorzienigheid op de weg van de uitverkorenen stelt, niet een enkele gebeurtenis bewijst, dat de Heere Zijn goedertierenheid van hen weggenomen heeft. „Want Zijn goedertierenheid zal Hij van hen niet wegnemen en in Zijn getrouwheid niet feilen." Al de zwakheden van de menselijke natuur maken een kind Gods niet onbevallig in de ogen van Christus; want hoewel zij zwart van zondige zwakheden en gebreken zijn, nochtans zijn zij dierbaar en lieflijk in Zijn oog, Hooglied 1: 5. Daarom, al is Zijn liefde niet altijd voor ons gevoel zo te bespeuren als wij het zouden willen, nochtans verandert die liefde evenmin als de zon zijn natuurlijke loop van hitte en helderheid op een bewolkten en donkeren dag. Daarom is dit een edele eigenschap van Christus' liefde; ze is van eeuwigheid tot eeuwigheid, want „dien Hij liefheeft, heeft Hij lief tot de einde."

2. De tweede eigenschap van Christus' liefde is, dat ze een sterke liefde is; hetwelk blijkt

- a. Uit wat Hij voor zondaren gedaan heeft;
- b. Uit wat Hij zondaren schenkt.

a. Hij heeft grote dingen voor zondaren gedaan. Hij nam op Zich al de zondeloze zwakheden van de menselijke natuur, niet van de zondige natuur; ja, Hij verdroeg een schandelijk en langzame dood, benevens een last des toorns, welken Hij doorworstelen moest; zo'n vloed des toorns, waarin alle zonen en dochteren Adams tot in alle eeuwigheid zouden verdronken zijn. Zo werd Hij, Die geen zonde gekend heeft, zonde en een vloek voor ons, opdat wij zouden worden rechtvaardigheids Gods in Hem, 2 Kor. 5:21. O, „niemand heeft meer liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden." O, mijn vrienden, indien u Christus wilt volgen bij alle trappen van Zijn vernedering, kunt u bevinden, dat de liefde van Christus een sterke liefde is, welke Hem zulke zaken voor zondaren deed ondergaan.

b. Hij schenkt grote zaken aan zondaren; waarmede Hij de kracht van Zijn liefde tot hen te kennen geeft. Want „Hij geeft genade en ere en Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen." Want Hij zegt: „Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt." Joh. 17: 24. Christus schenkt de

gelovige één te zijn met Hem en gemeenschap en heerlijkheid met de Vader; Hij geeft hen de heerlijkheid, die de Vader Hem gegeven heeft; en Hij schenkt hen een kroon van rechtvaardigheid, welke nimmer verwelken zal, en drenkt hen uit de beek Zijner wellusten, die in Zijn rechterhand is, eeuwiglijk.

O, mijn vrienden! Christus zal Zijn bruid niets ontzeggen, hetwelk Hij voor haar nuttig acht. O, welk een krachtige liefde! En voor al hetgeen Hij gedaan heeft en voor alles wat Hij haar geschonken heeft, verlangt Hij niets meer dan dat Hij de arbeid van Zijn ziel krijgt. O, Hij zal het niet tellen wat Hij gedaan heeft, indien wij maar Zijn liefde willen aanvaarden en Hem liefhebben; ja, evenals het van Jakob gold kan ook van Hem gezegd worden: De zeven jaren welke hij om Rachel diende, waren in zijn ogen als enige dagen, omdat hij haar liefhad. O, Zijn liefde is zo sterk, dat, al zou één van Zijn kinderen nog zo snel van Hem wegvlieden, Zijn liefde het zal achterhalen en terugbrengen. Paulus liep zeer snel, toen hij naar Damaskus ging om de kerk te vervolgen, maar Christus' liefde achterhaalde hem plotseling. Manasse liep zeer snel van Christus af, toen hij de straten van Jeruzalem deed stromen met onschuldig vergoten bloed en een gruwelteken oprichtte in het huis des Heeren en huichelarij pleegde; en nochtans was het Christus' liefde, welke hem achterhaalde en hem van de rand des verderfs terugbracht. Indien u een van degenen zijt, die de Vader aan de Zoon gegeven heeft, dan zal Hij u zekerlijk terugbrengen, al zou u ook naar de rand van de hel snellen.

3. De derde eigenschap van Christus' liefde is, dat ze zuiver en oprecht is. „Hierin is Zijn liefde, niet dat wij Hem lief hebben gehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad.” Niet uit oorzaak van enig voordeel, dat Hij door ons kan verkrijgen, want Hij is oneindig in alle volmaaktheden zonder ons; daarom kunnen wij Hem niet verrijken noch enige heerlijkheid aan Hem meer toevoegen. Wel kunnen wij Zijn eer verheerlijken en groot maken; dat is alles wat wij kunnen doen en wij ontvangen de bate er van. Christus' liefde is niet laag en hoerachtig; Hij bemint ons niet tot Zijn eigen voordeel, maar tot ons wezenlijk zielenheil en profijt. Het is een zuivere en oprechte liefde, strekkende tot onze winst.

4. De vierde eigenschap van Christus' liefde is, dat ze een verrokende en rijkmakende liefde is, want degenen aan wie Hij Zijn liefde komt weg te schenken zijn niet langer arm. Immers, hoe kunnen zij arm zijn, die Christus tot hun rijkdom hebben? „Alle dingen zijn uwe, en gij zijt van Christus, en Christus is Gods”, 1 Kor. 3: 22, 23. Indien Zijn liefde u geschonken is, dan worden alle dingen aangewend om tot uw welzijn te dienen; het goede zal u niet onthouden worden. Want hoewel „de jonge leeuwen armoede lijden en hongeren; die de Heere zoeken hebben geen gebrek aan enig goed”, Psalm 34: 11.

5. De vijfde eigenschap van Christus' liefde is, dat ze een vrije liefde is; Hij schenkt Zijn liefde vrij, zonder enige beloningen, daarom is het een vrije liefde. Want het aanbod is voor allen gelijk; indien u het maar uit Zijn hand wilt aanvaarden; Hij roept het aanbod uit tot u allen, zeggende: „O alle u dorstigen! komt tot de wateren.” O, mijn vrienden, alle andere liefde staat oneindig beneden deze vrije liefde. „Want waarlijk Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan”, Hebr. 2: 16. O, mijn vrienden, God heeft ons het middelpunt van Zijn liefde gemaakt! En daarom smee ik u, veracht Zijn liefde niet. Hij kwam niet om enige van de gevallen engelen te verlossen, maar het zaad Abrahams.

III. Wij zullen u thans aantonen, waarin Christus begeerlijk en liefelijk is.

1. Christus is begeerlijk en liefelijk in Zijn Persoon, want Hem woont al de volheid van de Godheid lichamelijk", Col. 2: 9. In Hem is al de volmaaktheid van de menselijke natuur. Hij is volkomen in kennis, want de Geest is Hem gegeven niet met mate. Dit was Zijn geschonken kennis. Hij is volmaakt in ingestorte kennis, want de psalmist zegt: „Genade is uitgestort in Uwe lippen; daarom heeft U, o God! Uw God gezalft met vreugdeolie, boven Uw medegenoten!" Psalm 45. Hij is volkomen in ondervindelijke kennis, want „Hij nam toe in wijsheid, en in grootte, en in genade bij God en de mensen", Lucas 2: 52. Dit alles is slechts de volkomenheid van Zijn menselijke natuur, maar wie kan Hem aanschouwen of beschrijven naar Zijn Godheid?

2. Christus is liefelijk in Zijn ordonnantiën onder Zijn volk. Hoogs. 2: 9 „Mijn Liefste is gelijk een ree, of een welp van de herten; ziet, Hij staat achter onzen muur, kijkende uit de vensteren, blinkende uit de traliën." O mensen, Christus is gans begeerlijk, wanneer Hij Zichzelf blinkende vertoont door de traliën. O, indien Hij deze dag voor ons mocht schitteren, zo zouden onze zielen met Petrus uitroepen: „Het is goed dat wij hier zijn", Matth. 17: 4. David vond Hem beminnelijk in Zijn instellingen, toen hij zeide: „Ik verblijde mij in degenen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des Heeren gaan", Ps. 122: 1. „O, één dag in Zijn voorhoven is beter dan duizend elders", Ps. 84: 11. O mijn vrienden, volgt Hem in Zijn ordonnantiën, in de hoop een blik van Zijn gelaat te ontvangen; en al krijgt u Hem te zien of niet, nochtans is Hij gans begeerlijk en beminnelijk. Evenals de zon aan het firmament schoon is, wanneer ze bij bewolkten hemel niet gezien kan worden, zo is Christus heerlijk en schoon voor Zijn volk, zelfs ten tijde van afwezigheid, wanneer Hij Zijn gelaat verbergt en niet gezien wordt. O, dat het Christus mocht behagen om de sluier van onze ogen te nemen, opdat wij Zijn schoonheid mochten zien.

3. Christus is liefelijk in Zijn geboden en bevelen; en daarom zegt David: „Hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn betrachting den gansen dag. Zij maakt mij door Uw geboden wijzer dan mijn vijanden zijn; want zij is in eeuwigheid bij mij. Ik ben verstandiger dan al mijn leerars, omdat Uw getuigenissen mijn betrachting zijn. Ik ben voorzichtiger dan de ouden, omdat ik Uwe bevelen bewaard heb", Ps. 119: 97-100. O, hoe liefelijk zijn Zijne geboden en daarom kunnen wij met Paulus zeggen: „Alzo is dan de wet heilig, en het gebod is heilig, en rechtvaardig, en goed." Ze is het afschrift van de wille Gods voor ons en moet daarom bemind worden. Maar helaas! „Wij zijn vleselijk en verkocht onder de zonde."

4. Christus is beminnelijk in Zijn beloften. Waar is de Christen, die deze waarheid niet beamen zal, dat Christus liefelijk is in Zijn beloften? Want er zijn genadebeloften, waardoor de gelovigen in staat gesteld worden hun plichten niet te verzaken en waardoor de ziel zich in God kan verheugen. Zoals Maria deed, Lukas 1: 46, 47 „En Maria zeide: Mijn ziel maakt groot de Heere; en mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker." O mijn vrienden! De liefelijkheid van Zijn beloften heeft velen doen opstaan na hun gebeden gelijk een Hanna; hun aangezichten waren niet meer droevig. Hierdoor kunnen de gelovigen hun twijfelingen en vrezes verdrijven en worden zij versterkt tegen beproevingen en vervolgingen.

5. Christus is liefelijk in Zijn genade betoningen. Vandaar zegt Salomo in Hooglied 1: 2 „Hij kusse mij met de kussen Zijns monds; want Uw uitnemende liefde

is beter dan wijn. Uw oliën zijn goed tot reuk; Uw Naam is een olie, die uitgestort wordt; daarom hebben U de maagden lief." O, hoe beminnelijk is Christus in de betoningen van Zijn genade! Dit doet de gelovigen met Efraim zeggen: „Wat heb ik meer met de afgoden te doen ?”

6. Christus is beminnelijk in Zijn heerschappij en in de gangen van Zijn Majesteit onder Zijn volk. Openb. 19: 16 „En Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dijnen deze Naam geschreven: *Koning der koningen, en Heere der Heeren*. De heerschappij is op Zijn schouder. Hij regeert en regelt al de zaken Zijns volks tot Zijn eer en hun welzijn. Ja, Hij verijdelt de plannen van de goddelozen, wanneer deze Zijn volk denken te vernietigen. Hij gebruikt de vijand slechts tot beproeving huns geloofs; waarbij Hij de bedorvenheid en geveinsdheid, die in vele onzer harten is, ontdekt. De vijanden beogen onze ondergang, maar Hij doet hen door Zijn heerschappij ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van de heerlijkheid werken. En aldus is Christus beminnelijk in Zijn heerschappij.

7. Christus is lieflijk in Zijn kruis. Maar ik weet, dat vlees en bloed dit niet zullen onderschrijven. Nochtans is het waar; want „indien gij gesmaad wordt om de Naam van Christus, zo zijt gij zalig; want de Geest van de heerlijkheid en de Geest van God rust op u,” 1 Petr. 4: 14. Wat deze waarheid betreft, kan ik getuigen van de ervaring van de heiligen, want toen het kruis zwaar op hen scheen te drukken, bevonden zij dat de liefde Gods het zoetst voor hen was. Paulus en Silas zongen psalmen in de gevangenis. En sommigen hebben moedig de dood doorstaan en hebben gezegd, dat zij hun deel niet voor al de genoegens van de wereld wilden verwisselen. Daarom vreest het kruis niet, maar vertroost uzelf met deze heerlijke belofte: Jes. 43: 2 „Wanneer u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken.” O mijn vrienden, ergert u niet aan het kruis, want Hij heeft een koets om u in te leiden: „gemaakt van het hout van Libanon; de pilaren derzelve maakte hij van zilver, haren vloer van goud, haar gehemelte van purper; het binnenste was bespreid met de liefde van de dochteren van Jeruzalem,” Hooglied 3: 9, 10. O! u zult ervaren, dat Hij onwrikbaar in Zijn liefde is, zodat u eindelijk zult onderschrijven, dat Hij beminnelijk is in Zijn kruis.

8. Christus is liefelijk in Zijn woonstede Boven. Er wordt gezegd in Openbaring 8: 1 „En toen Het het zevende zegel geopend had, werd er een stilzwijgen in de hemel, omtrent van een half uur.” Al de verheerlijkte schepselen zwegen van bewondering stil om Zijn liefde te aanschouwen in het werk van verlossing. Maar alles, waartoe wij hier kunnen geraken, is slechts een glimp van Zijn liefde; want ze gaat oneindig boven onze bevattingszucht, zodat, indien wij ooit de liefelijkheid van Christus in Zijn woonstede boven zullen zien, wij ons zullen moeten wegschamen over hetgeen wij over Zijn liefde hier gesproken hebben en dat het ver boven ons vermogen ging. Van de serafijnen wordt vermeld, dat een iegelijk zes vleugelen had; met twee bedekte ieder zijn aangezicht, en met twee bedekte hij zijn voeten, en met twee vloog hij", Jes. 6: 2. Met twee bedekte hij zijn aangezicht, omdat wij Zijn heerlijkheid niet kunnen waarnemen; met twee bedekte hij zijn voeten, omdat wij Zijn gangen niet kunnen bespeuren; met twee vloog hij, namelijk heel snel in zijn beweging. O mensen, wij kunnen Zijn liefelijkheid in Zijn woonstede boven niet vatten en beschrijven. Mozes zag slechts Zijn achterste delen. Wij zouden de beminnelijkheid van Christus in Zijn woonstede boven niet kunnen verdragen, voordat

wij in de hemel zijn. En daar zullen wij ze aanschouwen, hoewel nooit verstaan; nochtans is Zijn verzoek aan de Vader: „Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt.”

Welaan, u hebt gehoord, dat Christus beminnelijk is in Zijn persoon, liefelijk in Zijn ordonnantiën, heerlijk in Zijn geboden; begeerlijk in Zijn genade; beminnelijk in Zijn beloften, in Zijn heerschappij; liefelijk in Zijn kruis en Zijn hemelse woonstede. Daarom neem Hem aan als uw Liefste en als uw Vriend.

IV. Thans zullen wij u onderscheidene hoedanigheden aangeven, welke vereist zijn in uw liefde tot Hem.

1. Het moet nieuwe liefde zijn. Wij moeten een nieuw hart hebben, want wij kunnen Hem niet liefhebben met het oude hart; daarom moeten wij een nieuw hart van Hem begeren. „Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel: het oude is voorbijgegaan, ziet; het is alles nieuw geworden”, 2 Kor. 5: 17. Niet slechts een nieuw lichaam, maar een nieuw schepsel. Het moet een nieuwe geschapen hoedanigheid zijn, die door de gehele mens gaat. Waarom wordt onze gehoorzaamheid in onze Catechismus een nieuwe gehoorzaamheid genaamd? Omdat onze gehoorzaamheid moet voortvloeien uit een nieuwe, geschapen hoedanigheid in het hart; en al de leden van ons lichaam moeten anders werken voor Christus. Met Efraïm moeten wij zeggen: „Wat heb ik meer met de afgoden te doen?”
2. Wij moeten Christus waar en oprecht beminnen. Er zijn veel mensen, die Christus met hun woorden belijden en evenwel met hun daden te kennen geven, dat zij Hem verloochenen. Maar u behoort Hem oprecht lief te hebben en in waarheid.
3. Wij moeten Hem geheel en al liefhebben. U moet Hem liefhebben in alles, dat Hij voor u is en in alles, hetgeen Hij van u verlangt. Velen zouden tevreden zijn om Christus als hun profeet te ontvangen, teneinde hen te onderwijzen; en als hun priester, om de toorn Gods. tegen hen te stillen. Maar zij zouden Hem niet als hun Koning begeren om over hen in hun harten te regeren. Zij onderwerpen zich niet aan Zijn heerschappij, want zij hebben afgoden bemind en willen deze navolgen. Doch, mijn vrienden, u moet Hem geheel liefhebben, niettegenstaande alle ongemakken, welke zich op uw weg kunnen voordoen. U moet uzelf ten volle aan Hem overgeven! O, houdt niets terug; tijd noch kracht! O mijn vrienden, mocht u al het uwe, uzelf en de uwen aan Zijn wil overgeven. U moet alles aan Zijn voeten leggen. De reden, waarom velen in een ure van verzoeking bezwijken, is omdat zij Christus niet geheel liefhebben. Daarom, zo het uw begeerte is om in een ure van verzoeking standvastig te blijven, hebt Hem ganselijk lief en legt alles aan Zijn voeten.
4. Wij moeten Christus met een verheven liefde beminnen. U moet Hem boven alle dingen liefhebben.

Maar u zult zeggen: *mogen wij dan geen andere zaak liefhebben?*

Ik antwoord: ja, u mag andere zaken liefhebben, in zover uw liefde tot deze zaken kan dienen om Christus' liefde tot u te brengen en uw liefde tot Hem te versterken. Doch ik zeg, u moet Hem boven alles liefhebben; wanneer Hij en andere dingen met elkaar wedijveren, zo moet u alles prijsgeven en Christus aanhangen. U moet de wereld, uw naam, eer, reputatie, betrekkingen, bloedverwanten, ja uw leven prijsgeven; u moet deze zaken niet te dierbaar achten en om Christus' wil afstand ervan kunnen doen.

5. Wij moeten Hem liefhebben, alleen om Hemzelf, en niet om enige vergelding, welke wij van Hem zouden kunnen verwachten; want dat is slechts afgodische liefde. Daarom onderzoekt en beproeft uzelf, om te weten welke de grond is waarom u Hem liefhebt; of het is om beloning of om Hemzelf. Satan zou deze soort van valse liefde gaarne aan Job hebben willen toedichten, toen hij zeide: „Is het om niet, dat Job God vreest? Hebt Gij niet een betuiging gemaakt voor hem, en voor zijn huis, en voor al wat hij heeft rondom? Het werk zijner handen hebt Gij gezegend, en zijn vee is in menigte uitgebroken in de lande. Maar strek nu Uw hand uit, en tast aan alles, wat hij heeft; zo hij U niet in Uw aangezicht zal zegenen!” Maar Satan was een valse leugenaar. Want toen al het goed en Jobs bezittingen weg waren, zei hij: „*De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd!*”

Toepassing

En nu, mijn vrienden, u moet Christus liefhebben met een nieuwe liefde, met een oprechte liefde, met een volkomen liefde, met een verheven liefde; en u moet Hem beminnen om Hemzelf en niet om enige zaak, welke u van Hem ontvangt: anders zal Hij uw liefde afwijzen en zal ze niet aanvaarden. Nu, wat dunkt u hiervan, man of vrouw, jongen of meisje, bent u bereid om Christus als het Voorwerp van uw liefde te aanvaarden? U hebt gehoord dat Hij een beminnelijk Persoon is; u hebt verscheiden van de eigenschappen van Zijn liefde beluisterd; en zult u dan niet met de bruid zeggen: „*Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk; Hij is onze Liefste en onze Vriend?*” Maar ik vrees, dat er verscheiden soorten mensen zijn, die dit aanbod in de wind zullen slaan.

1. Er zijn sommigen, die afgoden gekozen hebben en hen willen navolgen. Maar laat mij u zeggen, o man of vrouw, die andere minnaars dan Christus verkoren hebt, u zult Zijns gelijke niet vinden, waarheen u ook gaat. Want alle andere minnaars zijn bij Hem geacht, minder dan niets. Het is uw blindheid en dwaasheid, die u enige andere zaak in Christus' plaats doet stellen. O, dat onze ziel in verborgen plaatsen voor u kon wenen!
2. Er zijn anderen, die Christus zouden willen aannemen, maar zij menen dat Hij een harde en strenge Meester is. Zij denken, dat Zijn heerschappij gestreng is en daarom kunnen zij niet door Zijn wetten geregeerd worden. Maar zij moeten ruimte van beweging hebben. voor hun lasteren, zweren en Sabbatsontheiliging. Het juk van Zijn geboden wensen zij niet op zich te nemen; en zij achten het een moeilijke en harde zaak om het kruis dagelijks op te nemen.
3. Er zijn sommigen, die dadelijk zullen zeggen, dat zij Christus zullen aannemen, maar voor het ogenblik nog niet; nog een poosje moeten zij hun afgoden koesteren. Doch, o mijn vrienden, stelt niet uit tot een andere tijd. Wanneer Christus thans om uw liefde vraagt, gaat niet weg, zoals Felix, zeggende: „Voor ditmaal ga heen!” opdat het vonnis tegen u niet uitgesproken worde, dat u nooit in Zijn rust zult ingaan. Daarom, indien u Zijn aanbod in het heden niet aanneemt, zal het vonnis tegen u uitgesproken worden. En evenals Hij u riep en u niet wilde antwoorden, zal u roepen, zonder dat Hij u antwoorden zal. Maar „Hij zal lachen in ulieder verderf en zal spotten, wanneer uw vreze komt.”
4. Wij zijn sommigen, die Christus zouden willen liefhebben, maar eveneens hun afgoden. Maar ik zeg u, u moet Hem alleen liefhebben; Hij zal geen

medeminnaars dulden. Indien iemand van u zijn afgoden tot Christus brengt, dan zal Hij u en uw afgoden wegwerpen. Daar is geen plaats voor u en uw afgoden op het smalle pad, hetwelk naar het leven leidt. U en uw afgoden kunnen inderdaad verder wandelen op de brede weg naar de hel, maar u kunt niet samen wandelen op de nauwe weg ten hemel.

5. Er zijn sommigen, die iets in Christus zouden willen beminnen, maar zij willen Christus niet geheel liefhebben. Zij beminnen niet de geestelijke omvang van Zijn geboden. Maar ik zeg u, u moet elk deel van Christus liefhebben. U moet Hem beminnen zowel in Zijn geboden en beloften als in Zijn bedreigingen. U moet Hem geheel of niets van Hem beminnen, want Hij is geheel uw liefde waardig.
6. Er zijn sommigen, die Christus wilden liefhebben, indien zij bezittingen en goederen konden verwerven. Och mensen, indien er deze dag huizen en landerijen uit te delen waren geweest, wat zou er een beweging in het land geweest zijn om deelgenoten van die goederen te worden. Doch, o mijn vrienden, is Christus Zelf geen rijkdom genoeg? Als u Hem bezit, dan zal het u aan niets ontbreken, hier en hiernamaals. U zult rust krijgen Boven. Neemt Christus en u zult rust verkrijgen van al uw moeitevolle zorgen; waar u dag en nacht niet zult ophoudende Heere te prijzen! Dit zal al uw vermaak zijn.
7. Er zijn sommigen, die Christus zouden liefhebben, indien Hij van het kruis gescheiden ware. Maar zij kunnen er niet aan denken het kruis te dragen. Maar ik zeg u, dat Christus liefelijk is in Zijn kruis en indien u Christus uw liefde verpandt, zo zal dit uw ervaring wezen. O, mijn vrienden, indien u de waardij van Zijn liefde kende, zou u het niets achten om door de hel voor Hem te strijden.
8. Er zijn sommigen, die menen Christus lief te hebben, maar zij hebben Hem te overhaast lief. Zij hebben de zaak niet overwogen en daarom nemen zij hun woord terug, evenals het zaad, dat op steenachtige plaatsen valt. Daarom, dat uw besluit goed doordacht zij, opdat u in de ure van verzoeking mag staande blijven.
9. Er zijn sommigen, die Christus zouden liefhebben, indien zij konden denken, dat Hij hen wilde liefhebben. O, twijfelt niet aan Zijn liefde; want Hij biedt ze u vrij aan, als u die liefde vrij van Zijn hand wilt aannemen.
10. In de tiende plaats zijn er evenwel sommigen (en ik vrees, dat zij dun gezaaid zijn), die Christus zullen beminnen, of Hij hen liefheeft of niet. Job 13: 15 „Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen ?” Tot dezulken zeg ik: Werkelijk, u behoeft niet te vrezen!

Welaan, ik had enige beweegredenen moeten aanwenden om u te overreden Christus uw liefde te verpanden, maar ik geloof, indien hetgeen reeds gesproken is, geen genoegzame beweegreden zijn om u te overreden, dan weet ik, dat niets dit zal kunnen doen. En daarom begeer ik, dat u mocht kunnen zeggen: „Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend!”

6. De liefde van Christus de grondslag van der gelovigen liefde tot Hem. II.

Zijn gehemelte is enkel zoetheit, en al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zo'n is mijn Liefste, ja, zo'n is mijn Vriend, u dochters van Jeruzalem! Hooglied 5: 16.

VOORWOORD.

Mijn vrienden, waarom bent u hier deze dag gekomen? O, dat wij enigen ijver en lust in uw begeerten naar Christus konden verwekken! O, dat het niet zij om slechts uw ogen en oren te verzadigen, maar tot uw geestelijk welzijn en voordeel. O, mijn vrienden, indien op de top van gindse helling een groot koning naderde, zou er niet een grote beweging onder uw midden ontstaan en zou u niet opstaan om voor hem te wijken? En zouden alle ogen niet met aandacht op hem gevestigd zijn? O mensen, wij verwachten de tegenwoordigheid van een groot Koning onder ons midden, Die beloofd heeft *te komen waar Hij Zijns Naams gedachtenis stichten zal*. Daarom, mocht Hij u een aandachtig oor en hart schenken om te horen wat God de Heere zal zeggen. O, dat Koning Christus deze dag door de wolken op ons wilde neerzien! En dat wij mochten oprijzen en Hem ingang doen hebben in onze harten.

Laat ons bidden.

Ik zal niet herhalen wat ik in de voormiddag gesproken heb; ik noemde slechts één lering uit deze tekst, namelijk

A. Dat de liefde en liefelijkheid van Christus de grondslag is der gelovigen liefde tot Hem.

En thans kom ik tot een tweede lering uit deze woorden, namelijk

Lering B. ***Dat Christus een wezenlijke Vriend is.***

Hij gebruikt geen ijdele plichtplegingen, want in Joh. 15: 13 en 14 zegt Christus: „Niemand heeft meer liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden. Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet, wat Ik u gebiede.” Christus is die Liefhebber, Die meer aankleeft dan een broeder. En als u Hem tot uw Vriend neemt, al het u nooit aan enig vriendschapsblijk uit Zijn hand ontbreken.

In het behandelen van deze tweede lering zullen wij aantonen:

- I. Welk een Vriend Christus is.
- II. De onderscheiden vriendschapsdaden, welke Hij voor Zijn volk verricht.
- III. Met een woord van toepassing eindigen.

I. Om u aan te tonen welk een Vriend Christus is, zal ik slechts enkele zaken kunnen noemen.

1. Hij is een zekere en oprechte Vriend, zonder enig bedrog of enige geveinsdheid. Want het is Zijn wezenlijke eigenschap, daar Hij God is. „Hij is de God van de waarheid, Die niet liegen kan.” Hij is een wezenlijke Vriend in al hetgeen Hij u aanbiedt.

2. Hij is een Vriend voor u ter oorzaak van uw heil en welzijn. Sommigen willen uw vrienden worden, maar om welke reden? Omdat zij hun eigen welzijn en voordeel voor ogen stellen. Want de rijke man had vele vrienden, maar „de arme wordt zelfs van zijn vriend gehaat,” Spreuken 14: 20. Maar Christus is een Vriend;

alleen tot uw eigen best en welzijn. En al was u nog zo arm, Hij zal u niet verachten en haten, maar u beschermen en als een Vriend behandelen, en u rijk maken, indien u het slechts uit Zijn hand wilt aannemen.

3. Hij is een machtige Vriend. Misschien zijn er sommigen, die u gaarne zouden willen helpen, maar het ontbreekt hun aan macht. Doch, o, Christus is een machtige Vriend, Die u in de grootste benauwdheden kan bijstaan! Hij is „Deze, Die van Edom komt met besprenkelde klederen, van Bozra; Die voorttrekt in Zijn grote kracht; Die machtig is om te verlossen,” Jes. 63: 1. Het is de Heere, Wiens ogen het ganse land doortrekken om Zijn macht te tonen ten behoeve van degenen, die in Hem vertrouwen. De een of andere wezenlijke vriend kan u misschien enig goed doen, maar het kan boven zijn macht gaan om u juist datgene te schenken, waaraan u behoefte hebt. Maar Christus is een machtige Vriend en is altijd in staat om u goed te doen in uw grootste moeilijkheden en benauwdheden. Van Hem kan niet gezegd worden, hetgeen Diogenes tot Alexander zeide; deze Diogenes was een heidense wijsgeer. Eens was hij zich aan het baden, toen Alexander de Grote hem kwam bezoeken. Deze vroeg Diogenes, wat hij voor hem doen kon en wat hij van hem wenste te hebben. Diogenes antwoordde: „Datgene, hetwelk u mij niet kunt geven, maar momenteel aan mij onthouden wordt”; waarmee hij de stralen van de zon bedoelde. Maar Christus is zo'n Vriend, Die u alle dingen geven kan, welke voor uw welzijn en nut strekken.

4. Christus is een bereidwillige Vriend; want evenals Hij machtig is om u goed te doen, Zo is Hij gewillig om u Zijn goedheid te schenken; zoals blijkt uit al de beloften en uitnodigingen, welke Hij aan zondaren gedaan heeft. Hij roept allen, die vermoeid en belast zijn onder het gevoel van hun zonde om tot Hem te komen en Hij zal hun rust geven. En Zijn gewilligheid om u goed te doen wordt bevestigd door de ervaring van de heiligen, die nog steeds ervaren, dat Hij Zijn woord komt te bevestigen.

5. Christus is een liefhebbende Vriend. U weet, dat een liefhebbende vriend u in de grootste benauwdheid nabij blijft. O, mijn vrienden, Christus is zo'n Vriend, Die u in al de droeve omstandigheden, waarin u kunt verkeren, zal komen bijstaan; „wanneer u op uw ziekbed ligt, zal Hij u ondersteunen op het ziekbed”, Ps. 41:4. Hij zal op geen afstand uw lijden gadeslaan, want Hij is zo vriendelijk en goed, dat Hij in uw grootste smarten het dichtst bij u zal zijn; zodanig leeft Hij met u mede, dat „wie ulieden aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan.” En de oogappel is, zoals u weet, het teerste gedeelte van het lichaam, waardoor Hij betoont Zijn medelijden met Zijn volk in al hun zondeloze zwakheden, als in afmatting, verzwakking, koude. Zo vriendelijk is Christus, dat Hij rekening houdt met de omstandigheden en toestanden van al Zijn vrienden.

6. Christus is een getrouw Vriend; om zo te spreken zijn Christus' woorden Zijn daden; want Hij belooft nimmer enig goed, of Hij vervult Zijn woord. Ja, niets kan Hem weerhouden om in de behoeften en noden van Zijn vrienden te voorzien. Van Hem kan niet gezegd worden, wat Salomo zegt van het vertrouwen op een trouweloze, ten dage van de benauwdheid, *dat het is als een gebroken tand en verstuipte voet*, Spreuken 25: 19, Hoe meer u op dezulken vertrouwt, des te meer zult u bedrogen uitkomen. Maar hoe meer u op Christus leunt en steunt, des te meer zult u Zijn getrouwheid ervaren. Daarom: „Werp uw zorg op de Heere, en Hij zal u onderhouden.” Indien u uzelf en uw last op Hem wilt leggen, zo zal Hij beide u en uw last dragen.

7. Christus is een trouwe en standvastige Vriend. In Hem is geen verandering of omkering, welke Zijn betrekking tot u kan veranderen. Rijken mogen hun houding

veranderen, naarmate uw toestand in de wereld afneemt of toeneemt. De achting van de groten van de aarde is veranderlijk, maar Christus is een standvastige Vriend, Die u in uw grootste nood wil bijstaan. Hij is niet als andere vrienden, die onstandvastig en onzeker zijn, in hun eigen bereidwilligheid en vermogen, in het verrichten van vriendschapsdaden; want Hij is altijd gewillig en het ligt altijd in de kracht Zijner handen om u goed te doen.

Daarom mijn lieve vrienden, neemt Hem als uw Vriend. De vriendschap van de meeste mensen heeft weinig waarde; immers is ze zeer ongedurig en wisselvallig. Maar o mensen, Christus is een getrouw Vriend en die Hij eens liefheeft, die heeft Hij lief tot de einde. Daarom smee ik u Hem tot uw Vriend te nemen, want Hij zal u bijstaan en beschermen in uw grootste moeiten; want „zalig zijt gij, indien u gesmaad wordt om de ‚Naam van Christus, want de Geest der heerlijkheid, en de Geest van God rust op u”, 1 Petrus 4:14. Daarom dan, indien u Hem tot uw Vriend aanneemt, zal het u nooit aan een vriend ontbreken. Hij is zo'n Vriend, Die u gezondheid in uw ziekte wil geven; ja, zodanig is Zijn vriendschap, dat „Hij u in zes benauwdheden zal verlossen, en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren”, Job 5: 19. „Wanneer gij door het water zult gaan, zal Hij bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken”, Jes. 43: 2. Welaan, mijn geliefden, neemt Hem als uw Vriend en zegt van Hem, als de bruid hier doet: „Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend.”

II. De tweede zaak, waarover ik aangaande deze lering zou spreken, **is u de onderscheiden vriendschapsdaden aantonen, welke Christus voor Zijn vrienden verricht.** Al zouden alle machten in hemel en op aarde hun kracht verenigen, zouden zij toch niet deze daden van vriendschap kunnen verrichten, welke Christus doet.

1. De eerste vriendschapsdaad, welke Christus heeft verricht of voor al Zijn vrienden doen zal, is de wegneming van een last van zonde en toorn. Want „Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem,” 2 Kor. 5:21. Gij weet mensen, dat, indien u onder een zware last gebukt ging, zwaarder dan u zou kunnen dragen, u hem voor een vriend zou rekenen, die u er van zou bevrijden. Christus heeft een zwaardere last van uw schouders genomen dan het gewicht van al deze bergen, die rondom ons zijn. Ja, de goddelozen zouden in de grote dag des oordeels liever het gewicht van de bergen dragen dan de tegenwoordigheid van het Lam verduren, Die hen zal oordelen. Heeft dan Christus, o mensen, die Zijn vrienden zijn, geen grote vriendschapsdaad verricht om zo'n last van u weg te nemen? O, mijn vrienden, indien u het gewicht van deze zaak kende, zoals diegenen het verstonden, waarvan in Hand. 2: 37 gesproken wordt, die verslagen werden in het hart en tot Petrus en de andere apostelen zeiden: „Wat zullen wij doen, mannen broeders?” Dan zou u dit inderdaad een daad van vriendschap achten.

2. De tweede vriendschapsdaad, welke Christus voor u wil bewijzen is deze, dat Hij u helpen wil in uw geestelijken strijd tegen uw geestelijke vijanden. Hij zal uw vijanden onderwerpen. Hij moet de kroon en de overwinning hebben; want Hem moet u al de lof en de eer van uw zegepraal schenken, dewelke u door Hem hebt verworven. Wij lezen dat Joab, wanneer hij krijgt tegen Rabba, koning David laat halen om tegen de stad te krijgen en haar in te nemen, „opdat niet, zo zegt Joab, zo ik de stad zou innemen, mijn naam over haar uitgeroepen worde”, 2 Samuël 12:26-28. Ik denk dat dit de grootste daad van trouw geweest is, welke Joab ooit aan David heeft bewezen,

om hem te roepen, opdat de eer van de overwinning alleen aan David mocht worden toegebracht. Zo mijn vrienden, hebt u uw Rabba's te bekrijgen en te belegeren; uw sterke verdorvenheden en uw ongedode wereldse lusten, en indien u hen wilt overwinnen, dan moet u om Koning Christus zenden en door Hem de stad innemen en de zege behalen. Want u zult nooit over één van deze vijanden zegevieren zonder Hem. Daarom, indien wij trouwe onderdanen van Christus begeren te zijn, zo maakt gebruik van Hem om u te helpen en laat Hem alle lof geschonken worden! O mensen, Christus is zo'n Vriend. Die u van de veelheid van u moeiten en alle geestelijk kwaad bevrijden en verlossen wil. Het gezicht van deze zaken deed Paulus uitroepen: „Ik, ellendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?” Rom. 7:24. Doch daarna mag hij uitroepen: „Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus”, 1 Kor. 15: 57. O mensen, indien u Christenen bent, zult u het geen geringe vriendschapsdaad achten, om in de oefening van heiligheid voortgeholpen te worden. Een ware gelovige zal de heiligmaking even groot achten als de rechtvaardigmaking. Mijn vrienden, heiligheid draagt een geschenk in haar schoot. Indien u van Christus gebruik wilt maken, zal Hij u deze vriendschapsdaad bewijzen om uw geestelijke vijanden te onderwerpen en u de overwinning te schenken; alleen laat Hij de eer hiervan mogen ontvangen.

3. De derde daad van, vriendschap, die Christus voor Zijn vrienden zal verrichten, is dat Hij u beschermen zal tegen alle kwaad, zowel tegen geestelijk als tijdelijk kwaad. Tijdelijk onheil zal u niet hinderen; want Hij heeft u Zijn woord gegeven, dat zij u niet zullen deren, maar u ten goede zullen komen. Want wie kan door het vuur gaan en daardoor niet verbranden dan degenen, die Zijn tegenwoordigheid smaken? Och mensen, u behoeft niet te vrezen, want Hij zal u beveiligen door water en vuur, zodat de vlam u niet zal aansteken noch de rivieren u zullen overstromen. En wanneer u in de benauwdheid verkeert, zal de Heere een weg voor u ontsluiten om te ontkomen.

4. De vierde daad van vriendschap, die Christus voor Zijn vrienden zal verrichten, is deze, dat Hij voor u zorgen zal. Hij zal in al uw noden en behoeften, zowel geestelijke als tijdelijke, voorzien. Indien u verlangend bent, zo zal Hij u geestelijk leven schenken. Want wanneer de ellendigen en nooddriftigen water zoeken en er geen is, en hun tong van dorst versmacht, zo zal Ik, de Heere, hen verhoren; Ik, de God Israëls zal hen niet verlaten. Ik zal de rivieren op hoge plaatsen openen, en fonteinen in het midden van de valleien; Ik zal de woestijn tot een waterpoel zetten, en het dorre land tot watertochten", Jes. 41: 17, 18.

En wat uw tijdelijke behoeften betreft, ook deze zullen vervuld worden. U zult geen gebrek hebben aan voedsel en drank, hetwelk u ten nutte is. Psalm 34: 11 „De jonge leeuwen lijden armoede, en hongeren. Maar die de Heere zoeken hebben geen gebrek aan enig goed.” In het zesde hoofdstuk van Mattheus doet de Heere Jezus veel moeite om uw ongeloof te verdrijven betreffende uw noodzakelijke voorziening; want Hij zegt in vers 25: „Daarom zeg Ik u: wees niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten, en wat gij drinken zult; noch voor uw lichaam, waarmede gij u kleden zult; is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleding?” En in vers 26 „Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaïen, noch verzamelen in de schuren; en uw hemelse Vader voedt nochtans dezelve; gaat gij dezelve niet zeer veel te boven?”

O mensen! Indien u Christus als uw Vriend kiest, behoeft u niet te vrezen. Maar Hij zal voor u zorgen. Daarom moesten wij met opgewektheid vervuld zijn, wanneer onze

goederen ons ontfroefd worden, omdat Hij zulks van onze hand eist; want Hij zal immers, naardat Hij het nodig oordeelt, ons wederom overvloed schenken.

O, mijn vrienden, uw ongeloof heeft velen doen neigen tot hun kromme wegen. U twijfelt aan de Goddelijke Voorzienigheid en dit is de oorzaak, dat velen hun goederen, die de Heere hun geschonken heeft, aan de vijand hebben gegeven om zwaarden aan te schaffen teneinde Zijn vrienden te doden. O, het was beter geweest, dat u nooit deze goederen bezeten had dan dat u ze aan Zijn vijanden komt te schenken. U zult zeggen, indien wij de „cess” „schatting” (zie aant. 21) niet betalen, dan zullen wij al het onze moeten verlaten en zullen niet meer in ons onderhoud kunnen voorzien. Doch o vrienden, indien u Christus als uw Vriend aanneemt, zo behoeft u niet te vrezen. Wantrouwt Zijn Goddelijke Voorzienigheid niet. Wij zouden u in deze tijd velen kunnen opnoemen, die de „cess” niet betaald hebben en voor wie nochtans gezorgd wordt. Welaan dan, in welke toestand iemand van u ook verkeerd heeft en in deze voorbijgane jaren geleden heeft, Christus heeft tot heden toe voor ulieden gezorgd, en zal zulks nog steeds doen, indien u Hem getrouw verwacht, hoewel ge u niet altijd bewust bent vanwaar uw verzorging komt. En, o mijn vrienden, indien u uzelf meer aan deze weg wilde overgeven, zou u meer rust en vrede in uw consciëntie ervaren.

5. De vijfde daad van vriendschap, welke Christus u zal bewijzen is deze, dat Hij alle dingen voor u ten goede zal doen medewerken. Alles dat Hij over u beschikt zal u ten goede moeten medewerken. Indien voorspoed tot uw welzijn dient, zal Hij u dit geven. Maar indien Hij acht, dat andere bedelingen u meer ten goede zullen zijn, zullen zij u niet onthouden worden. „En wie is het, die u kwaad doen zal, indien gij navolgers bent van het goede?” Als wij Christus als onze Vriend zullen kiezen, zal Hij ons winst doen trekken uit het verlies, dat wij in de wereld geleden hebben, want „onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van de heerlijkheid.”

6. De zesde daad van vriendschap, welke Christus voor ons verricht is deze, dat Hij ons tuchtigt en kastijdt. Hebr. 12: 6, 7, „Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijken zoon, dien Hij aanneemt. Indien gij de kastijding verdraagt, zo gedraagt Zich God jegens u als zonen.” Daarom zeg ik, dat des Heeren kastijdingen bewijzen van Zijn vriendschap en tekenen van Zijn liefde jegens ons zijn.

- a. Met betrekking tot het doel, waartoe Hij ze over ons brengt; want al Zijn kastijdingen dienen om de ziel van het verderf te redden. En hoewel de buitenzijde van de kastijding smartelijk en pijnlijk mag schijnen, toch geeft zij wanneer men het innerlijke beschouwt, van zich een vreedzame vrucht van de gerechtigheid.
- b. Christus' kastijdingen zijn welgezind wat betreft haar maat en grootte; want ons overkomt oneindig minder dan wij van Zijn hand verdienen, want wij hebben Gods hevige toorn en vloek verdiend, zowel hier als hiernamaals.
- c. Christus' kastijdingen zijn vriendschappelijk met opzicht tot de uitwerking, welke zij hebben; hetwelk wij kunnen zien uit Psalm 119:67 „Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik. Maar nu onderhoud ik Uw woord.” De Heere heeft verdrukkingen aangewend als een middel tot 's mensen bekering, Hosea 5: 15 „Als hun bang zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken.” De Heere deed zo bij Manasse. De Heere wendt verdrukkingen dikwijls aan tot een geneesmiddel om Zijn volk te genezen van hun zonde. Sommigen houdt Hij in een lagen en nederigen staat in de wereld om hoogmoed voor hun ogen te

verbergen. En Hij geeft sommigen hier een kleine proeve van de hel in hun consciëntie, opdat zij hiernamaals de hemel des te zoeter zullen bevinden. Anderen zijn op de aarde in moeilijke omstandigheden, opdat zij mochten worden uitgedreven tot Christus. Zo kunnen wij dus zien, dat Christus' kastijdingen bewijzen zijn van vriendschap, die Hij voor Zijn volk verricht, zowel met opzicht tot Zijn bedoelingen als ten opzichte van haar uitwerkingen.

7. De zevende daad van vriendschap, welke Christus voor Zijn volk verricht is deze, dat Hij hen leidt; want Hij is gegeven tot een vorst en gebieder van de volken. O mensen, Christus verschaft en bekrachtigt niet alleen de instrumenten om Zijn volk te leiden, maar soms leidt Hij hen onmiddellijk Zelf, door Zijn Woord en Geest. Daarom, mijn geliefden, zult u Christus niet als uw Vriend kiezen, opdat Hij u in alle waarheid leide? Want Hij wil Zijn Woord voor ons en buiten ons geven om tot richtsnoer te dienen, en Zijn Geest in ons om ons te leiden; welke is het woord achter ons, zeggende: „Dit is de weg, wandelt in denzelven,” Jes. 30: 21. Och mensen, indien u de waarde van de Bijbel verstond, zou u het inderdaad als een bewijs van vriendschap beschouwen, dat die nog bij ons en onder ons tot op deze dag toe gevonden wordt. En wie weet of het niet zo ver zal komen, dat een Bijbel onder ons een zeldzame zaak zal zijn? Nu, als wij begeren, dat die slag afgeweerd mag worden, behoren wij Gods Woord te gebruiken, terwijl wij het nog bezitten, en het groot te achten.

Er was eens een rijk jongeling, die uit andere landen naar huis kwam, met een schip, beladen met kostbare waren. Toen zij niet ver van het land waren kreeg het schip een lek en begon te zinken; de jongeling ontdeed zich van zijn kleren, nam alleen een klein Nieuw Testament, knoopte het in een doek om zijn hals en wierp zich in de zee om te zwemmen en zo mogelijk het land te bereiken, waar hij behouden aankwam. Hij betoonde meer eerbied en waarde voor het kleine Nieuwe Testament dan voor al het zilver en het goud, wat zich in het schip bevond/ Zo zeg ik tot u, hebt grote achting en eerbied voor het Woord van God, want het bevat in zich het contract tussen Christus en de bruid. Hierdoor maakt God ons Zijn wil bekend. En daarin hebben wij de belofte van Zijn Geest om ons te leiden en Zijn Woord voor ons te verduidelijken. Het Woord Gods is de lantaarn, en Zijn Geest is de kaars van de lantaarn, welke het licht geeft. Zijn Woord en Zijn Geest moeten daarom altoos samengaan om tot ons nut te dienen, want evenals een ledige lantaarn geen licht zal geven, evenmin zal Zijn Woord, zonder de Geest, onze duistere harten verlichten; evenmin zal iemand in een winderige avond een kaars zonder lantaarn dragen, of ze zal spoedig uitwaaien. Daarom zeg ik, die geest, welke niet gepaard gaat met het Woord van God, zal de wind van Gods beproeving niet doorstaan; u moet alzo het Woord en de Geest hebben om u te leiden.

8. De achtste daad van vriendschap is deze, dat Christus u veel van Zijn Geest zal bekend maken. Intieme vrienden zullen elkander veel vertellen en zo zal Christus Zijn volk, dat Hem tot Vriend verkoren heeft, heilgeheimen openbaren. Want Hij zegt in Joh. 15: 15 „Ik heet u net meer dienstknechten; want de dienstknecht weet niet, wat zijn heer doet. Maar Ik heb u vrienden genoemd; want al wat Ik van Mijn Vader gehoord heb, dat heb Ik u bekend gemaakt.” En Psalm 25: 14 „De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen; en Zijn verbond, om hun die bekend te maken.” En niet alleen wil Hij u doen blijk geven van uw blijvend aandeel in Hem. Maar Hij zal u ook bekend maken, wat Hij in andere plaatsen omtrent u zal doen;

zoals Hij deed met Abraham, Zijn vriend, Gen. 18: 17 „En de Heere zeide: Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe?” O mijn vrienden, indien wij Christus als onze Vriend verkoren, dan zouden wij niet in het donker tasten omtrent vele zaken, zoals wij thans doen; want Hij zou ons onze plicht helder voor ogen stellen.

9. De negende daad van vriendschap, welke Christus verricht is deze, dat Hij bij de Vader uw Voorspraak wil zijn. Hij zal uw zaak bepleiten en triomferen, zodat wij kunnen zeggen, als in Jeremia 17: 7 „Gezegend is de man, die op de Heere vertrouwt, en wiens vertrouwen de Heere is!” U weet dat men zegt: „Een vriend aan het hof is beter dan geld in de buidel.”

Welnu, vrienden, wij hebben een Vriend in het hemelhof, Die al onze aanklachten uit onze handen zal nemen, en onze zaak zal bepleiten; Die daar niet als een smekeling zit, maar als een Voorspraak en zeker zal zegevieren. Laat daarom de roomsen tot heiligen of engelen bidden of tot andere schepselen, wat zij ook begeren, maar zij zullen niet verhoord worden. Maar in en door Jezus Christus zullen wij zeker gehoord en verhoord worden, Die onze Voorspraak bij de Vader is en ons onrecht zal herstellen. Zacharia 1: 15, 16 „En Ik ben met een zeer groten toorn vertoorn tegen die geruste heidenen; want Ik was een weinig toornig, maar zij hebben ten kwade geholpen. Daarom zegt de Heere alzo: Ik ben tot Jeruzalem wedergekeerd met ontfermingen; Mijn huis zal daarin gebouwd worden, spreekt de Heere van de heirscharen”. Christus zal al uw zaken ordenen; daarom, zegt met de bruid: „Zulk een is mijn Liefste, ja, zo'n is Mijn Vriend.”

10. De tiende daad van vriendschap, die Christus u zal bewijzen, is deze, dat Hij Zich wreken zal aan uw vijanden. Zacharia 2: 8, 9 „Want zo zegt de Heere der heirscharen: Naar de heerlijkheid over u, heeft Hij mij gezonden tot die heidenen, die ulieden beroofd hebben; want die ulieden aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan. Want ziet, Ik zal Mijn hand over henlieden bewegen, en zij zullen hun knechten een roof wezen.” Wij verwachten, dat de Heere Zijn volk en zaak verlichting zou geven door dezelfde handen, die hen vernederd hebben. Maar verwacht niet, dat enigen van de groten van de aarde, die met de zonden des tijds zijn meegegaan om Zijn volk te verongelijken en hun bloed te vergieten, daarmede vereerd zullen worden. Nee, Christus zal er voor zorgen, dat gerechtigheid aan hen ten volle zal uitgeoefend worden en dat het zal gezien worden, dat de Heere zulks doen zal.

11. De elfde daad van Christus' vriendschap zijn Zijne liefelijke omhelzingen. Hij zal u kussen met de kussen Zijns monds. Hij zal u de zoete adem van Zijn Mond doen ervaren om u te troosten en te verkwikken. Hij zal tot u zeggen: „Eet vrienden! drinkt en wordt dronken, o liefsten!” Christus zal u veel van de uitlatingen van Zijn liefde en gunst doen ervaren. Daarom moet u Zijn liefde jegens u niet in twijfel trekken, wanneer u Zijn tegenwoordigheid niet ondervindt; want Hij zal niet immer op een afstand vertoeven. Daarom, kiest Hem als uw Vriend en Hij zal u veel van Zijn liefde doen smaken.

12. De twaalfde daad van vriendschap is deze, dat Christus u bij uw dood volmaken zal. Hij zal Zijn engelenwacht van de hemel zenden om u naar uws Vaders Huis te dragen, evenals Hij Lazarus deed; die arme man stierf en werd door de engelen gedragen in Abrahams schoot.

O mijn vrienden! u zult naar de hemel gaan met de overwinning van al uw vijanden. Want het ergste kwaad, hetwelk de vijanden u kunnen doen is om uw geluk te

volmaken en u volkomen tot Zijn dienst bekwaam te maken. En het onrecht en de hoon, welke zij u berokkenen, zal op hun eigen hoofden terugkeren. En u zult bij uw dood volkomen vrij zijn van alle ongeschiktheden en moeiten, waarmee u in de wereld werd gekweld. Christus zal uw geluk volmaken, wanneer u sterft. Hoewel de dood voor de goddelozen het begin van hun ellende zal zijn, welke is de eeuwige scheiding tussen hen en de tegenwoordigheid des Lams. Welaan mensen, is dit niet een daad van vriendschap, wanneer Christus bij de dood uw geluk zal volmaken? O, zegt daarom: „Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend.”

13. De dertiende vriendschapsdaad, welke Christus Zijn vrienden wil bewijzen, is dat, wanneer Hij wederkomen zal in de grote dag des oordeels, u het eerst zult opstaan en geplaatst worden aan Christus' rechterhand want „degenen, die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan.” Dan zult u gezet worden om de goddelozen te oordelen; en zult *amen* zeggen op het rechtvaardige en gegronde vonnis van verdoeming, hetwelk tegen de verworpenen, engelen en mensen zal worden uitgesproken „Gaaf weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is!” Wel mensen, is dit inderdaad geen liefelijk bewijs van Christus' vriendschap, Die u zal bevrijden van al die ellende, welke de verworpenen tot in alle eeuwigheid moeten verduren en u mast Hem zetten om de goddelozen te oordelen?

14. De veertiende daad van Christus' vriendschap, welke Hij aan Zijn vrienden wil bewijzen, is deze, dat Hij uw zaligheid kronen zal met de eeuwige vreugde van Zijn tegenwoordigheid. O mijn vrienden, uw kronen zullen niet verouderen en de palmtakken van u overwinning zullen in uw handen niet verwelken. Zij zullen altijd gedijen; „gij zult gemaakt worden tot pilaren in de tempel uws Gods en zult niet meer daaruit gaan”. De eeuwige genieting van uw God zal uw deel zijn, waarin ge u voor eeuwig zult verblijden; en dat om Zijn liefde te prijzen en te bewonderen. „Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des mensen niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft dien die Hem liefhebben.” O mensen, wat dunkt u dan van Christus? Wilt u op dit ogenblik niet uitroepen, dat Hij uw Liefste en uw Vriend is? Wij kunnen al de onderscheiden daden van vriendschap, welke Christus voor Zijn vrienden verricht, voor u niet uitstellen. Alleen bevelen wij u aan om Zijn gezegend Woord te lezen, en dan zult u zien de onderscheiden vriendschapsdaden, die Christus Zijn vrienden bewijst en die Hij aan ons en voor ons heeft verricht. Dit kunnen wij zeggen: zalig zijn al diegenen, welke Hem als hun Vriend kennen.

O, geef uw toestemming om Zijn vrienden te worden en Hem als uw Vriend te verkiezen. Ik leg dit aanbod voor u neer. Hij is gewillig om u vriendschap te bewijzen, indien u in een staat van vriendschap met Hem wenst te leven. O kom, kom en neem het aanbod van Zijn hand. Zeg niet, dat u zolang in de zonde volhard hebt, dat u thans niet weet of Hij u genadig wil zijn. Want indien u tot Hem wilt komen, zal Hij u nog helpen en beschermen. Daarom, om 's Heeren wil, slaat zo'n aanbod niet af, maar aanvaardt het in de tegenwoordige tijd. Want u weet niet, of u ooit weer zo'n aanbod zult verkrijgen. En indien u deze dag Zijn aanbod niet uit Zijn hand wilt aannemen, zal ik een getuige tegen u zijn in de grote dag des oordeels, dat deze dag de Zon van de Gerechtigheid Zichzelf heeft aangeboden uw Vriend te willen zijn en dat u Zijn aanbod veracht heb. Ja, de heuvelen en bergen rondom ons zullen getuigen zijn, en de hemel boven onze hoofden zal een getuige zijn, dat thans Christus u werd aangeboden, op deze dag en op deze plaats. Daarom vrienden, mocht u zeggen: „Zulk een is mijn Liefste, ja, zo'n is mijn Vriend.”

III. De derde zaak, die wij ons voorstelden te behandelen, was een woord van gebruik.

En het is deze zaak, dat, indien u Christus als uw Vriend hebt verkoren, u dan toeziet, dat u uzelf als vrienden tegenover Hem gedraagt. Door dit te doen:

1. Moet u betrachten Zijn geboden te houden; want Hij zegt, Joh. 15: 14 „Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet, wat Ik u gebied.” Op welke wijze zullen wij van Zijn vijanden onderscheiden zijn, indien het niet hierin bestaat, dat wij Zijn geboden bewaren? O mijn vrienden, ontplooit een banier voor de waarheid. Indien ge u als vrienden wilt gedragen, moet u Zijn wetten in uw harten hoogachten; en u moet zeer bang zijn om Hem te beledigen en te krenken. U zou een geliefde vriend niet graag willen krenken. Daarom, zie toe u Hem niet zult krenken of ontstemmen.
2. U moet een nauwe gemeenschap met Christus onderhouden. Want de apostel Johannes zegt, 1 Joh. 1: 3 „En deze onze gemeenschap is ook met de Vader, en met Zijn Zoon Jezus Christus.” Wij moeten op alle mogelijke manieren trachten deze gemeenschap met Christus te onderhouden. En werkelijk mijn vrienden, zij zijn te beklagen die onbekend zijn met Christus' tegenwoordigheid of Zijn afwezigheid van de ziel. Want dezulken kunnen zich niet als vrienden tegenover Hem gedragen. Want vrienden verlangen altijd naar elkander, wanneer zij afwezig zijn, en vermaken zich in elkaars gezelschap. O mijn vrienden, u moet u in Christus' gezelschap ten zeerste verblijden. Gedenkt hoe Hij Zich tegenover u gedragen heeft, en onderzoekt eens, of u gewandeld hebt overeenkomstig Zijn houding jegens u. O mensen, u moet uw ogen afwenden van de ijdelheid. Heb geen gemeenschap met andere minnaars; anders gedraagt ge u niet als Zijn vrienden.
3. Indien u begerig bent om uzelf als vrienden jegens Christus te gedragen, moet u zulks betonen door te ijveren voor Zijn waarheden in uw plaatsen. Tracht altijd voor Zijn zaak uit te komen. Helaas, helaas! mijn vrienden, de zaak van Christus wordt van alle zijden verongelijkt en benadeeld. Want de openbare vijanden verongelijken Zijn zaak door een openlijke vervolging tot de dood toe. En wij doen Hem meer onrecht, doordat onze beleving niet overeenkomstig onze belijdenis is en eveneens door onze afval, onverschilligheid en lauwheid in de zaken, waarmede Zijn eer gemoeid is. Want door er in toe te stemmen, dat goddeloze mannen in functies van macht en vertrouwen gesteld werden, tergdien zij de Heere om deze aanhangers van de regering „tot doornen in onze ogen te maken, en tot prikkelen in onze zijden en om ons te benauwen op het land, waarin wij wonen.” En welk een hoon wordt Christus thans aangedaan door toe te zien dat de banier van Zijn waarheid op de grond neerligt. O mensen, de waarheid struikelt op de straten, want er zijn sommigen zo lauw, dat zij ons en allerlei mensen met ons, een ‘toelating’ (zie aant. 23), willen verlenen, om met tevredenheid te leven. Terwijl de Heere daarentegen geboden heeft om geen ander altaar naast het Zijne op te richten. Ja, Hij heeft ons geboden hun altaren te vernietigen en hun opgerichte beelden te verbreken, Deut. 7: 5. Daarom zal de toelating van een valse godsdienst nooit enig goed, maar veel kwaad stichten. Om ons dus als vrienden van Christus te gedragen, moeten wij ons zetten om met alle macht deze gang van afvalligheid tegen te gaan.
4. Indien u uzelf als vrienden van Christus wilt gedragen, moet u Hem niet afvallig woeden, wanneer Zijn zaak allerhachelijkst schijnt; u moet dan des te meer ijveren voor Zijn zaak. Hoe meer de tegenstanders arbeiden om Christus' werk te vernietigen, des te meer behoort ge u in te spannen om Zijn waarheid te

bevorderen. Van Levi lezen wij, dat hij vader noch moeder zag, en zijn broederen niet kende, en zijn zonen niet achtte ten dage van de ijver voor God, Deut. 33: 9. Daarom behoren wij onpartijdig te zijn om vrij en getrouw tegen alle zonden te waarschuwen, tegenover alle personen, al zijn zij nog zo dierbaar voor ons. O mensen, staat pal voor de waarheid! Wij hebben een kleine zuster, laat ons voort gaan en voor onze zuster optreden; laten wij ingaan tot de grote Koning van hemel en aarde, en voor Zijn aangezicht onze zonde bewenen, die ons in zo'n lage toestand gebracht heeft en onze vijanden het hoofd heeft doen opsteken. En mochten wij Hem aan de troon Zijner genade smeken, dat onze vijanden nooit een vreedzaam bezit van onze ware presbyteriaanse rechten mogen genieten, en laten wij er nimmer in toestemmen om zonder deze rechten gerust te leven.

5. Indien u als vrienden van Christus wenst te leven, moet u Hem niet onthouden, wat Hij van uw hand komt te eisen. Vrij hebt u het uit Zijn hand ontvangen en vrij moet u het teruggeven, wanneer Hij zulks opeist. Wat het ook mag zijn, hetgeen Hij van u eist als een bewijs van uw liefde tot Hem en Zijn waarheid, al is het uw naam of reputatie in de wereld; u moet het vrij overgeven, wanneer Zijn zaak het eist. Och mijn vrienden, legt al uw goed en alles wat u hebt aan Zijn voeten: verdraagt schande en oneer, wanneer Hij u roept om voor Zijn zaak te getuigen. Sommigen geven een verkeerde voorstelling van ons, wanneer zij zeggen dat wij tegen de roeping van dienaren zijn om in des Heeren wijngaard te arbeiden. Wee onzer, indien de zaken aldus stonden. Doch, evenals Joab in een ander geval tot de wijze vrouw van Abel zeide (2 Sam. 20: 21) „De zaak is niet alzo. Maar een man van het gebergte Efraïm, wiens naam is Seba, de zoon van Bichri, heeft zijn hand opgeheven tegen de Koning, tegen David; lever hem alleen, zo zal ik van deze stad aftrekken.” Zo zeg ik: deze zijn het, die in deze tijd afvallig geworden zijn en zich daardoor onder de publieke schande gebracht hebben en niet willen erkennen, dat zij te berispen zijn. Want het is noodzakelijk, dat dezulken hun overtredingen erkennen en hun berouw tonen, voordat wij hen roepen. Als wij in een andere weg toestemden, zouden wij daardoor omverwerpen, hetgeen wij gebouwd hebben.

Maar ik zeg, laat de wereld nog zoveel kwaad van ons zeggen als zij wil en laat iedereen ons nog zoveel belasteren, mochten wij alles aan Zijn voeten neerleggen, wanneer Zijn waarheid er ons toe roept. O mijn vrienden, leg al uw goed en alles wat u hebt, aan Zijn voeten, en neem niet terug wat u Hem gegeven hebt. Bij de doop hebben wij ons zelf aan Hem overgegeven en aan Zijn dienst; en daarom hebben wij de duivel, de wereld en onze verdorvenheden openlijk de oorlog verklaard. En nu, wanneer wij die goederen, die Hij ons geschonken heeft, nemen en de vijanden daarmee begiftigen om hun macht tegen Gods erfdeel in de wereld staande te houden, is zodanig een zaak dan geen verbreken van onze doopseed? Niet alleen afstand doen van uw goed, maar eveneens uw bloedverwanten te verlaten is een zaak, welke Christus van u kan eisen. U moet vrouw en kinderen verlaten; vader, moeder, zuster en broeder, en alles neerleggen aan Christus' voeten. U moet Hem boven alles liefhebben; ja, boven uw eigen leven. O mijn vrienden, onthoudt Hem niets, want Hij zal u zeker alle dingen geven, welke u behoeft. O, prijst Hem voor Zijn goedheid, want Hij is prijzenswaardig. Hij draagt de banier boven tienduizend en is gans begeerlijk. Hem, Die de Liefste van de bruid is, zij alle lof en heerlijkheid!

7. Een gebed met een tweeledig verzoek.

„Ontwaak, Noordenwind! en kom, u Zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten!” Hooglied 4: 16.

VOORWOORD.

Het grote doel om een voorafsprak te houden is om de aandacht van de hoorders op te wekken en hen voor de dienst voor te bereiden. O, hoezeer heeft deze vergadering dát nodig! Wat zal ik tot dit einde spreken? Wat zou u nu denken, indien Jezus Christus onder u zou verschijnen om uw verdoemenis te verzegelen en de genadedeur geheel zou sluiten en Zijn troon in de wolken kwam op te richten en u voor Zijn rechterstoel zou dagen en u kwam te oordelen en dit vonnis over u kwam uit te spreken: „Gaaf weg van Mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur!”

Wat zou u, aan de andere kant, denken als Christus uw verlossing en zaliging kwam te verzegelen, om uw harten te bewerken, dat u het met de voorwaarden des Verbonds eens werd? Dat Hij u de verzegeling des geloofs schonk en u aan Zijn rechterhand zette om het vonnis van kwijschelding en aanneming over u uit te spreken? Dit behoort u te overdenken. Er is in het Evangelie de weg des levens en de weg des doods; er is leven voor dezulken, die het Evangelie aannemen en ontvangen, en de dood voor allen, die het verwerpen en versmaderen; en het is een dubbele dood, waaraan zij onderworpen zijn: 1. als opstandelingen en overtreders van de wet; 2. als verwerpers en versmaders van het Evangelie. “Daarom zal het de lieden van Sodom en Gomorra verdragelijker zijn in de dag des oordeels dan ulieden.” Indien u het wel beschouwt, is dit geen zaak van gering gewicht; want in het Evangelie zult u één van deze twee zaken verkrijgen, óf uw verdoemenis óf uw verlossing verzegeld.

Voor velen is het Evangelie een steen des aanstoots en een dwaasheid. Maar een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft. O, wilt dit toch bedenken! Wat zal de vrucht en de uitwerking des Evangelies op sommigen deze avond zijn? Zij zullen hun verlossing verzegeld bevinden. Maar voor velen van u zal de vrucht en het gevolg wezen een verzegeling van uw verdoemenis, om welke reden het beter was geweest, dat u nooit het Evangelie had gehoord noch hier deze avond was samengekomen.

Thans zal ik tot enkele soorten mensen een woord spreken en het hierbij laten.

Ten eerste. Tot u die vreemdelingen van God bent, hetzij u belijders bent of niet, die niet bij God gebracht bent; u bevindt u nog onder de vloek van de wet. U hangt boven de hel aan de dunne draad van uw leven. O, hoe spoedig kan deze levensdraad afgesneden worden en zult u op de bodem van de hel neerstorten!

Tot ulieden zeg ik: Hoort het geklank des Evangelies en ontvangt het! Het is van eeuwig belang voor u, indien u gevoelig werd het te overwegen.

Ten tweede. U die de Heere niet gezocht hebt; u, die geen middelen gebruikt hebt; het volk, dat niet bidt. Och, overweegt eens in welken toestand ge u bevindt en begint de Heere te zoeken. U wordt hiertoe aangemoedigd; indien u de Heere zoekt, zult u Hem vinden. Maar er is geen dergelijke zaak voor mensen, die geen middelen gebruiken. En u moogt uzelf niet tevreden stellen met het vormelijke gebruik van

middelen, maar begint God in oprechtheid te zoeken en meent niet, dat het een slavernij is. In het doen van deze dingen zult u veel vrede en een onuitsprekelijk voordeel bevinden. Helaas! velen schrikken terug voor godsdienst; zij menen, dat het een moeilijke, harde en onaangename dienst is, en zo zij er aan beginnen, moeten zij hun vleselijke genietingen vaarwel zeggen. Maar David kon zeggen, dat hij er meer behagen in vond, dan ter tijd, als hun koren en hun most vermenigvuldigd waren.

Ten derde. U die teruggekeerd bent van achter de Heere. O, zult u wederkeren? Laat mij tot u spreken met de woorden van de profeet Hosea: „Neemt deze woorden met u, en bekeert u tot de Heere!” Wat deed u terugkeren van achter de Heere, want Zijn juk is zacht en Zijn last is licht? O, keert weder, keert weder, vreemdelingen; keert weder en Hij zal uw afkeringen genezen!

Ten vierde. Dit zou ik tot ulieden willen zeggen, die Christenen zijt; - helaas, ik heb maar weinigen toe te spreken - u kunt niet anders dan u bedroeven over het inhouden van de invloed des Geestes. O! mocht u tot de Heere roepen om Zijn Geest overvloedig onder ons uit te storten. O, mocht u Hem geen rust geven tot dat de dauw op uw takken vernachte! O, roept toch: „*Ontwaak, Noordenwind! en kom, gij Zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten!*”

„*Ontwaak, Noordenwind! en kom, gij Zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten!*” Hooglied 4: 16.

Voor u die Christenen zijt, kennen wij in de gehele Schrift geen gepaster woord in deze tijd en geen toepasselijker en meer terzake dienend gebed dan deze tekstwoorden: „*Ontwaak, Noordenwind! en kom, Gij Zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien!*”

In het voorafgaande gedeelte van dit hoofdstuk prijst Christus de bruid zeer uitvoerig vanwege haar schoonheid. En in de tekstwoorden, welke wij gelezen hebben, zendt de bruid haar gebeden op met een tweeledig verzoek.

In het eerste verzoek merken wij twee zaken op, namelijk:

- I. De gebeden zaak en wel, dat de Noordenwind en de Zuidenwind mochten ontwaken en komen.
- II. Het oogmerk of de bedoeling, waarom zulks verzocht wordt, dat de specerijen mochten uitvloeien.

I. Welnu, door de wind wordt verstaan de Geest des Heeren, hetwelk duidelijk blijkt uit Ezechiëls profetie tot de dorre beenderen, Ezech. 37: 9. De Geest des Heeren wordt vergeleken bij de wind om verschillende redenen:

1. De wind heeft een zuiverend karakter. Zo is de Geest des Heeren in haar krachtdadige werking.
2. De wind is verkoelend. Zo verkoelt de Geest des Heeren in haar genadige werking de verzengende hitte van alle verzoeken en aanvechtingen.
3. De wind is zeer versterkend en zo de Geest, waar Hij bevolen wordt te blazen.
4. De wind is vruchtbaarmakend, zo de Geest des Heeren.
5. De Geest des Heeren wordt bij de wind vergeleken, uit oorzaak van de wijze, waarop Hij werkt. Want, beschouwt de wind: *wij weten niet vanwaar hij komt noch waar hij henen gaat. Zo is het met de Geest des Heeren. Want ofschoon wij de beweging van de wind gevoelen, wanneer hij waait, nochtans weten wij niet vanwaar hij komt. Zo is de werking van de Geest.*

Met de Noorden- en Zuidenwind wordt dezelfde Geest bedoeld, maar in Zijn onderscheiden manieren van werking. De noordenwind is een scherpe, verkleumende wind; de zuidenwind een verkoelende en verkwikkende wind.

En door „ontwaken en komen” worden de werkingen des Geestes aangeduid. Het voorwerp, waarop de Geest inwerkt, is de hof. Zo hebben de gelovigen een hun toevertrouwd talent, een hof; *hun* hof genoemd, omdat dezelve aan hun hoede is opgedragen.

II. Het tweede verzoek luidt: „O, dat mijn Liefste tot Zijnen hof kwame, en ate Zijne edele vruchten.” De hof wordt *Zijn* hof en de vruchten worden *Zijn* vruchten genoemd. Wij hopen hierna de reden aan te geven, waarom zij de Zijne worden genoemd en gaan thans, na deze korte verklaring van de tekst, er toe over enige leringen uit dezelve te trekken.

Eerste lering.

Ofschoon de gelovigen genade bezitten, hebben zij deze niet altijd in beoefening, maar verkeren soms in een dorre en onvruchtbare gestalte en trage gezindheid. Dit blijkt duidelijk uit onze tekst. Het is de bruid, die hier dit gebed opzendt; zij was een hof, welke vruchten en specerijen bezat, maar toen niet in groei. Deze zaak is eveneens duidelijk in Psalm 42. De psalmist is hier een begenadigd mens, maar hij had zijn staat van genade niet in beoefening. Hetgeen, waartoe hij kon geraken was een gedenken van vroegere zegeningen en weldaden. „O mijn God! mijn ziel buigt zich neder in mij; daarom gedenk ik van u uit het land van de Jordaan en Hermon, uit het klein gebergte”, Wij kunnen het eveneens zien in de toestand van de bruid, hoofdstuk 5 vers 3. Zij verkeerde in een onvruchtbare en zwaarmoedige gemoedsgestalte en trage gezindheid; want toen Christus de bruid aan haar deur riep, gaf zij dit antwoord: „Ik heb mijn rok uitgetogen, hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijne voeten gewassen, hoe zal ik ze weder bezoedelen?”

Bij het behandelen van deze lering zullen wij

- I. Enig verschil aangeven tussen de ongenegenheid van Christenen, doordat zij in een onvruchtbare gestalte leven, en degenen, welke onbekwaam zijn, dewijl zij in de staat van de natuur zijn; want de mens in zijn natuurlijke staat heeft geen genade Gods in zich, nóch in hebbelijkheid, nóch in beoefening. Maar degenen, die in een trage en donkere gestalte verkeren, hebben genade in hebbelijkheid, maar niet in beoefening.
- II. Enige zaken behandelen, die gewoonlijk onvruchtbare gestalten en trage genegenheden veroorzaken.
- III. Komen tot het gebruik of de toepassing van dezelve.

I. Wat nu het verschil tussen degenen, die dood en hen, die dor zijn, betreft:

1. Het eerste verschil is dit, dat degenen, die slechts dor en niet dood zijn, zich hiervan bewust zijn. Maar degenen, die dood zijn, hebben er geen gevoel van. Maar Christenen, die in een dorre gestalte verkeren, hebben er een gevoel van en dat geeft enig leven te kennen; want de gevoelszin getuigt van enige werkzaamheden en oefeningen des levens.

2. Een tweede verschil is, dat zielen, die dor maar niet dood zijn, zichzelf verfoeien vanwege hun dorheid en traagheid en er onder bezwaard gaan, omdat zij niet in hun element leven. Maar degenen, die in hun natuurstaat leven, zijn niet bezwaard, omdat deze zich in hun element bevinden. Want datgene, hetwelk iemands

element is, bezwaart en drukt hem niet. Hoewel het gehele element op u rustte, nochtans zou het u niet drukken. Zet iemand op de bodem van de zee, hij zal niet bezwaard worden vanwege het water, omdat hij in het element van het water zich bevindt. Maar doet een kleine hoeveelheid water in een vat en leg het op hem, wanneer hij op het land is, zal het op hem drukken, omdat hij alsdan in het element van de lucht verkeert.

3. Een derde verschil is, dat Christenen in hun onvruchtbare gestalte en gesteldheid zich zullen herinneren, dat het wel eens beter met hen gesteld was. Maar die in hun natuurstaat leven, kunnen hierop niet terugzien. Als in Psalm 42: 12 „Hoop op God, want ik zal Hem nog loven.”

4. Een vierde verschil is, dat Christenen in hun onvruchtbare en dorre gestalte, een verlangen zullen koesteren naar een vruchtbare gestalte. Maar de natuurlijke mens kent zo'n begeerte niet. David kon zeggen: “wanneer zult Gij in goedertierenheid tot mij komen?” Zij, die in hun natuurstaat leven, weten niet wat het is een vruchtbare gestalte te hebben; daarom kunnen zij dezelve niet begeren; zij zien de noodzakelijkheid er niet van in en daarom, hoewel deze gestalte hun ontbreekt, missen zij die echter niet.

5. Dit kan als een verschil aangemerkt worden: een vruchtbare gestalte ontbreekt de mens, die dood is, maar een Christen, hoewel dor, mist zo'n gestalte en hij ziet, dat hij ze mist en nodig heeft en wanneer ze hem ontbreekt, is hij bedroefd. Want een mens, hoewel hem vleugels ontbreken, mist deze nochtans niet. Vogels zouden ze missen. Vissen zouden hun vinnen missen; vogels missen ze niet, omdat zij ze niet behoeven. Zo is het met de mens gesteld. Zolang hij in de staat van de natuur leeft, ziet hij de noodzakelijkheid niet in van een vruchtbare gestalte; en daarom mist hij die niet.

6. Christenen zullen in hun dorre en doodse toestand middelen ter verlevendiging aanwenden, opdat zij uit die dorre toestand mogen bevrijd worden. Ik zeg niet, dat velen die dood zijn in hun natuurstaat, geen middelen gebruiken. Maar niet met dat oogmerk, dat zij mogen verlevendigd worden. Het is goed, dat Christenen niet nalaten de middelen te gebruiken. Want wanneer zij niet bidden kunnen, zullen zij piepen als een kraan, evenals Hiskia. Maar wat, indien zij niet kunnen piepen als een zwaluw? Dan zullen zij kreunen. Maar wat, indien zij niet kreunen kunnen? Dan zullen zij zuchten. En als zij niet zuchten kunnen? Dan zullen zij met David zeggen: „Voor U is al mijn begeerte.” Hoe het ook zij, dit zeggen wij, dat waar enige genade gevonden wordt, zal het een of andere middel ter verlevendiging aangewend worden. Welaan, beproeft bij deze dingen, of u in de natuurstaat en geheel en al dood bent, of in een dorre en onvruchtbare gestalte leeft. O, ik vrees dat velen van u niet dor, maar dood zijn en in de natuurstaat leven!

II. De tweede zaak in deze lering was, om u enige zaken te noemen, die gewoonlijk dorre en onvruchtbare gestalten teweegbrengen en de oorzaken zijn, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt.

O, is het niet uw grote vraag om te weten, waarom de Heere Zijn aangezicht verbergt en de invloeden van Zijn Geest niet uitlaat?

Ik zal u dan enige zaken aangeven, welke de oorzaken hiervan zijn.

1. Het vallen in een of andere grote zonde; dit is de oorzaak van een zeer grote dorheid en dit brengt een toestand van verlating teweeg. Wij zien dit bevestigd door Davids droeve ervaring; nà zijn overspel waren zijn lippen gesloten. Het is niet te verwonderen, o zondaren! dat de invloed van des Heeren Geest u onthouden worden. Ach, sommigen van u zijn schuldig aan grove zonden, welke de wereld niet weet.

Maar of de mensen ze weten of deze zonden hun niet bekend zijn, God kent ze; en zij staan als een muur en een berg tussen ulieden en God.

2. Een tweede oorzaak, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt, is het veronachtzamen van de plichten en het gebruik van de middelen, die de Heere in Zijn Woord bevolen heeft. Verwondert het u, dat u dor zijt, wanneer u uw plicht verzaakt? „De hand van de vlijtigen maakt rijk”, Spr. 10: 4b. Het is geen wonder, dat er op de gezelschappen en in de gezinnen zo weinig leven gevonden wordt; er wordt zo weinig gebruik gemaakt van de middelen, dat u mocht verlevendigd worden.

3. Een derde oorzaak, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt, is de vormelijke vervulling van uw plichten. Er zijn velen, die de plichten veronachtzamen; en anderen, hoewel zij de plichten vervullen, doen zulks maar heel vormelijk, en de uitwendige vorm wordt slechts in acht genomen. Zo is het geen wonder, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt vanwege uw vormelijkheid.

4. Een vierde oorzaak, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt, is uw veronachtzaming om afhankelijk van Hem te leven. Dit is geen kleine oorzaak; want Hij is de fontein des levens en wanneer u niet in afhankelijkheid van Hem leeft, hoe kunt u dan het leven verwachten? O, afhankelijkheid, mensen! Tracht dit te leren kennen. Ik weet niet, waarbij ik het vergelijken zal om het u te doen verstaan. Het is gelijk een ledig vat, dat buiten gezet wordt om de vallenden regen op te vangen. O, daarom bid ik u, veronachtzaamt de afhankelijkheid niet.

5. Een vijfde oorzaak van de verberging van 's Heeren aangezicht is des mensen onrustigheid van geest, onstandvastigheid en onvastheid; en dit beweer ik een grote oorzaak te zijn. Het lust de mens de ijdelheid na te jagen, gelijk een vogel in zijn vlucht, nu eens hoog, dan weer laag soms oost, soms west. En dat is de oorzaak, waarom de Heere de invloeden van Zijn Geest intrekt.

6. Een zesde oorzaak, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt, is des mensen omgang met de een of andere afgod, en het is onbestaanbaar voor een Christen om zich met afgoden te onderhouden. „Want wat samenstemming heeft Christus met Belial, of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden?” En zo u omgang hebt met afgoden, kunt u geen gemeenschap oefenen met Christus.

7. Een zevende oorzaak, welke dorheid teweeg brengt, is 's mensen onverschilligheid en onzijdigheid in de zaken Gods. En dit is een grote oorzaak van onze dorheid, dat u geen grote verandering in uw gestalte bevindt, wanneer er in de tijden enige verandering valt op te merken. Dan is het geen wonder de mens dor en traag te zien, want wanneer het oordeel verborgen is, is een mens niet geschikt de invloeden van des Heeren Geest te ontvangen.

8. Een achtste oorzaak, welke onze dorheid en onvruchtbaarheid teweeg brengt, is onze afval van God. Dat wij de Heere verlaten hebben is de oorzaak, dat Hij ons verlaat. Wij ziende afval van het volk. O, wij hebben de ene stap na de andere op de weg van afval gedaan; hoe groot was onze afval, toen wij afweken van ons Verbond (zie aant. 1) en ons verenigden met de algemene besluiten om een verderfelijke partij op de plaats van macht en vertrouwen te brengen. Vanaf die dag hebben wij de ene stap na de andere op de weg van afval gezet. En toen het bisschoppelijk bestuur, dat eens was afgezworen, weer ingevoerd werd, ach hoevelen onzer hebben dit gesteund en gingen de hulppredikers (zie aant. 11) horen en hebben er niet tegen getuigd? En dan, toen de verleidende „toelatingen” (zie aant. 23) van kracht werden, met haar talrijke beperkingen, hoevelen onzer hebben er niet naar gesnakt? Helaas, welk een ontrouwe handeling was dit! Maar in plaats van trouw te zijn, was er een berispen en bekritisieren van anderen. Hoe trouweloos zijn wij geweest ten tijde van de grootste gevaren, en hebben wij het volk niet gewaarschuwd

voor dezelve, alsof het niet duidelijk in Gods Woord stond om te prediken „tijdig en ontijdig.” En toen er enig openbaar optreden voor de zaak des Heeren gevonden werd, zoals bij Pentland (zie aant. 15) en Bothwell (zie aant. 16) hoe weinigen werkten mee en sloegen de handen ineen om te komen „tot de hulp des Heeren.”

En om nu tot het toppunt van onze afval te komen, zo hebben wij deze zondige vrijheid (zie aant. 23) aanvaard en er ons mede verenigd, hoewel deze vrijheid met huichelarij en vele leugens openbaar gemaakt wordt. Niettemin, niet zodra is deze vrijheid bekend gemaakt, of ze wordt als een weldaad en onze plicht aanvaard. Maar wij zeggen en betuigen, dat degenen, die deze vrijheid aanvaardden, een leer verkondigen in strijd met die, welke wij ontvangen hebben. Want wij hebben deze leer ontvangen, dat Christus' koninkrijk niet ondergeschikt is aan of verward mag warden met de burgerlijke regering, hetgeen degenen, die deze vrijheid voorstaan, beweren. En zij leren niet de tucht van de kerk om te onderscheiden tussen het onreine en tussen het reine. En sommigen hunner, die zich schaarden onder hun roomse vlag en in legers dienden, worden toegelaten en aangenomen, en daar wordt niemand uitgezonderd, hoe grof en gemeen ook. Daar is geen onderscheid, en zij, die hun handen rechtstreeks bezoedeld hebben met het bloed van de heiligen worden toegelaten; waar is de regering onzer kerk dan? Met vrijmoedigheid mag ik van u verlangen ulieden niet in te laten met zulke gangen en uw stem te verheffen tegen deze vrijheden en ze uw steun te ontzeggen. Laat mij alleen deze gelijkenis gebruiken: „Daar was een groot heer, die een wijngaard had, welke hij stelde onder de hoede van zijn knechten; hij gaf hun opdracht hoe zij moesten arbeiden, gaf hun aanwijzingen omtrent de aard van de grond en beval hun te arbeiden, wat er ook gebeuren mocht. Aldus verlaat hij hen. Daarna komt er een verklaarde vijand tot de knechten van deze heer en verklaart, dat zij niet mogen arbeiden, tenzij zij de voorschriften van hem aanvaardden en tenzij zij al het onkruid naast de planten van de meester laten groeien.”

Welnu, zou u dan niet denken, dat men de knechten van grote trouweloosheid zou kunnen betichten, indien zij hierin toestemden? En zou het minste, wat men behoorde te doen, niet geweest zijn om tegen dien vijand te getuigen? Nu, op deze wijze heeft men met Jezus Christus gehandeld. O, hoevelen van u hebben zich schuldig gemaakt aan deze overtredingen en afval. Aangezien wij dan zo'n volk zijn, behoeven wij het dan nog vreemd te achten, dat wij een onvruchtbaar volk zijn? Hoe kan de Heere anders op ons neerzien dan met een somber en dreigend gelaat ?

9. Een negende oorzaak van onze dorheid en de verberging van des Heeren aangezicht is onze verdeeldheid. Neem de kolen van een vuur en spreidt ze uiteen, dan zal de warmte spoedig verminderen en verdwijnen, maar zolang de kolen samen worden gehouden, blijft de warmte. Echter is dit één van de droeve gevolgen van onze verdeeldheid, dat de liefde en genegenheid jegens elkander verkwijnen en weg zijn.

„Welnu dan”, zeggen sommigen, „waarom verenigt ge u dan niet?”

Wel, wij durven ons niet te verbinden in een weg van afval; wij mogen het werk van onze reformatie niet laten varen voor verdeeldheid, maar die eenheid moet ons rechtens geworden. Men heeft ons al de tijd verkeerd beschuldigd. Want, wanneer twee partijen iets samen overeengekomen zijn, is dan de partij, die zich gehouden heeft aan wat men overeenkwam, te berispen als er verdeeldheid ontstaat?

Indien twee mensen op een weg wandelen en één van hen verlaat deze weg, zal hij dan te bestraffen zijn, die de rechte weg houdt? Zo zijn zij niet alleen de personen, die de verdeeldheid brengen, maar bovendien hebben zij olie in de vlammen geworpen door laster en verwijt; nochtans zijn onze verdeeldheden de droevige gevolgen van ons afwijken van God.

10. Tenslotte is dorheid een algemene plaag, welke zich meer en meer uitbreidt

en iedereen krijgt er een deel van. En thans zien wij, dat wij allen schuldig staan aan deze zaken en sommigen van ons staan schuldig aan vele van deze dingen. En als het reeds genoeg is, wanneer één onzer afzonderlijk schuldig staat, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt en de invloeden van Zijn Geest niet uitlaat, hoeveel te meer dan, wanneer wij allen schuldig staan. En daarom is het niet te verwonderen, dat wij dorre gestalten bezitten. Doch ik ga over tot een tweede lering uit deze tekstwoorden.

Tweede lering

De gelovigen hebben als gelovigen, een sterke begeerte genade in beoefening te hebben, hoewel zij er niet toe kunnen geraken zonder de invloeden van Gods Geest.

De tekst bevestigt dit. En de psalmist bidt in psalm 80 „Behoud ons in het leven, zo zullen wij Uw Naam aanroepen.” En wij zien deze zaak bevestigd in Hooglied 5, waar de bruid in een dorre toestand verkeert en niet kan opstaan, totdat Hij door Zijn Geest werkt, vers 4 „Mijn Liefste stak Zijn hand door het gat van de deur, en mijn ingewand werd ontroerd om Zijnentwil.” Vers 5: “Ik stond op om Mijn Liefste open te doen, en mijne handen druipen van mirre, en mijn vingers van vloeiende mirre op de handhaven des slots”. Ziehier de bijzondere werking van de Geest.

Thans komen wij tot de toepassing

Om de invloeden van Zijn Geest te bekomen, zal ik u enige dingen opnoemen, welke u als uw plicht had moeten beoefenen.

1. U hadt deze zaken moeten onderzoeken, welke de bijzondere oorzaken zijn, waarom de Heere Zijn Geest inhoudt, en ijverig nagaan wat in u deze dorheid heeft veroorzaakt.
2. Een tweede plicht, welke vereist wordt teneinde de invloeden van Zijn Geest te bekomen, is, dat u de zonde, welke u in u bevindt als een oorzaak van de inhouding van de Geest, als voor Zijn aangezicht leert bewenen en betreuren.
3. Een derde stuk van onze plicht is de intrekking van de invloed van Zijn Geest in dit opzicht te aanvaarden, dat het de straf is van onze ongerechtigheid; en omdat wij Christus geen vrucht voortbrengen. Wij moeten het aannemen als de vergelding van onze ongerechtigheden en Gode rechtvaardigen en Zijn Soevereiniteit erkennen, Die Hij betoont in het uitstorten van Zijn Geest, waar en wanneer Hij wil.
4. Een vierde stuk van onze plicht is om, welke zonde wij ook in ons bevinden als een werkende oorzaak, die zonde te verlaten. Want als u voortleeft in die zonde, welke u weet, dat Hem mishaget, dan zal Zijn Geest verder worden ingehouden. Het is een vreemde zaak, dat sommige mensen plegen toe te geven, dat diè en diè dingen zonde zijn, en dat deze dingen de oorzaak zijn, dat de Heere Zijn aangezicht verbergt en ontstemd is, en dat men hen nochtans niet overreden kan deze zonde te verlaten. Het schijnt, dat zij aan hun afgoden getrouwd zijn. Want waaraan zijn mensen, die van zonde overtuigd zijn en dezelve nochtans niet verlaten, gelijk ? Zij zijn gelijk twee goddeloze mensen, tussen wie een snode overeenkomst bestaat en nooit van elkaar scheiden. Maar mocht u ijveren deze en alle zonden te verlaten, die Gode mishagen.
5. In één woord, teneinde de invloeden van Zijn Geest te bekomen, moet u arbeiden om iedere zonde te doden. Niet alleen deze zonden, welke de hoofdoorzaken zijn van onze onvruchtbare gestalte, maar iedere zonde. De geringste zonde heeft een gedeelte van deze oorzaak in zich, hoewel er sommige zonden afschuwelijker in de ogen des Heeren zijn dan andere. “Maar

- indien gij door de Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven.”
6. Een zesde stuk van onze plicht, die wij moeten betrachten teneinde de invloeden van Zijn Geest te bekomen, is naarstig te zijn in het gebruik van de middelen; onachtzaamheid veroorzaakt een gebrek aan heilige ijver.
 7. Wanneer u Christus in de ene plicht mist, betracht dan een andere, totdat u Hem vindt. Wanneer u Hem mist in het bidden, zet u tot lezen. En indien u Hem in het lezen mist, geeft u over om te mediteren; en indien u Hem in het mediteren niet vindt, begeeft u onder geestelijke gesprekken. En in welke plichtsbetrachting u Hem moogt vinden, blijft daarin. Maar wanneer u de middelen niet gebruikt, hebt u geen grond te verwachten, dat de Heere de invloed van Zijn Geest zal uitlaten. Want de bruid zegt: „Ik zal nu opstaan, en in de stad omgaan, in de wijken en in de straten.” Zij betracht de ene plicht na de andere, totdat zij Hem vindt.
 8. Als u de invloed van Zijn Geest deelachtig wilt worden, dan moet ge u benaarstigen een hart te bekomen, vernieuwd door een vast geloof. De psalmist kon zeggen: „Mijn hart is bereid; ik zal zingen en psalmzingen.” Maar wanneer het hart niet bereid is, zo is de mens niet bekwaam tot enig werk, veel minder om de invloeden des Geestes deelachtig te worden.

Derde lering

Vruchtbaarheid draagt veel bij tot het genieten van Christus' tegenwoordigheid.

Dit blijkt duidelijk uit Joh. 14: 23 „Jezus antwoordde en zeide tot hem: zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woord bewaren; en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken.” Hij zal niet wonen bij de doden, maar bij de levenden; niet bij de onvruchtbaren, maar bij de vruchtbaren. Daarom, als u Zijn tegenwoordigheid wenst te genieten, wees ijverig om Hem vruchten voort te brengen.

Doch wij gaan thans over tot een vierde lering uit deze tekstwoorden, welke is deze:

Vierde lering

De gelovigen kunnen en behoren hun vruchten niet de hunne te noemen.

Alle genade en al de vruchten van een gelovige worden Christus' vruchten genoemd, want de bruid zegt: „O, dat mijn Liefste tot Zijnen hof kwame en ate Zijn edele vruchten.”

Welnu, door *eten* wordt verstaan een zich vermaken in en voeden met de vruchten, welke de gelovigen voortbrengen; waarover wij een weinig zullen spreken. Maar voordat wij hiertoe over te gaan. Zal het noodzakelijk zijn u enige van de vruchten van deze hof op te noemen, welke van uw hand geëist worden.

1. Daar is die genade des geloofs, waardoor een gelovige de belofte vasthoudt en Christus omhelst.
2. In de tweede plaats is de liefde een liefelijke, schone en stralende plant, welke zeer hoog reikt; want ze reikt tot het hart van Christus. Het geloof omvat als het ware het kleed van Christus of Zijn Woord. Maar de liefde grijpt in Zijn hart; en het is een plant, welke blijft tot in alle eeuwigheid; want het geloof gaat over in aanschouwen, de hoop in vervulling. Maar de liefde vergaat nooit.
3. Een derde plant is vurige ijver, welke in onze dagen zeer zeldzaam is. Maar het is ook een plant van deze hof. Want wij spreken thans niet van de invloed van Zijn Geest, maar van de vruchten van die Geest. Waar liefde is, zal de ijver

- niet ontbreken; liefde is als het ware de boom en ijver de bloesem.
4. Een vierde plant van deze tuin is lijdzaamheid; een zeer sterke plant; een gans probaat geneesmiddel; daar is geen kwaad, of de lijdzaamheid zal het genezen. Want wat is de oorzaak, dat velen zich in een goddeloze gang geschikt hebben? Omdat zij geen lijdzaamheid bezitten.
 5. Een vijfde plant van deze hof is ootmoed; het is een boom, die een lange wortel heeft en diep in de aarde schiet, welks vruchten opwaarts groeien. En daar is geen plant in de ganse hof, die wèl tiert, zo deze plant van ootmoed daar niet gevonden wordt.
 6. Een zesde plant of vrucht is levendmaking en verlevendiging. Wij moeten van de zonde sterven en leven tot gerechtigheid.
 7. Daar is naarstigheit, welke nog een plant van deze hof is. Benaarstigt u te meer, om uw roeping en verkiezing vast te maken.
 8. Ik moge reinheid een zeer welriekende en edele plant van deze hof noemen. „En een iegelijk, die deze hope op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is,” zegt de apostel.
 9. En tenslotte, standvastigheid in de belijdenis. Hoewel dit een onmisbare plant is, schijnt ze nochtans heel zeldzaam voor te komen. Het ontbreken van deze vrucht moge de droeve klacht van velen in dit geslacht uitmaken.

In de tweede plaats zullen wij aantonen, *hoe deze vruchten Christus' vruchten genoemd worden.*

1. Omdat Hij al deze vruchten voor de gelovige verworven heeft; want deze hebben recht op niets dan door Zijn verdienste.
2. Zij worden Christus' vruchten genaamd, omdat Hij ze plantte; overeenkomstig Joh. 15: 1 „Ik ben de ware wijnstok en Mijn Vader is de Landman.” En Hij en Zijn Vader zijn één. Hij is zowel de Leidsman als de Voleinder des geloofs; en daarom worden ze *de Zijne* genaamd.
3. Zij worden Christus' vruchten genoemd, omdat Hij de wasdom geeft. Paulus moge planten en Apollos moge nat maken, maar zij kunnen niet één plant doen groeien zonder dat Hij de wasdom geeft. De bruid was zich dit in onze tekst bewust, wanneer zij bidt, dat de Noordenwind en Zuidenwind haar hof mogen doorwaaien!

Een derde zaak, welke uit de tekstwoorden volgt, *is om welke reden Hij behagen schept in deze vruchten.*

1. Hij schept vermaak in deze vruchten, omdat zij *de Zijne* zijn. Het is natuurlijk voor de mens en een gewone zaak om zich te verblijden in datgene, hetwelk zijn eigen is. Jes. 53: 11 „Om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden.” Want Hij kocht ze, zoals wij reeds opmerkten, door te lijden aan het kruis en in Zijn vernedering.
2. Hij schept behagen in deze vruchten, omdat zij Zijn beeld zijn, en omdat zij de persoon, die ze bezit, in overeenstemming maken met Hemzelf; want Hij ziet iets van Zichzelf in hen en daarom kan Hij niet anders dan ze liefhebben en er zich in te vermaken.
3. Hij schept vermaak in deze vruchten, omdat Hij door deze verheerlijkt wordt. „Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt.”

Thans zullen wij eindigen met een woord van **gebruik**.

1. Voor u, die geen vruchten draagt. Tot u zeggen wij, dat Christus geen behagen in u

schept. O, laat dit u doen opschrikken. Hij kan geen vrucht van u eten en u kunt geen vrucht dragen, tenzij u uit uw natuurstaat getrokken bent. O, wilt daarom tot Christus komen; thans wordt Hij u nog aangeboden, en in Zijn Naam betuigen wij u, dat u welkom zult zijn. Hoewel u de grootste en slechtste zondaren bent, komt nochtans tot Hem en Hij zal u aannemen. Daarom smeken wij u Hem niet te verwerpen, opdat het niet tot u gezegd worde: „Ziet, u verachters! en verwondert u, en verdwijnt!”

2. Een tweede woord tot u, die Christenen zijt; ik mag zeggen onvruchtbaar; onvruchtbaar ten opzichte van wat u behoorde te zijn; en onvruchtbaar ten opzichte van wat anderen geweest zijn, die voor u heengingen; en onvruchtbaar ten opzichte van wat u zou willen zijn. Indien de Heere u ooit als instrumenten van Zijn werk gebruiken zal, hebt u enige begeerte, dat Hij verheerlijkt moge worden?

Welaan dan, mocht u leren roepen en niet ophouden, totdat u zo'n antwoord verkrijgt als de bruid van Hem verkreeg. In zekere zin zit u allen te klagen, maar roept! o roept Christus. Hij is afwezig. Maar indien u zou willen roepen, dan zou Hij onder uw midden willen komen. Daarom, o roept, roept! Dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame en ate Zijn edele vruchten!"

AANTEKENINGEN.

1. National Covenant = Nationaal Verbond, 28 Februari 1638.

Na een dienst in de Greyfriars Church (Grauwe Monnikenkerk) te Edinburg werd op het kerkhof dier kerk het Nationaal Verbond plechtig bezworen. Een grote rol perkament werd op een grafzerk uitgespreid en getekend door de bloem der natie en het gewone volk, bezworen met een eed en door sommigen met hun bloed ondertekend. Het was een vernieuwen van het verbond van 1557. Ook Rutherford was tegenwoordig. Men verbond zich om de ware godsdienst aan te kleven en die te beschermen; te arbeiden om de zuiverheid en vrijheid van het Evangelie te herstellen; belovende en zwerende ook, om in de belijdenis en gehoorzaamheid van den voornoemde godsdienst te blijven; alle tegengestelde dwalingen en bedorvenheden te weerstaan.

In geheel Schotland werden kort daarop handtekeningen verzameld, waarbij het Verbond plechtig bezworen werd.

2. Solemn League and Covenant (= plechtig verbond), 1643.

Werd opgesteld om de verheffing van het Presbyterianisme te verzekeren, om de eenheid van godsdienst in de drie koninkrijken te bevorderen, om de vrijheid van het Parlement en de vrijheden van het volk te houden, om den koning te beschermen in het handhaven van de Hervormde Godsdienst.

3. Verklaring van Lanerk, van degenen, die om het Verbond in de wapenen zijn. Maandag 26 november 1666. Tevens een verbondsvernieuwing. John Guthrie van Farbolton preekte voor de infanterie en Gabriël Semple voor het paardenvolk.

Deze verklaring werd door de opgestane Presbyterianen in 1666 te Lanerk afgelegd alvorens de slag op Rullion Green bij Pentland geleverd werd. Zij behelsde een verklaring van de wettigheid van een onzondige zelfverwering. Koning Karel II had zich bij de kroning verbonden de natie te regeren volgens de geopenbaarde wil van God in de Schriftuur; om de doelen van de Nationale en Plechtige Verbonden te bevorderen, de Presbyteriaanse regering ten volle te bevestigen, enz.; op welke gronden zijn onderdanen hem getrouwheid hebben gezworen. Niettegenstaande deze beloften heeft Karel II dit verbond verbrand, en den mensen de verklaring van 1662 afgevorderd, de bisschoppelijke regering ingevoerd en zware boeten opgelegd.

4. Verklaring, welke afgelegd moest worden volgens de 5e Acte in 1662.

„Ik, N. N., verklare, dat ik het onwettig oordeele voor de onderdanen, uit voorwendsel van de Reformatie, om in Verbonden te treden, of om de wapenen op te nemen tegen den koning; en dat alle die vergaderingen onwettig en oproerig waren, en dat die Eeden van het Nationaal Verbond in 1638 in zichzelf onwettige eden zijn.”

Karel II liet bovengenoemde verklaring door de Presbyteranen afleggen. Geen wonder, dat velen weigerden zulks te doen.

5. Verklaring en getuigenis Presbyteriaanse partij te Rutherglen in 1679.

Toen in 1679 het getal van de vervolgte partij aanmerkelijk vermeerderd was, deden enkele vooraanstaande mannen het voorstel om een getuigenis uit te geven tegen de boosheid en ongerechtigheid van die tijd. Na ernstige overwegingen en gebeden besloot men om in het horen van het Evangelie te blijven volharden, niettegenstaande de gevaren, waaraan zij blootgesteld waren; en om hun getuigenis aan de Waarheid en

tegen de zonden en afwijkingen van die tijd voor de wereld in het licht te geven. De heer Hamilton trok met één van de predikanten en tachtig gewapende mannen de 29ste Mei 1679 naar het klein stadje Rutherglen (twee mijlen ten Oosten van Glasgow waar de Verklaring op de markt werd aangeplakt.

6. Verklaring van Sanquhar, 1680. (zie ook 4)

Op den 22ste Juni 1680 legden Richard Cameron en enige anderen een verklaring af van de ware Presbyteriaanse, anti-bisschoppelijke, anti-erastiaansche en vervolgde partij in Schotland, waarin een getuigenis werd gegeven tegen het pausdom en de bisschoppelijkheid, tegen de Erastiaansche opperhoofdigheid, aangematigd door Karel II; tegen de meinedigheid en tirannie van de koning, dewelke zij door deze verklaring verzaakten, al zijnde een vijand van de Heere Jezus en Zijn kroon en van de ware Protestantse en Presbyteriaanse godsdienst; waarbij zij de oorlog verklaarden aan zulk een tiran en usurpateur (=overweldiger); zij bevestigden de Verklaring van Rutherglen, 1679. De koning werd verzaakt door deze Presbyterianen (ook Cameronians genoemd), omdat hij al zijn verbintenissen verbroken had Kerk en Staat had omgekeerd, de onderdanen van hun vrijheden en eigendommen, evenals van de vrije uitoefening hunner godsdienst, beroofd had door zich een onafhankelijke, tirannieke en willekeurige regering aan te matigen

7. *Tweede Verklaring van Lanerk, 12 Januari 1682.*

Inhoudende verschillende wangedragingen van Karel I Tevens verbrandde men de Test Acte en de wetten, welk de troonopvolging regelden. Test Acte werd gepubliceerd door Renwick op verzoek van de Covenanters.

8. *Apologetic Declaration (= Verdedigende Verklaring 28 October 1684.*

Onder leiding van James Renwick werd in 1684 een verdedigende Verklaring en een vermanende Verdediging opgesteld van de ware Presbyterianen van de Kerk van Schotland, inzonderheid tegen aanbrengers en verklikkers. Ze behelsde een standvastige aankleving aan de Verbonden en verbintenissen en de oprechte verklaringen, waarbij het gezag van Karel Stuart verzaakt werd en waarin hem en zijn medeplichtigen den oorlog verklaard werd; uitgesproken werd die helse grondstellingen te verfoeien en te haten, van een iegelijk te bidden, die van hen in oordeel en gevoelen verschilden. Maar aanbrengers en verklikkers, bloeddorstige soldaten en geheime raden zouden gehouden worden voor vijanden Gods en als zoodanig worden gestraft. Ze werden tot deze daden niet gedreven door wraakzucht, doch uit oorzaak van zelfverweer. Nochtans bleven zij de overheid en het wettig gezag erkennen.

9. *Tweede Verklaring van Sanquhar, 28 Mei 1685.*

Karel II stierf 6 Februari 1685, bediend van de paapse sacramenten. Geveinsdheid, meinedigheid, goddeloosheid en ongebondenheid hebben zijn leven gekenmerkt. De hertog van York werd nu, hoewel Rooms, tot koning uitgeroepen onder de naam van Jacobus II. Hij heeft nooit de Schotse kroningseed, welke de wet vorderde, afgelegd. Daarom legden Renwick en de zijnen den 28sten Mei 1685 een andere Verklaring te Sanquhar af, waarin de vorige verklaringen bevestigd werden en de verkiezing van Jacobus - zijnde een moordenaar, die het bloed der heiligen gestort heeft; tevens een afgodendienaar - gewraakt werd.

10. *Karel II*, uitgeroepen tot koning van Schotland in 1649, verklaarde in een

plechtige eed, „in tegenwoordigheid van God Almachtig, den Onderzoeker der harten, zijn toestemming en goedkeuring van het Nationaal Verbond”.

In 1651 werd Karel II te Scone gekroond, waarbij de markies van Argyle de kroon op zijn hoofd zette en Ds. Douglas een uitmuntende en gepaste predikatie hield, naar aanleiding van 2 Kron. 11 : 12-17. Hierna knielde de koning neder en verklaarde onder ede de Presbyteriaanse Regering in al zijn heerschappijen vast te stellen. Dit was een plechtige handeling, en al de plechtigheden daarvan waren zóó doorvlochten met de Verbonden, dat men erkennen moet, dat er nooit een koning en een volk onder de zon geweest is, die nauwer aan God en aan elkander verbonden konden zijn, dan deze waren.

Deze zelfde koning veranderde in 1654 van godsdienst, toen hij in Frankrijk kwam en omhelsde het pausdom. In 1660 werd Karel II weer hersteld in zijn waardigheid als koning in Engeland en Schotland, zonder enige voorwaarden. Zo ras was het koningschap in Engeland niet hersteld, of Karel II heeft zich door den raad van kwade raadsliden, en zijn eigen onkuise en ondeugende gesteldheid, niet alleen aan allerlei wellustige vermaken overgegeven, maar werd ook een vervolger van diezelfde personen, dewelke hem op den troon zijner voorzaten geplaatst hadden. In 1661 werd in het Parlement een wet aangenomen, die alle wetten, sinds 1630 aangenomen, krachteloos maakte (Act Restoration cissory 1661); dus ook het Nationaal Verbond (zie aant. 1) Karel II liet in 1661 den markies van Argyle en James Guthrie op het schavot brengen. Guthrie had een boek geschreven, n.l. „de oorzaken van Gods toorn over de natie”. Ook de bekende Samuël Rutherford werd gedagvaard, doch hij stierf in 1661.

11. Curates = hulppredikers.

In 1662 werd de prelacy = bisschoppelijk bestuur in de kerk (zie aant. 12), op gezag van Karel II ingevoerd. Het Presbyterianisme werd afgeschaft. Vele predikanten moesten hun gemeenten verlaten, o.a. Alexander Peden en John Welch (een kleinzoon van John Knox). Tweehonderd kerken werden onmiddellijk gesloten. Het waren ongeveer 400 leeraars, die aldus uitgeworpen werden. Volgens K. Hewison 203; Purves, over de 300. Mannen met aanmerkelijke genade en uitmuntende gaven, Godvruchtig in levenswandel, arbeidzaam in en bemind door de gemeenten. De ledige plaatsen werden bezet door de „curates” (= hulppredikers); jongelingen uit de Hooglanden, welke onwetend waren. Een leger van zulke mannen trok nu naar Lowlands (in 't Zuiden en 't Westen), om de vacante plaatsen te bezetten. Deze „curates” werden door de gemeenteleden slecht ontvangen en hadden geen hoorders in de kerk. Een zeker schrijver zegt: „De nieuwe predikanten, welke in plaats van de afgezette kwamen, waren „slechte halzen” en „verachte mensen” ; de slechtste predikers, weetnieten tot schamens toe; velen waren openbare deugnieten; zij kwamen hoofdzakelijk uit de noordelijke gedeelten van Schotland, waar men de bisschoppen erkend had; doch zij waren de droesem en het uitvaagsel van het Noorden”.

12. Bisschoppelijkheid.

„Het is een plante, die God nooit geplant heeft, en de ladder, langs welken de Antichrist op zijn troon is geklommen.” (Douglas in zijn predikatie over 2 Cor. 4: 1, gehouden op de Synode in Mei 1660).

Zij werd in 1661 weer door Karel II ingevoerd. James Sharp werd aartsbisschop. Een zeker landman merkte op, dat de bisschoppen van Schotland de koningen van Israël gelijk waren, daar niet één goed van was, maar allen Jerobeam, den zoon van Nebat, nawandelden, die Israël zondigen deed.

De Synoden werden verboden; de classis werd verboden iemand in openstaande parochiën te verordenen.

In 1662 nam het Parlement een wet aan tot herstelling van de bisschoppelijke regering in de Presbyteriaanse kerken. Vele predikanten weigerden het gezag der bisschoppen te erkennen. Zij werden gekweld, vervolgd, verbannen. Het prediken tegen de zonden van de tijd werd als oproer beschouwd. Zoo werd o.a. Donald Cargill uit Glasgow verbannen.

In 1663 werd een wet uitgevaardigd, inhoudende, dat alle „ongelijkvormige” leraars, die zich verstoutten op enige wijze hun bediening waar te nemen, als oproerige mensen zouden worden gestraft; eveneens werd alle onttrekking en niet waarneming van den godsdienst in hun eigen parochiën als oproerig verklaard. Deze wet werd genoemd „*der Bisschoppen Sleepnet*”, 1663. (Het trok de mensen naar de kerk, evenals een sleepnet de vissen uit de zee trekt). Een nieuwe wet werd aangenomen, nl. de Schotse Mijl Acte, waarbij het den predikanten, die uit hun gemeente waren verdreven, verboden werd binnen 20 mijl van hun vroegere parochies te wonen. Het volk ging nu deze predikanten horen in het open veld. In het jaar 1670 werden de conventikels (= een soort hagepreken) evenwel verboden.

13. *Sluip- of veldvergaderingen.*

In 1670 werd een wet tegen deze sluipvergaderingen aangenomen, inhoudende: „dat geen uitgeworpen leraar, die geen verlofbrief had van den Raad, noch vrijheid had van den bisschop, zoude mogen prediken, de Schriftuur uitleggen, noch in eenige vergadering bidden, als alleen in zijn eigen huis, en voor die van zijn eigen huisgezin en dat er niemand meer tegenwoordig mocht zijn.”

1684.

In dit jaar werd een bloedige wet aangenomen, waarbij den soldaten de macht verleend werd in de velden allen te doden, die hun verstrikkende vragen niet wilden beantwoorden. Begin ‘killing-time’.

1687.

In October van dit jaar werd er opnieuw na de derde toelating (zie aant. 23) een afkondiging tegen de Veld vergadering gedaan.

14. *Erastianerij* = leer van Erastus, die dé kerk ondergeschikt wilde maken aan de Staat.

15. *Pentland Rising = opstand te Pentland, November 1666.*

James Turner was een wrede vijand en vervolger der Presbyterianen. Zijn soldaten plunderden de bevolking op een onbarmhartige wijze. In 1666 hadden vier soldaten een ouden man mishandeld in Dalry. Enkele landslieden kwamen tussenbeide en overrompelden de kleine bezetting, welke in dat plaatsje Dalry gelegen was. Deze schermutseling was de aanleiding tot den opstand te Pentland. James Turner werd gevangen genomen. Het landvolk kwam in opstand en generaal Dalziel werd gezonden om den opstand te dempen. Kolonel Wallace plaatste zich aan het hoofd der opgestane Presbyterianen, benevens enkele predikanten, o.a. Johan Welch, Johan Guthrie en Gabriël Semple. Deze hernieuwden het Verbond te Lanerk (zie aant. 3) en stelden een Verklaring op, 1666. Bij Rullion Green, dicht bij de heuvels van Pentland, werd het legertje der Presbyterianen verslagen op woensdag 28 November 1666.

16. *Slag bij Drumclog en Bothwell, 1 juni 1679.*

In 1679 werd Graham van Claverhouse, nadat de Verklaring te Rutherglen (zie aant.

5) uitgegeven was, met een leger gezonden, om allen, die hij in de wapenen vond, te doden. Hij overviel een veldgodsdienstoefening, doch werd verslagen bij Drumclog. De hertog van Monmouth, 1649-1685, een natuurlijke zoon van Karel II, werd nu met een leger naar Schotland gezonden, om de opstand te dempen. Velen van het Westerse landvolk hadden zich bij de vervolgte Presbyterianen gevoegd, benevens tal van edellieden en predikanten. Zij gaven een verklaring uit, waarbij zij zich verklaarden tegen „het Pausdom, de bisschoppelijkheid, de Erastianerij, en alles, wat daarvan afhangerende is”. Deze laatste zinsnede bevatte een afkeuring van de „toelating” (zie aant. 22), welke een vrucht was van de Erastianerij; en bracht veel verdeeldheid in het leger der Presbyterianen, zodat er geen vastendag werd gehouden alvorens de slag bij Bothwell, welke op handen was, geleverd werd. In 1679 werden de Presbyterianen bij Bothwell-brug door den hertog van Monmouth verslagen. De gevangenen werden vijf maanden op het kerkhof van Grayfriars te Edinburgh opgesloten, gedurende welke tijd zij meestal in de open lucht verkeerden.

17. *Schermtuseling te Airmoss, 1680.*

40 mannen van de Presbyterianen, o.a. Richard Cameron, werden te Airmoss door den vijand overvallen; Cameron sneuvelde. Vóór de slag bad Cameron: „Heere, neemt het rijpste en spaart het groenste”. Hier kwam dus de bekende leider Richard Cameron aan zijn einde. Zijn hoofd en handen werden afgekapt en naar den Raad te Edinburgh gebracht, waar ze aan de Nederboog-poort tentoongesteld werden.

18. *Eden, welke de Presbyterianen afgevorderd werden.*

a. Eed van opperhoofdigheid (oat hof supremacy), inhoudende, dat de koning de opperste regeerder is in alle zaken, zowel kerkelijke als burgerlijke. Deze eed moest afgelegd worden volgens een in 1661 door het Parlement aangenomen Acte van Opperhoofdigheid.

b. Eed van trouw (oath of allegiance), bevattende trouwe gehoorzaamheid aan Karel II; dezen erkennende voor de opperste Regeerder van het koninkrijk over alle personen, en in alle gevallen. Deze eed sloot feitelijk de opperhoofdigheid in. Er werd dus een onbepaalde getrouwigheid aan een mens gezworen; een verzaking van de plechtige en heilige verbonden.

Er zouden geen academische graden of bevorderingen verleend worden dan aan degenen, die den eed van getrouwigheid en opperhoofdigheid wilden afleggen.

c. In 1678 trokken de Hooglanders, een leger van soldaten, het Westen door en vroegen iedere persoon onder ede af, of hij wapenen had, of hij ze verkocht of weggegeven had, of hij ze verborgen had, waar die wapenen waren, enz. In 1679 b.v. tastten deze wrede soldaten enige arme schaapherders aan, en deden hen zweren, of zij geen gewapend volk binnen een maand tijds op en neer hadden zien zwerven.

d. Eed, vereist volgens de Test Acte in 1682 (oath of the test).

De Test Acte werd aangenomen in 1681 en trad 1 Januari 1682 in werking. Ieder persoon, die een openbaar ambt bekleedde, moest een eed afleggen en zweren, dat hij den waren Protestantschen godsdienst beleeft; dat hij den koning oppermachtig beschouwde in burgerlijke en kerkelijke zaken. Maar des konings wettige zonen en broederen werden uitdrukkelijk van deze Test uitgezonderd.

Deze eed was strijdig met de geloofsbelijdenis; het was een mengelmoes van het pausdom, van de bisschoppelijkheid (zie aant. 12), van Erastianerij (zie aant. 14) en

van tegenstrijdigheid.

e. Eed van afzwering (oath of abjuration), 1684,

„Ik, N. N., betuig hiermede, dat ik afzweer en verzaak de Verdedigende Verklaring van 1684 (zie aant. 8), benevens de smode auteurs van dezelve; ook zweer ik, dat ik de auteurs en aanhangers van deze Verklaring niet zal bijstaan in het straffen, oden, enz.” Zulk een eed moest ondertekend worden en gold als een vrije Reisbrief.

f. Eed, vereischt volgens de „eerste toelating” in 1687 (zie aant. 23).

„Ik, N. N., erkenne, betuig en verklaar Jacobus II voor de wettige koning en houd het voor onwettig om tegen hem in de wapenen te komen, maar zweer hem met alle macht te zullen bijstaan en beschermen”.

19. *Verbintenissen, welke de Prestyterianen moesten aangaan.*

a. Zij moesten een verbintenis onderschrijven, dat zij niets zouden doen tot benadeling van zijns Majesteits persoon, familie of gezag.

b. Een andere verbintenis of „verbandschrift” was, dat men beloofde en verklaarde het gebied des konings te verlaten; dus dat men in zijn ballingschap berustte.

c. Verband van Vrede, 1667.

„Ik verbind mij de gemene vrede te bewaren en ik ben gewillig, dat zulks in de boeken van den Geheimen Raad worde aangeschreven”.

In een beroemd werk, n.l. „De losgelaten hinde” van A. Shields wordt aangaande deze verbintenis opgemerkt:

1. dat zij een onderhandeling was met de vijanden Gods;

2. dat deze verbintenis niet in waarheid, recht en gerechtigheid kon aangeaan worden, vanwege de bedrieglijkheid en dubbelzinnigheid van de woorden: want daar zijn verscheidene soorten van vrede, die onze plicht zijn, en andere niet; wij kunnen geen vrede belijden, die met de vrede Gods onbestaanbaar is, geen vrede, die het Evangelie verhindert en strijdende tegen de waarheid;

3. dat deze vrede inhoudt een gehoorzamen aan de goddeloze wetten des lands en strijdig met onze Verbonden.

d. Verbandschrift of verbintenis van 1674.

„Ik verbind mij, dat ik, mijn vrouw, mijn kinderen, enz. geen sluipvergaderingen zullen houden of daarbij tegenwoordig zijn, hetzij in huizen of op het veld.

e. Verbandschrift 1678.

„Wij edellieden.... verbinden ons getrouwelijk; dat wij, onze vrouwen, kinderen, dienstboden, hutbewoners, enz. op generlei wijze in enige sluipvergadering tegenwoordig zullen zijn; en in geval iemand van hen mocht komen te overtreden, dat wij dan dezelve zullen vangen en aan den rechter overleveren, opdat dezen dan beboet of gevangen gezet mogen worden. Benevens verbinden wij ons geen schuldig verklaarden en omzwerende predikanten te huis vesten”.

f. Verbandschrift 1679, hetwelk door de gevangenen van Bothwell onderschreven moest worden. „Ik ... gevangen genomen zijnde wegens in de laatste rebellie geweest te hebben, ... verbind mij dat ik na deze geen wapenen zal opvatten, zonder of tegen zijn Majesteits gezag”.

Hiermede erkende men dus, dat de opstand te Bothwell een rebellie was.

20. Boeten.

In 1662 werd er een wet aangenomen betreffende het opleggen van boeten, ten voordele van des konings getrouwe onderdanen, die in de „laatste beroeringen” (=

Reformatie sinds 1638) geleden hadden. Deze boeten werden opgelegd aan personen, welke geacht werden Presbyterianen te zijn.

In 1666 werden deze boeten met grote gestrengheid gevorderd. Krijgsvolk werd op de been gebracht en dit leger werd onderhouden uit de verzamelde boeten.

21. *Belastingen.*

Soldaten werden „vrij” (= zonder vergoeding) ingekwartierd in een gemeente, b.v. Irongray: of de aanvoerder kreeg volmacht om van de parochie zooveel geld te heffen, als dagelijks 28 stuivers bedragen zou voor iederen ruiter, en 12 stuivers voor iederen soldaat, zoolang zij daar zouden blijven, behalve de gewone betaling van de officieren. Een van deze belastingen was b.v. de (cess = schatting).

In 1663 werd een wet aangenomen om een leger op de been te brengen van 20000 man voetvolk en 2000 ruiters om opstanden te dempen, of enige andere zaak te verrichten, waarbij des konings gezag, macht of grootheid belang had.

Om dit te kunnen in stand houden, werden schattingen geheven, welke opbrengsten dus aangewend werden om de ware belijders te onderdrukken; in het Westen en Zuiden des lands kwamen de troepen opdagen, van welke optreden droevige onderdrukkingen en afpersingen het gevolg waren.

In 1678 trok een leger, bestaande voornamelijk uit woeste, Presbyterianen vijandig gezinde Hooglanders, naar het Westen. Deze Hooglanders stelden zich overal aan, alsof zij in eens vijands land geweest waren.

In 1678 werd er door een onwettige vergadering een wet aangenomen, om een schatting (= cess) te heffen, de z.g.n. „cess”, welke oogmerk was om een leger op de been te houden tot uitroeijing van de sluipvergaderingen.

De aanhangers van de ware belijdenis, tot wie ook Renwick behoorde, weigerden deze schatting te betalen. Zij erkenden, dat dé „tol en schatting” betaald moesten worden aan personen, die van God gesteld zijn, maar dat men de schatting van tirannen tot bevordering van hun goddebeze oogmerken tegen den Godsdienst en de Vrijheid geenszins schuldig is. Zie de verdediging van Renwick zelf in zijn predikatie over Hooglied 1 : 7 „Zou het, ten tijde van Nebukadnézar, wettig geoordeeld zijn geworden, dat de Joden elk een kool vuurs hadden toegebracht, om de vlam van de gloeiende oven te vermeerderen, tot vertering van de drie jongelingen, indien die tiran zulks bevolen had?”

22. *Acte van Indulgence = toegeeflijkheid.*

a. Toelatinge van juli 1669.

Ze behelsde een verlof voor de in 1661 verdreven predikanten om hun plaatsen weer te bezetten, omdat de kerken van hulppredikers (= curates) feitelijk verlaten waren. Doch op zekere voorwaarden, n.l. hun vroegere plaatsen moesten vacant zijn en zij zouden nieuwe parochies ontvangen, indien de predikanten den bisschop erkenden ; anders mochten zij slechts de pastorie betrekken zonder de gewone vergoeding voor hun ambt te ontvangen. Bovendien moesten zij zich onthouden te prediken tegen het bisschoppelijk bestuur van de kerk.

Dit was dus het recht van den Staat erkennen om zich te mengen in geestelijke zaken.

42 predikanten aanvaardden deze indulgence (gunst, toelating), onder protest tegen de koninklijke opperhoofdigheid (zie aant. 18a). Deze toelating behelsde derhalve het Erastianisme (zie want. 14). Het gevolg van dezen maatregel was een strenger optreden tegen de sluipvergaderingen. In 1669 werd deze wet aangescherpt met de Assertorie act, die 's konings hoogste gezag in kerk en staat regelde.

b. Toelatinge van September 1672.

80 predikanten hervatten nu hun werk, met grievende beperkingen. Zij mochten slechts hun eigen parochianen doopen en trouwen en mochten de gemeente niet verlaten dan met toestemming van den bisschop.

c. De derde toelatinge in 1679 stond huisgodsdienst-oefeningen toe, behalve in Edinburg, St. Andrews, Glasgow en Stirling. Deze „indulgence”, werd kort daarna weer ingetrokken.

23. Tolerantie.

17 Februari 1687. Nieuwe indulgence; eerste toelating.

De koninklijke tolerantie of verdraagzaamheid werd door Jacobus II verleend, waarbij aan de gematigde Presbyterianen toegestaan werd in particuliere huizen samen te komen en aldaar zulke predikanten te horen, die gewillig waren deze „toelating” te aanvaarden. Doch er mocht niets gezegd worden, hetwelk strijdig was met de welvaart en rust der Regering. De veldvergaderingen waren nochtans verboden. Tevens werden door dezelfde volstreckte macht alle wetten vernietigd, die tegen de Roomse onderdanen gemaakt werden. Een eed moest afgelegd worden, waarbij Jacobus II als de wettige vorst erkend werd en men hem als zodanig moest beschermen.

31 Maart – 4 april 1687. Tweede toelating.

De eed behoefde niet afgelegd te worden; tevens werd vrijheid van consciëntie verleend.

5 Juli 1687. Derde toelating.

De Protestantse godsdienst kon vrij uitgeoefend worden; alle strafwetten wegens zich niet onderwerpen aan den bij de wet bepaalden godsdienst werden afgeschaft (de Roomsens waren nu ook vrij!); de onderdanen konden God op hun eigen wijze dienen, maar er mocht niets geleerd worden, dat enigszins kon strekken om het hart des volks van Jacobus II te vervreemden; de namen van de predikanten en de vergaderplaatsen moesten opgegeven worden bij de plaatselijke overheid; de conventikels verboden. Thomas Hume, Kiltarn, een predikant die veel geleden had in gevangenissen vanwege de conventikels, kwam vrij. James Renwick verwierp deze ‘indulgence’.

In October 1687 werd er dan ook opnieuw een afkondiging tegen de sluipvergaderingen gedaan en eveneens tegen de predikanten, welke in de huizen opraden en zich niet hielden aan de voorwaarden, vervat in de derde toelating.

Deze tolerantie werd ontworpen met politieke, spitsvondige en bedriegelijke doeleinden. Declaratie W.v.O. oktober 1688.

(Volgens stadhouder Willem III werd ze niet verleend uit enige liefde tot de Presbyterianen, doch uit liefde tot de Papisten en om de Presbyterianen onder elkander te verdelen.) Hierbij matigde Jacobus II zich het recht aan van soevereine autoriteit en absolute macht.

Renwick adviseerde 17-2-1688 deze vrijheid niet te aanvaarden en de predikanten niet te steunen, welke deze toelating accepteerden, omdat zij de zonden des volks moesten bedekken. De „Cameronians” (= aanhangers van Richard Cameron en James Renwick) ontzegden Jacobus II het recht om hun te verhinderen of toe te staan het Evangelie te prediken. Zij hadden hun lastbrief van Christus. Daarom bestendigden zij de veldgodsdienstoefeningen.

Mochten velen deze tolerantie als een „weldaad” beschouwen, Renwick waarschuwt hiertegen in zijn preken, o.a. Hooglied 5 : 16, Hooglied 4 : 16, benevens Jesaja 53 : 1.

DE VERTALER